Národní pedagogický institut
České republiky

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

1. 9. 2026

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Dokument obsahuje pouze závazné části RVP.

Aktuální data RVP včetně metodické podpory jsou vždy dostupná na adrese https://prohlednout.rvp.cz.

Platnost od 1. 9. 2026
Vydáno dne 27. 8. 2026

Obsah

Obecné části 7
Poznámky a seznam zkratek 8
Poznámky 8
Seznam zkratek 8
Vymezení RVP ZV, cíle, hodnoty, pojetí a profil absolventa 10
1 Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání 10
2 Cíle, hodnoty a pojetí základního vzdělávání, profil absolventa 10
2.1 Cíle základního vzdělávání 10
2.2 Hodnoty základního vzdělávání vybrané pro revizi RVP ZV 11
2.3 Pojetí základního vzdělávání 11
2.4 Profil absolventa základního vzdělávání 11
3 Podmínky k realizaci Rámcového vzdělávacího programu 13
3.1 Kultura a prostředí školy 13
3.1.1 Aktéři vzdělávání – péče o vztahy ve škole 13
3.1.2 Vytváření a rozvoj personálních kapacit 14
3.1.3 Organizace výuky a vzdělávací strategie 14
3.1.4 Reflexe a hodnocení kvality výuky 15
3.1.5 Propojování formálního a neformálního vzdělávání 16
3.1.6 Organizační, prostorové a materiální, hygienické, bezpečnostní a jiné podmínky 16
3.2 Společné vzdělávání – podpora žáků ve vzdělávání 17
4 Vzdělávací obsah 20
4.1 Klíčové kompetence 21
4.2 Základní gramotnosti 21
4.3 Průřezová témata 22
4.4 Vzdělávací oblasti a vzdělávací obory 22
5 Rámcový učební plán 24
Rámcový učební plán 24
6 Pojetí hodnocení žáků 26
Pojetí hodnocení žáků 26
7 Tvorba, vyhodnocování a úprava školních vzdělávacích programů 27
7.1 Tvorba ŠVP 27
7.2 Hodnocení ŠVP, změny ŠVP 30
Základní gramotnosti 31
Čtenářská a pisatelská 32
Vztah ke čtení a čtenářství, psaní a pisatelství 32
Budování porozumění v četbě a v procesu psaní 32
Kritické čtení a psaní 33
Porozumění vlastnímu čtení, čtenářství, psaní a pisatelství 34
Logicko-matematická 35
Matematická reflexe 35
Použití matematiky 35
Matematické uvažování 36
Modelování matematického problému 36
Klíčové kompetence 38
Klíčová kompetence k učení 39
Umění se učit 39
Smysl a cíl učení, celoživotní učení 39
Klíčová kompetence komunikační 41
Vyjadřování 41
Porozumění 41
Aktivní naslouchání 42
Vícejazyčnost 42
Klíčová kompetence osobnostní a sociální 44
Vlastní wellbeing 44
Resilience: odolávání obtížným situacím 44
Identita 45

Empatie a porozumění druhým 45
Budování a udržování zdravých vztahů 46
Klíčová kompetence k občanství a udržitelnosti 47
Respektující vztah k životu a světu 47
Zohledňování propojenosti světa 47
Směřování k udržitelné budoucnosti 48
Odpovědné rozhodování a jednání 48
Aktivní občanství, participace a přesvědčení o vlastním vlivu (zmocňování) 49
Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní 50
Nápady, příležitosti a výzvy 50
Mobilizování zdrojů 50
Realizace akcí, aktivit, projektů 51
Spolupráce a týmová práce 51
Klíčová kompetence k řešení problémů 53
Řešení běžných problematických situací 53
Kritické hodnocení a využití vědeckého poznání 53
Badatelství 54
Práce s informacemi a kritické myšlení 54
Klíčová kompetence kulturní 56
Kulturní kontext 56
Umění a kultura jako prostředek komunikace 56
Kulturní a umělecké sebevyjádření 57
Kulturní identita a rozmanitost 57
Klíčová kompetence digitální 59
Digitální informace a data 59
Zapojení do společnosti prostřednictvím digitálních technologií 59
Tvorba digitálního obsahu 60
Bezpečnost v digitálním prostředí 60
Digitální vývoj a inovace 61
Průřezová témata 62
Péče o sebe a druhé 63
Společnost pro všechny 64
Udržitelné prostředí 66
Vzdělávací oblasti 67
Jazyk a jazyková komunikace 68
Český jazyk a literatura 68
Český jazyk a literatura 69
Anglický jazyk 71
Recepce 71
Produkce 72
Interakce 73
Mediace 74
Další cizí jazyk 75
Recepce 75
Produkce 76
Interakce 76
Mediace 76
Matematika a její aplikace 77
Matematika 77
Číslo a početní operace 77
Měření a výpočty 78
Geometrie v rovině a v prostoru 79
Statistika a pravděpodobnost 79
Algebra 80
Informatika 82
Informatika 82
Data, informace a modelování 82

Algoritmizace a programování 84
Informační systémy 85
Digitální technologie 85
Člověk a jeho svět 87
Člověk a jeho svět 87
Místo, kde žijeme 87
Lidé kolem nás 88
Lidé a čas 89
Rozmanitost přírody 89
Člověk, jeho zdraví a bezpečí 90
Lidé a svět financí 91
Člověk a společnost 93
Dějepis 93
Poznáváme minulost 94
Tvoříme dějiny 95
Výchova k občanství 96
Já ve společnosti 96
Odpovědný občan 97
Já a svět financí 98
Geografie 99
Geografie 99
Geografie a její metody poznávání 100
Přírodní a socioekonomické prostředí a jejich vzájemné interakce 100
Místa a regiony světa 102
Udržitelnost života na Zemi 102
Člověk a příroda 104
Fyzika 104
Vlastnosti látek a měření veličin 104
Pohyb, síly a energie 105
Zvuk a světlo 106
Elektřina a magnetismus 106
Mikrosvět a makrosvět 107
Chemie 107
Chemie a já 108
Chemie a planeta Země 108
Chemie a společnost 109
Přírodopis 110
Živé struktury a jejich funkce 110
Organismy a prostředí 111
Rozmnožování a dědičnost 112
Evoluce a rozmanitost 112
Dynamická planeta 113
Umění a kultura 114
Výtvarná a filmová výchova 115
Vlastní tvorba a její sdílení 115
Recepce a reflexe uměleckého díla 116
Kulturní povědomí a jednání 117
Hudební, taneční a dramatická výchova 117
Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení 118
Recepce a reflexe uměleckého díla 119
Kulturní povědomí a jednání 120
Člověk, zdraví a bezpečí 122
Výchova ke zdraví a bezpečí 122
Ochrana a podpora zdraví – nemoci, úrazy, prevence, sexuální a reprodukční zdraví 123
Denní režim – hygiena, výživa a pohyb 124
Osobní bezpečí 125

Osobní bezpečí za mimořádných událostí a v souvislosti s obranou státu 125
Tělesná výchova 126
Činnosti ovlivňující pohybové učení a zdraví 127
Činnosti podporující pohybové učení 128
Člověk, jeho osobnost a svět práce 130
Osobnostní a sociální výchova 130
Osobnostní rozvoj 131
Sociální a etický rozvoj 131
Kariérový rozvoj 132
Polytechnická výchova a praktické činnosti 133
Práce s technickým materiálem a technická tvořivost 134
Péče o domácnost a zahradu 134
Konstrukční činnosti a automatizace 135

Obecné části

PSZ

Poznámky a seznam zkratek

Poznámky

Pokud jsou v dokumentu používány pojmy žák, učitel aj., rozumí se tím pedagogická kategorie nebo označení profesní skupiny, tj. žák i žákyně, učitel i učitelka atd. I přes volbu mužského rodu dokument respektuje rovnost pohlaví.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání vydaný Opatřením Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. j. MSMT-20704/2024-5 dne 14. 1. 2025, ve znění Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. j. MSMT-11173/2025-4 ze dne 24. 6. 2025 a ve znění Opatření Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. j.: MSMT-13279/2026-4 ze dne 27. 8. 2026.

Seznam zkratek

Zkratka	Plný název
DČD	Disponibilní časová dotace
IVP	Individuální vzdělávací plán
KK	Klíčové kompetence
MDÚ	Minimální doporučená úroveň OVU
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OVU	Očekávaný výsledek učení
PLPP	Plán pedagogické podpory
PT	Průřezová témata
RUP	Rámcový učební plán
RVP	Rámcový vzdělávací program
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SŠ	Střední škola
SVP	Speciální vzdělávací potřeby

ŠPZ	Školské poradenské zařízení
ŠVP	Školní vzdělávací program
ŠZ	Školský zákon
ZG	Základní gramotnosti
ZŠ	Základní škola

OCN

Vymezení RVP ZV, cíle, hodnoty, pojetí a profil absolventa

1 Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

Kapitola uvádí RVP ZV jako závazný dokument vymezující základní vzdělávání.

Základní vzdělávání je založené na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních předpokladů, zájmů a nadání každého žáka v bezpečném, motivujícím a tvůrčím prostředí školy.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) vychází ze Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+, která orientuje vzdělávání na budoucí potřeby žáků a zdůrazňuje jeho zaměření na **získání kompetencí** potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život a na **snížení nerovností v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání** s možností **maximálního rozvoje potenciálu žáků** (Strategie 2030+, s. 5).

Prostřednictvím konkrétních informací RVP ZV podporuje učitele v tom, aby společně lépe plánovali svou výuku, efektivně mapovali pokrok žáků a poskytovali jim formativní zpětnou vazbu. Školní vzdělávací program (ŠVP) je zdrojem inspirace a učitelského sdílení.

Cílem je navrženými změnami **proměnit klima** ve školách a zaměřit vzdělávání více na **potřeby a rozvoj každého žáka**.

Předložený kurikulární dokument je vytvářen v elektronickém informačním systému, který obsahuje úvodní obecné části, vzdělávací obsah a metodickou podporu. Obecné části RVP ZV jsou vytvářeny v podobě závazných informací pro školy k tvorbě ŠVP a organizaci výuky, na které navazují komentáře, které blíže vysvětlují některé pokyny.

RVP ZV vymezuje na státní úrovni závazný rámec pro obor vzdělání základní škola. Je realizován na 1. stupni (1. až 5. ročník) a na 2. stupni (6. až 9. ročník) základních škol (ZŠ) a v odpovídajících ročnících víceletých středních škol (SŠ).

Úspěšným absolvováním tohoto vzdělávacího programu na ZŠ nebo v odpovídajících ročnících víceletých SŠ získává žák základní vzdělání (ŠZ § 45). RVP ZV je závazným dokumentem i pro individuální vzdělávání (ŠZ § 41).

RVP ZV navazuje svým pojetím a obsahem na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a je východiskem pro RVP ve středním vzdělávání.

Závazné pro ŠVP:

Škola **v souladu s RVP ZV zpracovává ŠVP, podle něhož se realizuje konkrétní výuka**.

2 Cíle, hodnoty a pojetí základního vzdělávání, profil absolventa

Kapitola vymezuje cíle základního vzdělávání ve shodě se školským zákonem, společné hodnoty na úrovni základního vzdělávání, pojetí vzdělávání na 1. a 2. stupni základního vzdělávání a profil absolventa základního vzdělávání.

Základní vzdělávání povinně absolvuje celá populace žáků ve dvou obsahově, organizačně a didakticky navazujících stupních. Na 1. stupni ZŠ vytváří základ vztahu k učení a socializaci, na 2. stupni ZŠ vede kontinuálně k dalšímu vzdělávání a ke zvládání potřeb praktického i profesního života v budoucnosti.

2.1 Cíle základního vzdělávání

Základní vzdělávání směřuje k obecným zásadám a cílům vzdělávání (ŠZ § 2) a k cílům základního vzdělávání (ŠZ § 44) vymezeným ve ŠZ.

Žáci musí umět reagovat na potřeby současného světa a na výzvy budoucnosti. **Hlavním cílem** základního vzdělávání je utvářet a postupně u žáků rozvíjet klíčové kompetence a základní gramotnosti a poskytnout

jim spolehlivý základ všeobecného vzdělání.

Znamená to, směřovat se žáky k těmto **dílčím cílům**:

- osvojit si potřebné strategie učení a na jejich základě být motivováni k celoživotnímu učení;
- učit se tvořivě myslet a řešit přiměřené teoretické i praktické problémy;
- účinně komunikovat a spolupracovat;
- bezpečně, sebejistě, kriticky a tvořivě využívat digitální technologie při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života, aktivně se podílet na utváření digitálního světa a nacházet rovnováhu mezi světem digitálním a fyzickým;
- chránit své fyzické a duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí;
- být ohleduplní a respektující k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, uvědomovat si předsudky i stereotypy a předcházet jim;
- poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými znalostmi a dovednostmi při rozhodování o své životní dráze a profesním uplatnění.

2.2 Hodnoty základního vzdělávání vybrané pro revizi RVP ZV

Vzdělávání připravuje mladou generaci zejména na **environmentální, technologické a sociální změny**, aby mohl každý aktivně a spokojeně prožívat svůj život, odpovědně spoluvytvářet budoucnost a uspět v současném světě výzev a změn.

Základní vzdělávání je utvářeno obecnými kulturními a společenskými hodnotami. RVP ZV **zdůrazňuje hodnoty** podporující **změnu ve vzdělávání** směrem k budoucím potřebám, které se odrážejí v celém vzdělávání žáka, zejména v každodenní výuce, v životě školy i při neformálním a zájmovém vzdělávání.

Vybrané hodnoty vycházejí ze vzdělávacích dokumentů UNESCO a OECD a jsou formulované jako **sdílené poznání** (možnost obohacovat se o společné znalosti a dovednosti a smysluplně je využívat), **zdravá planeta** (schopnost chránit přírodu a životní prostředí), **podporující technologie** (schopnost poznávat a účelně využívat nové technologie, kriticky myslet a čelit dezinformacím) a **důstojný život** (schopnost utvářet a dodržovat společná pravidla soužití).

(*UNESCO: Vzdělávání pro cíle udržitelného rozvoje; OECD: Vzdělávání a dovednosti pro budoucnost 2030 – Kompas učení 2030*)

2.3 Pojetí základního vzdělávání

Na počátku školní docházky učitelé navazují na úroveň klíčových kompetencí a základních gramotností dosaženou v předškolním vzdělávání s respektem k aktuálním potřebám a individuálním možnostem žáka. Nastavují **adaptační období**, které mu umožňuje postupně se přizpůsobit změně prostředí, přijímat povinnosti a výzvy v rámci nové sociální role žáka. Vzdělávání na **1. stupni ZŠ** vytváří svým **osobnostně rozvojovým pojetím** prostor pro posílení vztahu žáka ke škole, motivace k učení, pro podporu zájmů i nadání a včasnou podporu v případě znevýhodnění.

Přechod na 2. stupeň ZŠ s sebou přináší nové zkušenosti žáků, související často s jinou skupinou žáků, týmem učitelů, případně i jinou školou. Z toho vyplývá požadavek na vytvoření vhodných podmínek pro adaptaci žáků na nové prostředí a vztahy. Základem úspěšného vzdělávání je další poznávání žáků, reagování na jejich individuální potřeby, zájmy, problémy, stav jejich poznání a poskytování účinné podpory. Žáci mají ve výuce více možností k **aktivní participaci a rozhodování o vlastním učení.** Hodnocení žáků vychází z jasných pravidel a předem známých kritérií i možností žáků aktivně zasahovat do plánování a realizace výuky. Vzdělávání na 2. stupni znamená také změnu role učitele, který vede žáky k větší **odpovědnosti za vlastní učení a jeho výsledky**.

Základní vzdělávání založené na kompetenčním pojetí směřuje k ověřování pravdivosti naučeného, uplatňování získaných dovedností a zkušeností ze školy, staví na úzkém prolínání života ve škole a mimo ni. Vede k přípravě žáků na vlastní profesní kariéru a k celoživotnímu učení. Pro oba stupně ZŠ je důležitý **dobrý vztah školy a zákonných zástupců** žáků, založený na respektu a vzájemném dialogu.

2.4 Profil absolventa základního vzdělávání

Žák, který úspěšně ukončil základní vzdělávání, si **osvojil společný obsahový základ** – klíčové kompetence, základní gramotnosti, obsah vymezený v jednotlivých vzdělávacích oborech a průřezových tématech, které mu umožňují:

- řídit vlastní procesy učení;
- komunikovat prostřednictvím vhodných výrazových prostředků, aktivně naslouchat a s porozuměním reagovat na projevy jiných, využít cizojazyčné dovednosti k řešení každodenních situací;
- utvářet a rozvíjet okruh vztahů, respektovat jiné lidi bez předsudků a stereotypů, rozvíjet vlastní fyzickou a psychickou odolnost, aktivně se rozhodovat ve prospěch vlastního zdraví a bezpečí (i druhých), utvářet osobní pohodu (wellbeing);
- respektovat živé bytosti a přírodu, přispívat k udržitelnosti, přebírat odpovědnost za sebe a zároveň za lidi a věci kolem sebe, respektovat jejich zájmy a práva;
- využívat příležitosti pro realizaci aktivit přispívajících k vlastnímu rozvoji, přispívat ke spolupráci;
- zohledňovat problémy s ohledem na navrhovaná řešení, kriticky hodnotit informace z různých zdrojů, rozhodovat se na základě ověřených informací, zkoumat a navrhovat způsob řešení problému;
- vyjadřovat myšlenky, emoce, prožitky a hodnoty prostřednictvím umění a kultury a kreativně je zpracovávat;
- orientovat se v digitálním prostředí a bezpečně, sebejistě, tvořivě a kriticky využívat digitální technologie při učení, práci, ve volném čase i při zapojování do společenského a občanského života.

OC3

3 Podmínky k realizaci Rámcového vzdělávacího programu

Charakteristika

Kapitola vymezuje podmínky pro realizaci základního vzdělávání ve formě utváření kultury a prostředí školy a podmínek pro podporu žáků ve vzdělávání.

Podmínky k uskutečňování RVP ZV jsou vymezené koncepčními vzdělávacími dokumenty, obecně platnými předpisy a normami, vzdělávacími potřebami žáků a potřebami pro realizaci vzdělávacího procesu.

Škola se stává učícím se společenstvím. Se současnými požadavky na kvalitu vzdělávání je třeba rozvíjet a podporovat **kulturu školy**, která má vliv na to, jak se jednotliví aktéři cítí ve škole a jaké úrovně vzdělávání dosahují.

3.1 Kultura a prostředí školy

Kultura školy zahrnuje vzájemně propojený soubor prvků, k nimž patří **pravidla, symboly, tradice a rituály, sdílené hodnoty, vztahy uvnitř školního společenství, materiální, organizační a jiné podmínky.**

Utváření kultury školy je úzce propojené se strategickým rozvojem školy, zejména ve sdílených vizích, hodnotách a cílech školy.

Kultura školy se týká každého žáka, učitele či dalších aktérů vzdělávání a má významný vliv na kvalitu vzdělávání a vzdělávací výsledky v dané škole, regionu i státu (*Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání*).

Škola ve prospěch směřování k rozvinuté kultuře prostřednictvím interních opatření nastavuje procesy tak, aby dosáhla rozvinuté kultury, kdy se žáci učí už jen samotným **životem ve škole**; s tím také souvisí nastavení a formování příkladných **vzorců chování**.

Významnou roli zastává v procesu vedení školy, které svým přístupem a vlastním příkladem k jednotlivým pracovníkům a žákům kulturu školy spoluvytváří.

Při popisu vlastního pojetí kultury vychází škola z **vize a strategie rozvoje školy**. Kultura školy se tak stává **základem kvality školy.**

Závazné pro ŠVP:

• Škola popíše **jednotlivé oblasti kultury své školy** tak, aby podporovaly cíle, hodnoty a pojetí základního vzdělávání uvedené v RVP ZV.
• Škola popíše **postupy pro naplňování wellbeingu** ve škole s důrazem na zdravý a smysluplný rozvoj žáků, učitelů a vzájemnou důvěru všech dalších aktérů společenství školy.

3.1.1 Aktéři vzdělávání – péče o vztahy ve škole

Škola systematicky **buduje vztahy se všemi aktéry vzdělávání a místní komunitou**, rozvoj těchto vztahů pravidelně **reflektuje** a na základě výsledků upravuje a transparentně **plánuje potřebná opatření**. Škola aktivně vytváří příležitosti pro zpětnou vazbu ze strany zákonných zástupců a žáků. V dobře fungující škole s demokratickými pravidly se rozvíjí společenství, kde učitelé, žáci i zákonní zástupci participují na chodu školy a přebírají spoluodpovědnost za kvalitu jejího prostředí.

Vedení školy **aktivně podporuje vzájemnou důvěru** mezi vedením, zaměstnanci školy, žáky, zákonnými zástupci a dalšími aktéry tím, že:

- zaručí, aby byli všichni aktéři vzdělávání transparentně a včas informováni o záležitostech, které se jich dotýkají;

- využívá funkční informační systém a má pravidla pro demokratické spolurozhodování zaměstnanců, žáků a zákonných zástupců týkající se fungování školy;
- zajistí spolupráci mezi učiteli, zákonnými zástupci a dalšími pedagogickými pracovníky;
- vytvoří a popíše nástroje průběžné zpětné vazby k výuce a fungování školy od zákonných zástupců i žáků; výsledky vyhodnocení přiměřeně zpřístupňuje zřizovateli, školské radě nebo radě školské právnické osoby, zákonným zástupcům i žákům;
- umožní podávání průběžné zpětné vazby k podnětům při zajištění soukromí a bezpečnosti jejich autorů.

Závazné pro ŠVP:

• Škola popíše **konkrétní formy spolupráce**, které jsou jasným a logickým podkladem pro utváření respektujících vztahů ve škole a vztahů se zákonnými zástupci i dalšími partnery.
• Škola popíše **postupy,** které **žákům umožní podílet se** na organizaci školy, obsahu a realizaci výuky.

3.1.2 Vytváření a rozvoj personálních kapacit

Vedení školy **cíleně vytváří podmínky pro soustavné rozvíjení kapacit, zejména pro seberozvoj a vzdělávání učitelů, vytváření vztahů na principech partnerství a spolupráce** s využitím vnitřních i vnějších zdrojů, podporu osobní pohody pracovníků školy, včetně digitálního wellbeingu učitelů a dalších zaměstnanců školy.

Vedení školy v souladu s vizí a strategií rozvoje školy a plánem dalšího vzdělávání vychází při budování personálních kapacit z **vlastního systému rozvoje učitelů**. Poskytuje učitelům prostor a podporu, aby mohli naplňovat své rozmanité role a získali tak relevantní kompetence (*Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství - MŠMT, 2023*) pro **týmovou spolupráci učitelů**, založenou na principech vzájemného učení, sdílení a vyhodnocování vzdělávacího procesu s ohledem na vizi a strategii rozvoje školy.

Vedení školy vytváří podmínky pro zvyšování profesních kompetencí a týmovou spolupráci učitelů tím, že zajistí:

- vytvoření systému profesního rozvoje učitelů a ředitele školy (např. portfolio učitele) v souladu s plánem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, který pravidelně vyhodnocuje;
- aktivní spoluúčast učitelů a dalších aktérů vzdělávání na plánování, realizaci a hodnocení svého rozvoje;
- systematické používání metod a prostředků dobré praxe v rámci pedagogického rozvoje;
- plánování profesního rozvoje učitelů v oblasti hodnocení a zodpovědnost za jeho realizaci;
- vytvoření plánu podpory začínajících učitelů, včetně uvádějících a provázejících učitelů, se zaměřením na promyšlenou realizaci vzájemných hospitací a odborných supervizí.

Závazné pro ŠVP:

• Škola popíše v rámci vize **cílenou podporu rozvoje profesních kompetencí učitelů**.

3.1.3 Organizace výuky a vzdělávací strategie

Vedení školy věnuje zvláštní pozornost nezastupitelné roli **kvalitní organizace výuky související s aktivizací a motivací žáků k učení**. Škola systematicky vytváří a podporuje příležitosti pro přebírání odpovědnosti žáků za učení, včetně zajištění podmínek pro participaci a sebeřízené vzdělávání.

K podpoře smysluplného a aktivního učení žáků **škola využívá široké spektrum vzdělávacích strategií**. Jde o konkrétní postupy na úrovni školy (vzdělávací strategie školy) a na úrovni vyučovacích předmětů (vzdělávací strategie učitele). **Vzdělávací strategie na úrovni školy** vedou k dosahování vzdělávacích cílů, k vytváření dobrého klimatu, pozitivních vztahů a vzájemné spolupráce mezi žáky a učiteli atd. **Vzdělávací strategie na úrovni vyučovacích předmětů (učitele)** jsou naplňovány konkrétními didaktickými postupy (tj. výukové metody, organizační formy práce, výukové situace, výukové prostředky, způsoby hodnocení a reflexe výuky) využívanými v jednotlivých vyučovacích předmětech nebo jiných formách vzdělávání a vedou především k dosahování klíčových kompetencí a základních gramotností. Zkušenosti s uplatňovanými vzdělávacími strategiemi jsou pedagogickým týmem školy sdíleny, učitelé spolupracují na jejich rozvoji a vzájemně se od sebe učí.

Učitelé na úrovni školy:

- vytvářejí při plánování, realizaci a reflexi výuky společné vzdělávací strategie;
- respektují a využívají společné strategie školy.

Učitelé na úrovni vyučovacích předmětů:

- zařazují do výuky didaktické postupy, které vedou žáky k osvojování klíčových kompetencí a základních gramotností, pomáhají žákům k sebeřízenému učení, skupinové a kooperativní práci;
- sledují vzdělávací pokroky každého žáka, zohledňují vzdělávací potřeby všech žáků, ve vazbě na hodnotící kritéria;
- podporují vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a jejich vzájemnou spolupráci;
- propojují výuku ve škole jak se zájmovým vzděláváním uskutečňovaným ve školních družinách a školních klubech, tak s neformálním vzděláváním.

Závazné pro ŠVP:

• Škola popíše **vzdělávací strategie na úrovni školy** – společné plánování a organizaci výuky.
• Škola popíše **vzdělávací strategie využívané učiteli** na úrovni jednotlivých vyučovacích předmětů nebo jiných forem vzdělávání.

3.1.4 Reflexe a hodnocení kvality výuky

Inovace přístupu k výuce vyžaduje cílené vytváření prostředí k vyučování a učení, které staví na poskytování a přijímání **konstruktivní zpětné vazby, reflexi a hodnocení kvality výuky**.

Vedení školy systematicky prosazuje změnu pojetí výuky ke zvyšování kvality výuky a její udržování tím, že učitelé ve výuce:

- **pravidelně reflektují** vlastní výuku s důrazem na propojení OVU KK, ZG, PT a oborů do spojitého celku;
- **průběžně vyhodnocují** dosahování stanovených cílů a využívají zpětnou vazbu od žáků a také od kolegů, zákonných zástupců a dalších aktérů ve vzdělávání;
- **detailně analyzují** výuku, stanovují si kritéria jejího hodnocení a vyhodnocují kvalitu výukových situací, **sledují dopad výuky na učení žáků a na základě těchto pozorování plánují další výuku** (*Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství - MŠMT, 2023*).

Vedení školy zároveň cíleně podporuje rozvoj reflektivních kompetencí učitelů.

Závazné pro ŠVP:

• Škola stanoví **kritéria hodnocení kvality výuky, pedagogické práce a kvality prostředí**.

3.1.5 Propojování formálního a neformálního vzdělávání

Vzdělávání žáků v 21. století jistě nelze spojovat jen se školou. Cílené využívání bohatého a pestrého vzdělávacího potenciálu celé škály **mimoškolních institucí a organizací** v rámci realizované výuky napříč vyučovacími předměty či jinými organizačními formami výuky patří ve světě k moderním vzdělávacím trendům. Ve prospěch inovací ve vzdělávání mají školy zohlednit například kvalitní edukační programy paměťových, uměleckých a dalších kulturních institucí či institucí poskytujících environmentální nebo badatelské vzdělávání, místně zakotvené a servisní učení a venkovní výuku (Strategie 2030+, s. 40).

Učitelé propojují formální a neformální, případně zájmové vzdělávání ve třech rovinách:

- aktivně vyhledávají a systematicky využívají možnosti neformálního vzdělávání, především ve svém okolí, a to jak ve škole, tak mimo ni (ve spolupráci s institucemi či pracovníky institucí a samostatnými aktéry neformálního vzdělávání);
- při výuce cíleně využívají prvky, metody a formy neformálního vzdělávání;
- při plánování i realizaci výuky reflektují výsledky neformálního vzdělávání u jednotlivých žáků a na tyto získané znalosti, dovednosti, postoje, hodnoty navazují a dále je rozvíjejí.

Závazné pro ŠVP:

• Škola ve prospěch kompetenčního vzdělávání žáků a podpory celoživotního učení popíše vlastní **způsoby propojování formálního, neformálního a zájmového vzdělávání.**
• Škola popíše, jak konkrétně budou **učitelé reflektovat výsledky neformálního vzdělávání u žáků** a jak budou na tyto získané znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty při formálním vzdělávání navazovat a dále je rozvíjet.

3.1.6 Organizační, prostorové a materiální, hygienické, bezpečnostní a jiné podmínky

Škola systematicky vytváří **podmínky ke vzdělávání** s důrazem na zajištění organizačních, prostorových, materiálních, hygienických, bezpečnostních podmínek v souladu s platnými předpisy a normami. Škola dbá na to, aby prostory pro výuku byly uspořádány. Škola **sleduje rizikové faktory** ohrožující fyzický, psychický a duchovní, sociální a digitální wellbeing žáků i zaměstnanců školy.

Škola dbá na kvalitu prostředí **s respektem k principům udržitelnosti a společenské odpovědnosti** za vzdělávání tím, že:

- uplatňuje mechanismy podpory zdraví žáků, zejména utváření návyků zdravého životního stylu;
- dbá na osobní bezpečí žáků v prostorech školy a při akcích pořádaných školou;
- klade důraz na kvalitu a funkčnost prostorového a materiálního vybavení a rovný přístup všech žáků k jeho využívání;
- dbá na hygienické požadavky a estetičnost prostředí;
- systematicky dodržuje zásady ochrany osobních údajů a předcházení rizikům vyplývajícím z využívání digitálních technologií při práci a vzdělávání;

- stanovuje si vlastní cíle a postupy šetrného hospodaření.

Závazné pro ŠVP:

• Škola popíše, **v jakých podmínkách realizuje vzdělávání v dané škole**.

3.2 Společné vzdělávání – podpora žáků ve vzdělávání

Vzdělávání podle RVP ZV je založené na respektování individuálních vzdělávacích potřeb všech žáků s cílem maximálního využití jejich vzdělávacího potenciálu. Škola přijímá odlišnost každého žáka, respektuje diverzitu jeho vzdělávacích a psychických potřeb a zajišťuje pro něj rovnost vzdělávacích příležitostí.

Pokud žáci ani v případě individualizace výuky nemohou adekvátním způsobem dosahovat cílů základního vzdělávání nebo naopak jejich vzdělávací potřeby tyto cíle výrazně převyšují, je jim ze strany pedagogických pracovníků školy nebo školských zařízení poskytována legislativně stanovená podpora – **podpůrná opatření prvního až pátého stupně** (§ 16 ŠZ).

V případě poskytování **podpůrných opatření prvního stupně** škola na základě svého rozhodnutí hledá pro žáky funkční způsoby práce se vzdělávacím obsahem. Jestliže podpora vyžaduje součinnost více pedagogických pracovníků nebo součinnost s rodinou žáka, může být školou vytvářen **Plán pedagogické podpory** (PLPP).

V případě **podpůrných opatření druhého až pátého stupně** je způsob jejich poskytování žákovi podrobně specifikován školským poradenským zařízením (ŠPZ) v Doporučení pro vzdělávání žáka ve škole *(Doporučení)*. Nástrojem pro realizaci podpůrného opatření může být **individuální vzdělávací plán** (IVP). IVP i PLPP svým obsahem vycházejí z ŠVP zpracovaného podle RVP ZV.

Škola zajišťuje **realizaci podpůrných opatření**, podporuje komunikaci o nich a účinnou spolupráci školy, školního poradenského pracoviště, ŠPZ, zákonných zástupců žáků. Nastavení systému péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními ve škole, zodpovědné osoby (včetně metodického vedení a sdílení zkušeností asistentů pedagoga) a jejich role v systému se zohledněním specifik jednotlivých období popisuje škola ve svém ŠVP.

Závazné pro ŠVP:

• Škola popíše nastavení **systému péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními** prvního až pátého stupně, zodpovědné osoby a jejich role včetně spolupráce uvnitř i vně školy.
• Škola popíše **provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu žáků nadaných a mimořádně nadaných**.

Škola v ŠVP pro vybrané skupiny žáků v rámci podpůrných opatření **upravuje vzdělávací obsah**. V některých případech realizuje s ohledem na potřeby těchto žáků **specifické vzdělávací obsahy**. V ŠVP pro ně může **využívat disponibilní časovou dotaci**.

- Pro žáky **nadané a mimořádně nadané** škola prohlubuje a rozšiřuje vzdělávací obsah (vzdělávání nadaného žáka).

- Pro žáky **s lehkým mentálním postižením** škola využívá **minimální doporučenou úroveň** (dále jen MDÚ) pro úpravy očekávaných výsledků učení (OVU) v rámci podpůrných opatření (§ 16 vyhláška č. 27/2016 Sb.). MDÚ může být použita u jednotlivých žáků v rámci Doporučení ŠPZ jen u těch vzdělávacích oborů, do kterých mají speciální vzdělávací potřeby největší dopad. MDÚ je vždy na vyšší úrovni než OVU stanovené v RVP pro obor vzdělání základní škola speciální. **Na základě Doporučení ŠPZ je realizace stanovených podpůrných opatření závazná** (§ 16a odst. 3 ŠZ). Formulace jednotlivých MDÚ pro konkrétní OVU jsou dostupné jako součást další metodické podpory. OVU, pro které není v rámci metodické podpory uvedena MDÚ, mohou být při případných úpravách výsledků učení v rámci podpůrných opatření bez náhrady vypuštěny (vzdělávání žáka s lehkým mentálním postižením).
- Pro žáky, kteří **používají při vzdělávání jiný komunikační systém než mluvenou řeč** (§ 16 odst. 7 ŠZ), škola zajišťuje vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá potřebám žáka, přednostně v tom, který preferuje. Žákům, kteří jsou vzděláváni v českém znakovém jazyce, poskytuje škola souběžně vzdělávání v psaném českém jazyce a jsou využívány metody jako ve výuce českého jazyka jako jazyka cizího. OVU z naukových předmětů jsou u žáků, kteří jsou vzděláváni v českém znakovém jazyce, stanovovány v českém znakovém jazyce a v psané češtině (vzdělávání žáka se sluchovým postižením).
- Pro žáky, kteří **při komunikaci využívají prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace** (AAK), škola zajišťuje vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jejich potřebám (§ 16, odst. 8 ŠZ).
- Pro **žáky-cizince** a další žáky uvedené v § 20, odst. 5 ŠZ je realizována bezplatná jazyková příprava k začlenění do základního vzdělávání (Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání). Výuka češtiny jako druhého jazyka může probíhat v nejlepším zájmu těchto žáků rovněž náhradou za výuku Dalšího cizího jazyka. V těchto případech se nejedná o podpůrné opatření, vzdělávací obsah se nahrazuje bez vytváření individuálního vzdělávacího plánu (IVP).
- Pro žáky **s nedostatečnou znalostí češtiny a odlišnými kulturními a životními podmínkami**, pokud není bezplatná jazyková příprava dostupná či dostačující, škola na základě Doporučení ŠPZ zařazuje posílení výuky češtiny jako druhého jazyka (z Přílohy č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb., odd. 3, část A), která se zpravidla uskutečňuje také podle Kurikula češtiny jako druhého jazyka.
- Pro žáky **se zrakovým, sluchovým, tělesným postižením, s narušenou komunikační schopností, s poruchou autistického spektra, se specifickými poruchami učení, chování** upravuje škola vzdělávací obsah podle závažnosti jejich znevýhodnění (vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 ŠZ).
- Pro žáky **se zrakovým postižením, tělesným postižením, poruchou autistického spektra, žáky s dyspraxií, pro žáky se souběžným postižením více vadami a další žáky se zdravotním znevýhodněním**, které omezuje jejich účast v tělesné výchově a dalších formách pohybového vzdělávání realizovaných školou či školským zařízením, je poskytováno vzdělávání ve Zdravotní a aplikované tělesné výchově. Zařazení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami do Zdravotní a aplikované tělesné výchovy je možné, až když jeho zařazení do společného vzdělávání není vhodné či s ohledem na jeho potřeby a zdravotní stav žádoucí.

Vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními se uskutečňuje v běžné třídě/škole nebo na základě doporučení ŠPZ **ve třídě/škole zřízené podle § 16 odstavce 9 zákona pro žáky s vybranými druhy znevýhodnění**. Pro tvorbu a úpravu ŠVP těchto tříd/škol platí stanovené zásady.

Závazné pro ŠVP:

• Škola v ŠVP **pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 ŠZ upraví OVU nebo nahradí vzdělávací obsah** jiným vzdělávacím obsahem, pokud to vyžadují speciální vzdělávací potřeby žáků, a to **pouze tehdy**, pokud to vyplývá z Doporučení ŠPZ.
• Škola **vypracuje ŠVP pro třídy zřízené podle § 16 odst. 9 ŠZ formou samostatné části ŠVP školy**, pokud takovou třídu zřizuje.
• Škola popíše **vyučovaný předmět speciálně pedagogické péče** s odpovídající časovou dotací a rozpracováním vzdělávacího obsahu.

Vzdělávání v základních školách při zdravotnických zařízeních, ve školách při dětských diagnostických ústavech a ve školách při školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy se uskutečňuje podle §§ 9–11 vyhlášky č. 438/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Závazné pro ŠVP:

• Škola v ŠVP **upravuje způsob a rozsah vzdělávání podle konkrétních podmínek, vzdělávacích potřeb a možností žáků**, kteří vyžadují léčebný režim v důsledku jejich neurologického poškození a psychického onemocnění.

OC4

4 Vzdělávací obsah

Charakteristika

Kapitola charakterizuje kategorie společného vzdělávacího obsahu pro všechny žáky v základním vzdělávání – klíčové kompetence, základní gramotnosti, průřezová témata, vzdělávací oblasti a vzdělávací obory – a jejich vztahy.

Vzdělávací obsah je v RVP ZV vymezen očekávanými výsledky učení (OVU) **klíčových kompetencí, základních gramotností, průřezových témat a vzdělávacích oborů**. OVU jsou **závazné** a stanovují výsledky, kterých mají žáci dosáhnout v uzlových bodech, tedy v 5. a 9. ročníku, u základních gramotností také ve 3. ročníku. Jsou podkladem pro tvorbu ŠVP.

OVU představují obsahový cíl, ke kterému učitelé se svými žáky směřují. Učitelé motivují žáky k dosažení co nejvyšší úrovně osvojení OVU žákem. U každého OVU je popis fází, kterých by měli žáci postupně dosahovat. Popisu fází využívají učitelé při průběžném vyhodnocování postupu žáků k OVU. V uzlových bodech pak učitelé hodnotí dosažení OVU.

Každý uzlový bod zahrnuje v rámci metodické podpory popis tří fází zvládnutí OVU:

- **Začátek**: Fáze, ve které žák zvládl základní aspekty dané problematiky. Jeho postoje, dovednosti a znalosti nejsou zatím plně rozvinuté.
- **Na cestě**: Fáze, ve které žák postupuje k úplnému zvládnutí obsahu vzdělávání, přičemž dále rozvíjí své postoje, dovednosti a znalosti.
- **Splněno**: Fáze, ve které žák dosáhl očekávaného výsledku učení v daném uzlovém bodě a má plně zvládnuté požadované postoje, dovednosti a znalosti.

Popis fáze „Splněno“ specifikuje očekávanou úroveň osvojení OVU žákem. Slouží učiteli jako vodítko, jak rozpoznat, že žák již daného OVU dosáhl, nebo v jakém rozsahu si OVU osvojil. Tento popis zároveň odpovídá na otázku, jak má učitel posoudit dosažení OVU.

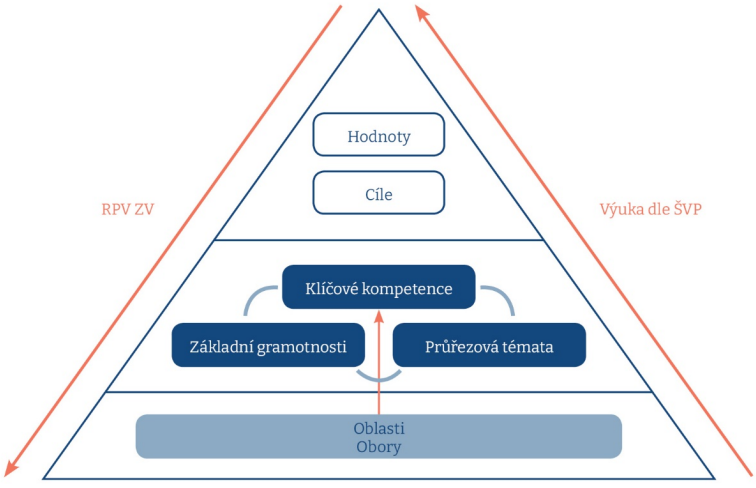

Schéma – Vzájemné vazby cílových a obsahových kategorií RVP ZV

OVU jednotlivých vzdělávacích oborů jsou **vzájemně provázané** s OVU klíčových kompetencí, základních gramotností, průřezových témat i vzájemně mezi sebou.

Závazné pro ŠVP:

• Škola rozpracuje OVU vzdělávacích oborů a průřezových témat **do školních OVU a propojí je s OVU klíčových kompetencí a základních gramotností**.
• Škola sleduje a vyhodnocuje rozvoj žáka z pohledu fází OVU, využívá k tomu popis fází v metodické podpoře RVP ZV.

4.1 Klíčové kompetence

V základním vzdělávání je vymezených **osm klíčových kompetencí**:

- Klíčová kompetence k učení
- Klíčová kompetence komunikační
- Klíčová kompetence osobnostní a sociální
- Klíčová kompetence k občanství a udržitelnosti
- Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní
- Klíčová kompetence k řešení problémů
- Klíčová kompetence kulturní
- Klíčová kompetence digitální

V kompetenčním pojetí vzdělávání představují **klíčové kompetence stěžejní obsahovou kategorii**. K jejich osvojení základní vzdělávání směřuje. Klíčové kompetence představují funkční propojení **znalostí**, **dovedností**, **postojů** a **hodnot**, které jsou důležité jak pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti, tak pro společnost a svět jako celek. Klíčové kompetence se rozvíjejí v průběhu celého života.

Jednotlivé klíčové kompetence obsahují **charakteristiku klíčové kompetence** a jsou tvořené **složkami** klíčové kompetence. Složky obsahují vlastní **charakteristiku složky klíčové kompetence** a **závazné OVU** na úrovni 5. a 9. ročníku.

U jednotlivých OVU klíčových kompetencí je v metodické podpoře popsána úroveň splněno ve formě projevů žáka. Dále jsou přiřazeny **vzdělávací strategie** učitele, které napomáhají k dosažení OVU klíčových kompetencí, **vazby** na **OVU** vzdělávacích oborů a průřezových témat.

V další metodické podpoře je popsána **minimální doporučená úroveň** OVU.

Závazné pro ŠVP:

• Škola **propojí školní OVU** vzdělávacích oborů na úrovni **vyučovacích předmětů** (nebo jiných forem vzdělávání) **s vybranými OVU klíčových kompetencí** tak, aby byla pokryta vazba mezi vyučovacími předměty a všemi osmi klíčovými kompetencemi na 1. i 2. stupni.
• Škola **stanoví vzdělávací strategie** podporující dosahování OVU klíčových kompetencí ve vazbě na dosahování a rozvíjení školního OVU v daném vyučovacím předmětu.

4.2 Základní gramotnosti

V RVP ZV jsou vymezené **dvě základní gramotnosti**:

- Logicko-matematická
- Čtenářská a pisatelská

Základní gramotnosti představují schopnost praktického uplatnění širokého souboru **znalostí**, **dovedností**,

postojů a hodnot v rozmanitých životních situacích.

Jednotlivé základní gramotnosti obsahují **charakteristiku základní gramotnosti** a jsou tvořené **složkami** základní gramotnosti. Složky obsahují vlastní **charakteristiku složky základní gramotnosti** a **závazné OVU** na úrovni 3., 5. a 9. ročníku.

U jednotlivých OVU základních gramotností je v metodické podpoře popsána úroveň splněno ve formě projevů žáka. Dále jsou přiřazeny **vzdělávací strategie** učitele, které napomáhají k dosažení OVU základní gramotnosti a **vazby** na OVU vzdělávacích oborů a průřezových témat. Vazby mezi OVU vyučovacích předmětů a OVU základních gramotností ve 3. ročníku nejsou stanoveny (OVU vzdělávacích oborů pro 3. ročník nejsou v RVP vymezeny) a škola si je tedy vytváří sama až na úrovni ŠVP.

V další metodické podpoře je popsána **minimální doporučená úroveň** OVU.

Závazné pro ŠVP:

• Škola **propojí OVU každého vyučovacího předmětu** (nebo jiné formy vzdělávání) **s vybranými OVU základních gramotností** tak, aby byla pokrytá vazba na obě základní gramotnosti na 1. i 2. stupni.

4.3 Průřezová témata

Průřezová témata propojují poznatky a dovednosti z různých oborů **do společensky významných témat** a vedou žáky k myšlení v souvislostech, ke kritickému myšlení a sebereflexi včetně uvažování o vlastních postojích a sdílených hodnotách.

V RVP ZV jsou vymezená **tři průřezová témata**:

- Péče o sebe a druhé
- Společnost pro všechny
- Udržitelné prostředí

Všechna průřezová témata prohlubují citlivost žáků k sobě samým, k druhým a ke světu a posilují jejich přesvědčení, že dokáží něco vlastním úsilím a při vědomí své odpovědnosti změnit k lepšímu.

Průřezová témata obsahují **charakteristiku průřezového tématu** a **závazné OVU** na úrovni 5. a 9. ročníku.

V metodické podpoře je **komentář** k danému OVU, jsou uvedené **vazby** na sdílené hodnoty a na **vybrané OVU vzdělávacích oborů**, ve kterých žáci získávají pro dané průřezové téma znalostní základ, na OVU klíčových kompetencí a základních gramotností.

V další metodické podpoře jsou uvedeny **ilustrativní příklady** pro úroveň splněno, které slouží k posouzení, že si žáci osvojili OVU průřezového tématu. Součástí ilustrací je popis fází "na začátku" a "na cestě", které ukazují postupné zvládání OVU žákem (postupné kroky). Je také popsána **minimální doporučená úroveň OVU**.

Závazné pro ŠVP:

• Škola **rozpracuje OVU průřezových témat do školních OVU** v konkrétních vyučovacích předmětech nebo jiných formách vzdělávání.
• Škola **prováže školní OVU s OVU klíčových kompetencí a základních gramotností**.

4.4 Vzdělávací oblasti a vzdělávací obory

V základním vzdělávání je vymezených **deset vzdělávacích oblastí**, které obsahují jeden či více **vzdělávacích oborů**:

- Jazyk a jazyková komunikace – *Český jazyk a literatura, Anglický jazyk, Další cizí jazyk*
- Matematika a její aplikace – *Matematika*
- Informatika – *Informatika*
- Člověk a jeho svět – *Člověk a jeho svět*
- Člověk a společnost – *Dějepis, Výchova k občanství*
- Geografie – *Geografie*
- Člověk a příroda – *Fyzika, Chemie, Přírodopis*
- Umění a kultura – *Výtvarná a filmová výchova, Hudební, taneční a dramatická výchova*
- Člověk, zdraví a bezpečí – *Výchova ke zdraví a bezpečí, Tělesná výchova*
- Člověk, jeho osobnost a svět práce – *Osobnostní a sociální výchova, Polytechnická výchova a praktické činnosti*

Každá vzdělávací oblast obsahuje **charakteristiku vzdělávací oblasti**. Pokud je vzdělávací oblast víceoborová, obsahuje **vzdělávací obory**, jejichž součástí je **charakteristika vzdělávacího oboru**. Na úrovni 5. a 9. ročníku jsou vymezené **závazné OVU**.

Každý OVU je v metodické podpoře doplněn **komentářem**, který blíže vysvětluje obsah OVU a uvádí, proč byl OVU zařazen do společného obsahového základu. Dále je popsána úroveň splněno ve formě projevů žáka, když dosáhl daného OVU. Následně jsou uvedeny **vazby** na předchozí a navazující OVU, na OVU klíčových kompetencí, základních gramotností, průřezových témat a jiných vzdělávacích oborů.

V další metodické podpoře jsou uvedeny **ilustrativní příklady** sloužící k posouzení, že si žáci osvojili OVU daného vzdělávacího oboru**.** Součástí ilustrací je popis fází "na začátku" a "na cestě", které ukazují postupné zvládání OVU žákem (postupné kroky). Je také popsána **minimální doporučená úroveň OVU**.

Obsah OVU různých vzdělávacích oborů lze na úrovni ŠVP **propojovat**.

Závazné pro ŠVP:

• Škola **rozpracuje OVU vzdělávacích oborů do školních OVU** jednotlivých vyučovacích předmětů (jiných forem vzdělávání) a konkrétních ročníků či etap vzdělávání. Musí být zřejmé, ke kterému OVU vzdělávacího oboru (vymezenému v RVP ZV) směřují konkrétní školní OVU.
• Škola **prováže školní OVU** s OVU klíčových kompetencí a základních gramotností.

OC5

5 Rámcový učební plán

Charakteristika

Kapitola uvádí rámcový učební plán pro základní vzdělávání v novém pojetí vymezení časové dotace jako společný obsahový základ a disponibilní časovou dotaci na 1. a 2. stupni základního vzdělávání.

Rámcový učební plán (RUP) závazně **stanovuje celkovou časovou dotaci** pro vzdělávání žáků na 1. a 2. stupni základních škol a v odpovídajících ročnících víceletých středních škol. Je podkladem pro tvorbu učebního plánu ve ŠVP.

Rámcový učební plán

Celková časová dotace na 1. i 2. stupni zahrnuje časovou **dotaci pro povinný společný základ**, která je určena pro osvojování očekávaných výsledků učení a pro upevnění a prohloubení obsahu společného základu. Druhou část celkové časové dotace tvoří **disponibilní časová dotace** (DČD), která vytváří prostor pro **rozšíření vzdělávacího obsahu** nad společný základ. DČD realizuje škola prostřednictvím povinných nebo volitelných vyučovacích předmětů nebo dalších forem vzdělávání. Má umožnit **maximální rozvoj potenciálu každého žáka a jeho zájmů i spolurozhodování** o volbě vzdělávací cesty či vnášení vlastního vzdělávacího obsahu, a tím přispět ke snížení nerovností v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání.

RUP pro základní vzdělávání závazně stanovuje:

- celkovou časovou dotaci pro základní vzdělávání v rozsahu **118 hodin** na 1. stupni a **122 hodin** na 2. stupni základního vzdělávání; celková dotace se člení na časovou dotaci a na disponibilní časovou dotaci;
- poznámky k využití DČD;
- poznámky ke vzdělávání žáků se SVP.

Při konstrukci učebního plánu v ŠVP a realizaci výuky musí být zohledněny následující body:

- **celková časová dotace** na 1. a 2. stupni základního vzdělávání;
- **maximální týdenní hodinová dotace stanovená pro jednotlivé ročníky** základního vzdělávání: 1. a 2. ročník 22 hodin, 3.–5. ročník 26 hodin, 6. a 7. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol 30 hodin, 8. a 9. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol 32 hodin (ŠZ, § 26);
- **minimální týdenní hodinová dotace stanovená pro jednotlivé ročníky** základního vzdělávání: 1. a 2. ročník 18 hodin, 3.–5. ročník 22 hodin, 6. a 7. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol 28 hodin, 8. a 9. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol 30 hodin;
- výuka **anglického jazyka** nejpozději od 3. do 9. ročníku; pokud škola v návaznosti na své zaměření zařadí do školního vzdělávacího programu povinně od 1. ročníku jako předmět jiný cizí jazyk než anglický, musí zahájit výuku anglického jazyka nejpozději od 4. ročníku;
- výuka **dalšího cizího jazyka** nabízená formou povinného nebo volitelného vyučovacího předmětu všem žákům nejpozději od 7. ročníku; v rámci dalšího cizího jazyka je možné volit německý jazyk, francouzský jazyk nebo španělský jazyk; povinnost zařadit vzdělávací obor Další cizí jazyk neplatí pro školy a třídy se vzděláváním v jazyce národnostní menšiny podle § 14 školského zákona;
- výuka **tělesné výchovy** od 1. do 9. ročníku v minimálním rozsahu 2 hodiny týdně.

Disponibilní časovou dotaci lze využít k:

- zařazení **volitelných vzdělávacích obsahů** nad společný základ, které budou dotvářet zaměření školy, vycházet ze zájmů žáků, umožní jim spolupodílet se na volbě vzdělávacího obsahu i jeho realizaci a budou směřovat k utváření klíčových kompetencí, propojovat formální a neformální vzdělávání, využívat místo školy k propojení s děním na úrovni místní a regionální komunity;

- zařazení **povinných vzdělávacích obsahů** nad společný základ, které budou podporovat individuální rozvoj žáků, jejich zájmy, umožní jim spolupodílet se na volbě vzdělávacího obsahu i jeho realizaci a budou směřovat k utváření klíčových kompetencí;
- zařazení vzdělávacích obsahů **podporujících vzdělávání žáků se SVP a žáků nadaných a mimořádně nadaných** v rámci předmětů speciálně pedagogické péče i jiných forem vzdělávání, jsou-li tato podpůrná opatření žákovi doporučena ŠPZ a zákonný zástupce žáka souhlasí s jejich poskytováním;
- zařazení vzdělávacího obsahu **„češtiny jako druhého jazyka“** pro žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka;
- zařazení vzdělávacího obsahu **jazyka národnostní menšiny** v souladu s OVU stanovenými ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura se zapracováním národních specifik (*platí pro školy zřizované podle § 14 ŠZ*);
- zařazení vzdělávacích aktivit podporujících systematickou práci s třídním kolektivem.

Závazné pro ŠVP:

• Škola **zpracuje** na základě RUP **konkrétní učební plán školy** s rozvržením hodin společného základu a disponibilních hodin do povinných i volitelných vyučovacích předmětů či jiných organizačních forem vzdělávání.
• Škola upřednostňuje využití disponibilní časové dotace k zařazení vzdělávacího obsahu nebo organizačních forem vzdělávání, které **podporují volbu ze strany žáka.**

OC6

6 Pojetí hodnocení žáků

Charakteristika

Kapitola uvádí základní přístupy k hodnocení žáků v základním vzdělávání, včetně specifik hodnocení žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními.

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků se řídí §§ 51–53 školského zákona. Podrobnosti o hodnocení výsledků žáků a jeho náležitostech stanoví ministerstvo v §§ 14–16 vyhlášky č. 48/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Škola v ŠVP stanoví, jakým způsobem budou žáci hodnoceni na vysvědčení (§ 51 ŠZ). Získání stupně vzdělání se řídí § 45 a ukončení základního vzdělávání §§ 54–56 školského zákona. Specifikace hodnocení žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními probíhá podle Doporučení ŠPZ.

Pojetí hodnocení žáků

Hodnocení žáků v základním vzdělávání je **zpětnou vazbou pro učitele, žáky i zákonné zástupce**, je výsledkem dialogu učitelů a žáků, kteří se na svém hodnocení aktivně podílejí. Každému hodnocení žáků ve škole **předchází srozumitelné seznámení s kritérii hodnocení žáků.** Do hodnocení dosahování OVU se promítají osobní pokroky žáků při osvojování konkrétních dovedností, znalostí a návyků bez srovnávání s ostatními žáky.

Formativní přístup k hodnocení pracuje s jasnými kritérii sumativního hodnocení, odlišuje fázi učení a vyhodnocování.

Učitelé formativním přístupem k hodnocení:

- stanovují společně se žáky adekvátní cíle učení, formulují kritéria hodnocení;
- využívají vhodné typy hodnocení (slovní, kriteriální, známkování) nebo jejich kombinaci s ohledem na vývojová specifika žáků a náročnost vzdělávacího obsahu na 1. stupni a 2. stupni základního vzdělávání;
- poskytují žákům průběžnou popisnou zpětnou vazbu, vedou žáky k řízení jejich učení a obohacují žáky o sociální a komunikační dovednosti;
- dávají žákům příležitost k sebehodnocení vlastního pokroku a vrstevnickému hodnocení, kterým se žáci učí hodnotit druhé podle předem stanovených kritérií;
- podporují sebedůvěru, motivaci žáků a umožňují jim komplexně rozvíjet jejich osobnost;
- pracují s chybou tak, aby byla chyba žáky vnímána jako nedílná součást učení;
- při plánování výuky nejen volí vhodné vzdělávací strategie, ale také reflektují vlastní vyučovací činnosti ve vztahu ke vzdělávacím výsledkům žáků;
- vzájemně mezi sebou sdílejí a společně posuzují průběžné vzdělávací výsledky žáků;
- pracují s reflexí i sebereflexí žáků;
- zajišťují, aby žáci a zákonní zástupci dostatečně porozuměli způsobům a kritériím formativního a sumativního hodnocení žáků, hodnocení na vysvědčení.

Závazné pro ŠVP:

• Škola jednoznačně a transparentně **popíše přístupy a způsoby hodnocení žáků v souladu s principy formativního hodnocení**.
• Škola **specifikuje pravidla pro uznávání výsledků neformálního, případně zájmového vzdělávání**.

OC7

7 Tvorba, vyhodnocování a úprava školních vzdělávacích programů

Charakteristika

Kapitola přináší údaje týkající se zpracování, vyhodnocování a úprav ŠVP, včetně závazné struktury ŠVP.

Každá škola realizující základní vzdělávání **zpracovává ŠVP v souladu s RVP ZV** (ŠZ § 5). Tvorba ŠVP, jeho následné hodnocení a úpravy jsou odrazem pedagogické autonomie a odpovědnosti celé školy za způsob a výsledky vzdělávání. Na zpracování, realizaci, hodnocení a úpravě ŠVP se podílí **vedení školy a všichni pedagogičtí pracovníci**, kteří nesou spoluodpovědnost za realizaci jednotlivých částí ŠVP v podmínkách dané školy.

7.1 Tvorba ŠVP

Za všechny kroky související s tvorbou ŠVP **odpovídá ředitel školy**, který práci řídí, případně pověří touto činností koordinátora ŠVP, svého zástupce nebo jiného člena pedagogického týmu. K návrhu ŠVP se vyjadřuje školská rada (ŠZ § 168) nebo ho schvaluje rada školské právnické osoby (ŠZ § 132).

ŠVP je součástí povinné dokumentace školy (ŠZ § 28), musí být zveřejněný na přístupném místě ve škole, aby měl každý zájemce možnost seznámit se s jeho obsahem, mohl do něj nahlížet nebo z něj pořizovat opisy a výpisy, popřípadě požádat o kopii (ŠZ § 5). Škola umožní nahlížet do ŠVP i prostřednictvím dálkového přístupu.

Školní vzdělávací program:

- je stručný, konkrétní a srozumitelný pro učitele, zákonné zástupce žáků i další zájemce o ŠVP, včetně žáků;
- je zpracováván v souladu s RVP ZV podle stanovené struktury ŠVP pro celé období základního vzdělávání nebo pro jeho část, tj. pro ročníky, ve kterých daná škola realizuje základní vzdělávání;
- využívá analýzu dosavadní práce školy, hodnocení dosavadních výsledků vzdělávání, sociálního klimatu školy, společných představ o dalším rozvoji vzdělávání;
- vychází z vize a strategických cílů školy a stanovuje vzdělávací strategie na úrovni školy;
- respektuje cíle i pojetí vzdělávání v souladu s konkrétními podmínkami školy;
- zohledňuje specifika školy v daném místě a vymezuje je v kultuře školy; propojuje formální, zájmové a neformální vzdělávání;
- rozpracovává vzdělávací obsah vymezený v RVP ZV do školních OVU; stanovuje vzdělávací strategie na úrovni vyučovacích předmětů nebo dalších forem vzdělávání, na jejichž základě se utvářejí a rozvíjejí klíčové kompetence;
- určuje kritéria hodnocení kvality výuky i hodnocení samotného ŠVP.

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Identifikační údaje

• název ŠVP (*vzdělávací program, studijní forma vzdělávání*)
• název a adresa školy, web školy; jméno ředitele, telefon, e-mail
• adresa zřizovatele, jméno zástupce zřizovatele, telefon, e-mail, web zřizovatele
• platnost nového nebo aktualizovaného ŠVP, datum schválení změny
• podpis ředitele, razítko školy/elektronický podpis

Popis školy

• typ školy, umístění a velikost školy, zaměření školy

Vize, kultura a prostředí školy

• základní představa o vzdělávání v dané škole a jeho rozvoji; preferované vzdělávací strategie na úrovni školy – postupy plánování a organizace výuky; postupy umožňující žákům podílet se na organizaci školy, obsahu a realizaci výuky
• podpora vztahů ve vzdělávání; profesní vzdělávání a rozvoj učitelů; utváření příznivého prostředí pro žáky i učitele (wellbeing); režim školy; kritéria hodnocení kvality výuky; spolupráce se zákonnými zástupci a partnery školy; propojování formálního a neformálního vzdělávání
• organizační, prostorové, materiální, hygienické, bezpečnostní a jiné podmínky pro vzdělávání

2. CHARAKTERISTIKA ŠVP

Východiska vzniku ŠVP

• zvolený model ŠVP
• co a proč se v ŠVP zdůrazňuje, co je specifické pro ŠVP dané školy; jak je ŠVP využíván pro plánování výuky

Zabezpečení výuky žáků

• organizace přijímacího řízení; zařazování žáků do tříd nebo skupin; identifikace potřeb žáků; průběh adaptačního období v 1. ročníku, *adaptační programy při přechodu na víceleté SŠ; podmínky maturitní či jiné závěrečné zkoušky*

Zabezpečení výuky žáků se SVP, žáků nadaných a mimořádně nadaných

• systém péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního až pátého stupně; role zodpovědných osob při podpůrném vzdělávání; spolupráce uvnitř školy i s partnery mimo školu, se zákonnými zástupci a specializovanými pracovišti

3. OBSAHOVÝ RÁMEC

Učební plán

• tabulace UP pro 1. a 2. stupeň (*nižší stupeň SŠ*); výčet povinných a volitelných vyučovacích předmětů nebo jiných forem vzdělávání – kurzy, semináře, exkurze, edukační programy a akce, projekty, bloková výuka atd. (dále jen „předměty“); časová dotace pro dané předměty v jednotlivých ročnících; celkové součty hodin za předměty, ročníky, stupně vzdělání;
• poznámky k UP

Obsah vzdělávání

• název předmětu
• charakteristika předmětu (informace o pojetí, obsahu, časové dotaci a organizaci výuky, včetně vzdělávacích strategií)
• distribuce a rozpracování OVU vzdělávacích oborů a OVU průřezových témat v RVP ZV do školních OVU v jednotlivých ročnících (delších obdobích) povinných či volitelných předmětů; vazby na klíčové kompetence a základní gramotnosti
• distribuce učiva, pokud to škola považuje za vhodné

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků

• přístupy a způsoby hodnocení žáků používané ve škole pro podporu formativního přístupu, včetně sebehodnocení žáků, vzájemného hodnocení žáků, pravidla pro uznávání výsledků neformálního a zájmového vzdělávání

Hodnocení ŠVP

• časové rozvržení hodnocení ŠVP; kritéria používaná ve škole pro hodnocení ŠVP; způsob využití zjištěných údajů pro úpravu ŠVP a vzdělávacího procesu ve škole

4. DOKUMENTY NAVAZUJÍCÍ NA ŠVP

Dodatky k ŠVP

• jakákoli část (úprava) ŠVP, která je přechodná nebo dočasná; pasáž, kterou škola ověřuje a chce ji zařadit do ŠVP později; drobné úpravy, kvůli nimž škola nechce hned upravovat ŠVP, atd.

ŠVP pro školní družinu a školní kluby

• dokumenty mohou být součástí ŠVP nebo stát samostatně

• Škola vytváří ŠVP **flexibilně** vzhledem ke zvolenému modelu, podmínkám školy, potřebám žáků, zkušenostem z výuky, místním a regionálním vzdělávacím příležitostem atd.

7.2 Hodnocení ŠVP, změny ŠVP

Škola hodnotí ŠVP ve dvou rovinách:

a) hodnocení obsahového a formálního zpracování ŠVP, které je realizováno po zpracování nebo úpravě ŠVP a sleduje:

- soulad ŠVP a RVP;
- logickou a obsahovou návaznost jednotlivých částí ŠVP;
- srozumitelnost ŠVP pro všechny uživatele.

b) hodnocení funkčnosti ŠVP, které probíhá průběžně při realizaci výuky podle ŠVP a sleduje:

- využití ŠVP pro plánování výuky;
- vhodnost obsahového a časového rozvržení vzdělávacího obsahu ve vyučovacích předmětech či jiných formách vzdělávání;
- vhodnost a funkčnost plánované organizace a postupů ve výuce a v životě školy (týká se všech částí ŠVP);
- dosahovanou úroveň a kvalitu osvojení OVU jednotlivých obsahových kategorií RVP ZV žáky, včetně žáků se SVP a žáků nadaných;
- vhodnost a funkčnost plánované organizace a postupů ve výuce a v životě školy, včetně vhodnosti a účinnosti vzdělávacích strategií, funkčností pravidel formativního hodnocení, propojování formálního a neformálního vzdělávání atd.

Z hodnocení ŠVP by měly vycházet návrhy na změny ŠVP.

Změny ŠVP se provádějí na základě:

- **revizí RVP ZV**, které vydává MŠMT formou opatření ministra, včetně pokynů ke změnám, data platnosti změn a způsobu náběhu vzdělávání v souladu s danými změnami;
- **zkušeností** z plánování, realizace a hodnocení ŠVP nebo jiných změn ve škole samotné (změna podmínek pro vzdělávání, průběhu vzdělávání atd.).

Forma změn – ŠVP **nový, upravený, s dodatkem**. Změny ŠVP jsou v pravomoci ředitele školy, který ŠVP vydává. Musí být zajištěná jednoznačnost a srozumitelnost ŠVP, musí být zřejmé, odkdy a pro které ročníky jsou změny platné a účinné. **ŠVP i jeho změny se archivují** ve shodě se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů.

Základní gramotnosti

ZGC

Čtenářská a pisatelská

Charakteristika základní gramotnosti

Základní gramotnost čtenářská a pisatelská je předpokladem k rozvoji všech klíčových kompetencí nejen napříč vzdělávacími obory ve škole, ale i v osobním životě mimo školu. Umožňuje žákům tvořit si, na své úrovni rozvoje, poznatky ze široké škály zdrojů a rozvíjet kritické myšlení i emoční prožívání. Čtenářství a pisatelství je klíčovým faktorem úspěchu ve vzdělávání. Je základem schopnosti porozumět textům, získat a sdílet prožitky, efektivně zpracovávat informace, prezentovat poznatky, ale také vyjadřovat a uspořádávat své myšlenky nebo reflektovat pocity. Tak je čtenářská a pisatelská gramotnost základním předpokladem procesu učení i rozvoje žákovy osobnosti. K základům gramotnosti patří také zvědomování a rozvíjení vlastních čtenářských a pisatelských postupů, dovedností a strategií. Podmínkou úspěchu je vždy i rozvoj žákova vztahu k činnosti čtení a psaní a jeho rostoucí vědomí o tom, že je čtenářem a pisatelem, a to jak ve škole, tak po celý život.

VZT

Vztah ke čtení a čtenářství, psaní a pisatelství

Charakteristika složky základní gramotnosti

Gradační očekávaný výsledek učení: Žák čte a píše pro radost i poučení. Postupně čte a píše další typy textů. Oceňuje čtení a psaní jako činnosti, které pomáhají poznávat, přemýšlet, komunikovat i ovlivňovat svět kolem.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 3. ročník (ZV3)

ZGC-VZT-000-ZV3-001
Čte a píše pro prožitek i poučení.

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

ZGC-VZT-000-ZV5-001
Čte a píše množství textů různého typu.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

ZGC-VZT-000-ZV9-001
Oceňuje čtení a psaní jako činnosti pomáhající porozumět světu i sobě samému.

BPO

Budování porozumění v četbě a v procesu psaní

Charakteristika složky základní gramotnosti

Gradační očekávaný výsledek učení: Žák čte s porozuměním prožitkové, odborné a mediální texty, vyhledává přímo i nepřímo vyjádřené informace. Rozumí tomu, co text říká doslovně, přeneseně a jaké závěry z toho mohou vyplývat. Rozlišuje fakta, domněnky, názory. Při čtení a psaní uplatňuje své znalosti a zkušenosti. Psaní využívá k učení, k sebevyjádření a sebeuvědomění.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 3. ročník (ZV3)

ZGC-BPO-000-ZV3-001
Buduje porozumění prožitkovým i odborným textům, při psaní sděluje informace podle své potřeby.

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

ZGC-BPO-000-ZV5-001
Čte a píše texty odborné i prožitkové pro porozumění oboru lidského poznání nebo sobě.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

ZGC-BPO-000-ZV9-001
Při interpretaci komplexních textů dokládá své závěry textem; v oborech usiluje o přesnost a uspořádanost v obsahu i ve vyjadřování; podle své potřeby využívá psaní pro své sebeuvědomění a sebevyjádření.

KCP

Kritické čtení a psaní

Charakteristika složky základní gramotnosti

Gradační očekávaný výsledek učení: Žák rozpoznává záměry cizího textu nebo sám volí a naplňuje záměry textu svého. Při čtení poznává, do jaké role se autor staví, a odhaluje jeho stanovisko. Při psaní vyjadřuje jak své stanovisko, tak roli, do které se vůči čtenářům staví. Posuzuje, jak a čím mohou obsah i forma textu působit na čtenáře. Rozpoznává, jaký vliv mají sociální, dobové nebo osobní okolnosti autora i čtenáře na účinek a na porozumění textu. Ověřuje a vyhodnocuje relevanci, aktuálnost a věrohodnost svých informací i zdrojů.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 3. ročník (ZV3)

ZGC-KCP-000-ZV3-001
Při čtení i psaní zvažuje možné adresáty.

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

ZGC-KCP-000-ZV5-001
Při čtení i psaní popisuje působení autora na čtenáře.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

ZGC-KCP-000-ZV9-001
Při čtení i psaní posuzuje autorské záměry, účinky a prostředky textu i kontext autora nebo čtenáře.

PVL

Porozumění vlastnímu čtení, čtenářství, psaní a pisatelství

Charakteristika složky základní gramotnosti

Gradační očekávaný výsledek učení: Žák vědomě sleduje, reflektuje a vyhodnocuje, jak účinně postupoval při čtení a psaní. Plánuje podle toho své další zlepšování. Stanovuje si čtenářské a pisatelské cíle i cesty k nim. Rozhoduje se podle svých potřeb, kdy a jak bude sdílet s druhými své zkušenosti, zážitky a poznatky z reflexe.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 3. ročník (ZV3)

ZGC-PVL-000-ZV3-001
Pro své zlepšování reflektuje své čtení a psaní.

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

ZGC-PVL-000-ZV5-001
S oporou o evidence rozpoznává své silné stránky pro stanovení čtenářských a pisatelských cílů.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

ZGC-PVL-000-ZV9-001
S oporou o evidence vyhodnocuje své pokroky i postupy ve čtení a psaní pro stanovení dalších cílů i cesty k nim.

ZGM

Logicko-matematická

Charakteristika základní gramotnosti

Základní gramotnost logicko-matematická jako předpoklad k rozvoji klíčových kompetencí napříč vzdělávacími obory umožňuje žákům aplikovat logické myšlení v nejrůznějších situacích reálného života. Vede žáky k rozpoznání matematických situací v různých mezioborových kontextech a životních situacích, k volbě a využívání jazyka matematiky při jejich popisu, řešení a vyvození závěrů. Ukazuje žákům smysluplnost učení a umožňuje jim zažít radost z úspěšně vyřešené situace.

MRF

Matematická reflexe

Charakteristika složky základní gramotnosti

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na popis a formulaci matematických situací, na dokazování správnosti matematických řešení, na interpretaci a hodnotu užitečnosti použitého matematického modelu v daném kontextu.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 3. ročník (ZV3)

ZGM-MRF-000-ZV3-001
Popisuje kroky řešení matematických situací s oporou o matematické modely.

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

ZGM-MRF-000-ZV5-001
Tvoří důkazy správnosti matematických postupů a argumentů.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

ZGM-MRF-000-ZV9-001
Hodnotí získané výsledky ve vztahu k výchozí matematické situaci.

POM

Použití matematiky

Charakteristika složky základní gramotnosti

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na posuzování proveditelnosti a přesnosti matematických postupů, na kontrolu správnosti k účelu.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 3. ročník (ZV3)

ZGM-POM-000-ZV3-001
Rozpoznává využití matematického aparátu v běžných situacích.

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

ZGM-POM-000-ZV5-001
Kontroluje použité matematické modely.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

ZGM-POM-000-ZV9-001
Systematicky kontroluje správnost řešení matematických postupů.

MUV

Matematické uvažování

Charakteristika složky základní gramotnosti

Gradační očekávaný výsledek učení podporující rozvoj logického myšlení se zaměřuje na analýzu a syntézu různých matematických situací, na práci s podmínkou a popis zákonitostí a souvislostí.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 3. ročník (ZV3)

ZGM-MUV-000-ZV3-001
Rozpozná opakující se vzory a zákonitosti v různých matematických situacích.

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

ZGM-MUV-000-ZV5-001
Zkoumá vzory a zákonitosti v různých matematických situacích.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

ZGM-MUV-000-ZV9-001
Aplikuje metody analýzy a syntézy při řešení komplexních matematických situací v různých kontextech.

MOD

Modelování matematického problému

Charakteristika složky základní gramotnosti

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na zkušenosti s matematickými modely v různých kontextech, na jejich odhad, popis a zobecňování prostřednictvím kognitivních modelů, umožňující vytváření představy o matematických pojmech s jejich následnou aplikací.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 3. ročník (ZV3)

ZGM-MOD-000-ZV3-001
Odhaluje fungování matematických modelů.

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

ZGM-MOD-000-ZV5-001
Využívá obecné matematické modely v kontextu.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

ZGM-MOD-000-ZV9-001
Vyvíjí/inovuje matematické modely.

Klíčové kompetence

KKU

Klíčová kompetence k učení

Charakteristika klíčové kompetence

Klíčová kompetence k učení představuje schopnosti využívat takové metody a strategie, které vedou k efektivnímu učení, k organizování a plánování vlastního učení, ke kritickému myšlení, k důležitosti ověřování dat, seznamují žáka s nástroji pro efektivní učení i s důležitostí vlastní snahy, koncentrace a vůle pro učení se nových věcí. Klíčová kompetence podporuje motivaci převzít odpovědnost za vlastní učení i za rozvoj svého potenciálu, a to v celoživotní perspektivě.

USU

Umění se učit

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na tvorbu efektivních strategií, na učení se s ohledem na práci s cíli a reflektování vlastního učení během procesu učení.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KKU-USU-000-ZV5-001
Monitoruje své procesy učení.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KKU-USU-000-ZV9-001
Řídí vlastní procesy učení.

SMU

Smysl a cíl učení, celoživotní učení

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na práci s vlastní koncentrací a motivací do učení, ale také na práci s volními procesy a zpětnou vazbou při rozvoji.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KKU-SMU-000-ZV5-001
Uvědomuje si význam, důležitost a smysl svého učení.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KKU-SMU-000-ZV9-001
Uvědomuje si důležitost celoživotního charakteru učení.

KKK

Klíčová kompetence komunikační

Charakteristika klíčové kompetence

Klíčová kompetence komunikační vede jedince k uvědomění si důležitosti komunikace a vybavuje ho takovými komunikačními schopnostmi, které mu umožní aktivní spolupráci s lidmi kolem něj.

Rozvoj této kompetence proto vede jednak ke schopnosti porozumět ostatním, jednak ke schopnosti srozumitelně a adekvátně vyjádřit své myšlenky, záměry, postoje či emoce prostřednictvím širokého spektra komunikačních strategií a výrazových prostředků. Mezi ty přitom v kontextu dnešního propojeného světa patří nejen prostředky mateřského jazyka, ale také jazyků cizích. Důraz je proto kladen také na rozvoj vícejazyčného repertoáru jedince, tedy jeho schopnosti mobilizovat všechny dostupné jazykové prostředky (mateřského, prvního i dalšího cizího jazyka atd.) a dosáhnout komunikačního záměru i v situacích, při kterých mluvčí nesdílí společný jazyk. Konečně, v užším kontextu mluvené interakce patří pod komunikační kompetenci také schopnost patřičně usměrňovat vlastní vyjadřování s ohledem na průběžnou zpětnou vazbu poskytovanou komunikačním partnerem.

VYJ

Vyjadřování

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na schopnost žáka vyjadřovat se smysluplně a samostatně, na šíři k tomu užitých výrazových prostředků a na jejich volbu v kontextu komunikační situace. Součástí očekávaného výsledku jsou také prezentační dovednosti žáka.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KKK-VYJ-000-ZV5-001

Vyjadřuje se prostřednictvím zvládnutých výrazových prostředků, které volí podle svých možností vzhledem ke komunikačnímu záměru, partnerovi a situaci.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KKK-VYJ-000-ZV9-001

Vyjadřuje se prostřednictvím souboru běžných výrazových prostředků, které volí s důrazem na svůj komunikační záměr, partnera a situaci.

POR

Porozumění

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na schopnost žáka porozumět různým vrstvám komunikačního aktu a na volbu receptivních strategií k tomu potřebných.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KKK-POR-000-ZV5-001
Rozumí obsahu běžných forem sdělení včetně některých nepřímo vyjádřených významů.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KKK-POR-000-ZV9-001
Přemýšlí o komunikačním záměru autora sdělení.

AKN

Aktivní naslouchání

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na schopnost žáka soustředit se během mluvené interakce na projev ostatních účastníků interakce, flexibilně přizpůsobovat svůj projev potřebám komunikačního partnera a také na schopnost zpětně tento proces reflektovat.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KKK-AKN-000-ZV5-001
Během mluvené interakce respektuje základní potřeby komunikačního partnera.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KKK-AKN-000-ZV9-001
Během mluvené interakce v každodenních situacích uzpůsobuje vlastní projev tak, že aktivně reaguje na projev partnera, a tím přispívá ke kultivovanosti konkrétní situace.

VJZ

Vícejazyčnost

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj vícejazyčného repertoáru jedince, tedy jeho schopnosti mobilizovat všechny dostupné jazykové prostředky (mateřského, prvního i dalšího cizího jazyka atd.) a kulturní zkušenosti k dosažení komunikačního záměru v situacích, při kterých mluvčí nesdílí společný jazyk.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KKK-VJZ-000-ZV5-001

Rozpozná vybrané konkrétní rozdíly mezi vlastním vyjadřováním a vyjadřováním lidí z odlišných prostředí či kultur.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KKK-VJZ-000-ZV9-001

Využívá svůj vícejazyčný repertoár, aby se vypořádal s jednoduchými každodenními situacemi vyžadujícími komunikaci v cizím jazyce a překonání odlišností mezi lidmi z různých prostředí či kultur.

KOS

Klíčová kompetence osobnostní a sociální

Charakteristika klíčové kompetence

Klíčová kompetence osobnostní a sociální přináší do života žáků důraz na seberozvoj a vede k utváření a upevňování dobrých mezilidských vztahů, k empatickému a respektujícímu přístupu k ostatním lidem a k účinné spolupráci s ostatními. Formuje se především díky poznání sama sebe, vlastních silných i slabých stránek a díky práci na nich. Kompetence představuje sebereflexi jako klíčovou dovednost pro vlastní rozvoj i pro budování vztahů. Jedinec, který má tuto klíčovou kompetenci rozvinutou, si bude vědom zodpovědnosti za vlastní všestrannou pohodu, za práci se svými silnými i slabými stránkami, za seberozvoj, sebereflexi i vztahy, které během života tvoří, či spolupráci při vzájemném učení. Kompetence vede k růstovému myšlení, ke snaze překonávat překážky a k psychické odolnosti jedince.

WEL

Vlastní wellbeing

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj vlastního wellbeingu prostřednictvím práce se samostatností, hledání podpory v případě potřeby a psychohygieny. Následně navazuje na wellbeing v jeho celé šíři.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KOS-WEL-000-ZV5-001

Pojmenovává vlastní potřeby k dosažení všestranné pohody (wellbeing).

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KOS-WEL-000-ZV9-001

Aktivně přispívá ke zvyšování osobního wellbeingu (osobní všestranné pohody).

ODO

Resilience: odolávání obtížným situacím

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj resilience prostřednictvím práce na psychické odolnosti a postupném překonávání překážek.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KOS-ODO-000-ZV5-001
Reflektuje obtížné situace, do kterých se dostává.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KOS-ODO-000-ZV9-001
Rozvíjí vlastní psychickou a fyzickou odolnost.

SEB

Identita

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na práci s vlastní jedinečností a identitou pomocí seberozvoje (sebepojetí, seberegulace, sebeorganizace, sebereflexe, sebeřízení a sebevědomí).

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KOS-SEB-000-ZV5-001
Poznává jedinečnost vlastní osobnosti.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KOS-SEB-000-ZV9-001
Pracuje s jedinečností vlastní osobnosti.

EMP

Empatie a porozumění druhým

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj empatie, respektu, tolerance a etického chování v rámci socializace.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KOS-EMP-000-ZV5-001
Všímá si potřeb druhých a reaguje na ně.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KOS-EMP-000-ZV9-001
Vyrovnává se s odlišnostmi s respektem k druhým lidem.

VZT

Budování a udržování zdravých vztahů

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj začleňování sebe do skupiny, sociální soudržnost a pospolitost.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KOS-VZT-000-ZV5-001
Rozvíjí vztahy s ostatními.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KOS-VZT-000-ZV9-001
Rozšiřuje okruh vztahů.

KOB

Klíčová kompetence k občanství a udržitelnosti

Charakteristika klíčové kompetence

Kompetence rozvíjené v této oblasti umožňují člověku jednat jako zodpovědný občan a obyvatel obce, země, regionu a planety, a plnohodnotně se tak podílet na občanském životě a péči o udržitelnost světa. K tomu patří i schopnost hledat a poznávat výzvy současného světa, tak aby společnost a svět fungovaly lépe (prioritami je zaměření na posilování demokracie a udržitelnost). Tyto kompetence se formují prostřednictvím prožitku a zkušenosti (žáci se nejen učí o určité demokratické instituci, ale také ji navštíví; o možnostech podílení se na chodu školy či obce nejen diskutují, ale aktivně se ve škole a obci zapojují atd.). Zážitky a zkušenosti pak žáci reflektují s ohledem na to, co se během prožitku právě učí. Prakticky uplatňují některé znalosti, ale především dovednosti a průběžně rozvíjené postoje a uvědomované hodnoty. Učí se vycházet z komunitního, společenského a environmentálního kontextu (ve skupině či ve třídě, lokálně ve škole či komunitě, ale i globálně v širším světě).

RES

Respektující vztah k životu a světu

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj vnímavosti a citlivosti k živým bytostem a ohleduplnosti k přírodě a světu.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KOB-RES-000-ZV5-001

Chová se citlivě k živým jedincům i k přírodě a svému okolí jako celku.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KOB-RES-000-ZV9-001

Projevuje ohleduplný, citlivý a podporující přístup k živým jedincům, přírodě a světu jako celku.

ZPS

Zohledňování propojenosti světa

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj souvislostního (systémového) myšlení a odhalování příčin a následků, dále na rozvoj celostního (holistického, globálního) myšlení a porozumění propojenosti světa.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KOB-ZPS-000-ZV5-001

Uvědomuje si vzájemnou propojenost společenských a ekologických aspektů různých situací ve svém okolí.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KOB-ZPS-000-ZV9-001

Zohledňuje vzájemnou propojenost jevů, situací a výzev v okolním světě z hledisek sociálních, ekonomických, kulturních, politických a ekologických.

UDR

Směřování k udržitelné budoucnosti

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj předvídavého (anticipačního) myšlení, porozumění hlediskům a principům udržitelnosti a uskutečňování změn.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KOB-UDR-000-ZV5-001

Sdílí své myšlenky o variantách budoucího vývoje z hlediska udržitelnosti.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KOB-UDR-000-ZV9-001

Uskutečňuje kroky směřující k udržitelnosti na základě promýšlení různých scénářů možného budoucího vývoje.

ODP

Odpovědné rozhodování a jednání

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na spravedlnost, přebírání odpovědnosti a svobodné a odpovědné rozhodování.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KOB-ODP-000-ZV5-001
Uplatňuje svůj díl zodpovědnosti vůči ostatním a okolí.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KOB-ODP-000-ZV9-001
Přebírá odpovědnost za věci okolo sebe a za možné dopady svých rozhodnutí vůči ostatním a okolí.

PCP

Aktivní občanství, participace a přesvědčení o vlastním vlivu (zmocňování)

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj zájmu žáka o veřejné dění, kritickou tvorbu svobodného názoru, na individuální a kolektivní zapojení do veřejného dění, na práci s vlastním vlivem a demokratickým přístupem, ale také na rozvoj respektování a uplatňování práv a zájmů.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KOB-PCP-000-ZV5-001
Dává účelně najevo, co si přeje ve svém okolí změnit.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KOB-PCP-000-ZV9-001
Účelně uplatňuje přímou činností svůj vliv na změny v místním či širším okolí při respektování práv a zájmů druhých.

KPP

Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní

Charakteristika klíčové kompetence

Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní představuje schopnosti jedince rozvíjet nápady, příležitosti a výzvy a vytvářet z nich nové hodnoty ve společenském, kulturním, environmentálním a ekonomickém kontextu, stejně jako hodnoty spojené s osobním růstem a kariérovým rozvojem. Tyto schopnosti vedou také k úspěšnému vyrovnávání se se změnami, nejistotou i případným neúspěchem v různých oblastech života a podporují adaptabilitu. Podstatou klíčové kompetence je činorodost zohledňující etické a environmentální principy, inovativnost, tvůrčí potenciál, vnímání problémů jako výzev, vnitřní motivace jedince k úsilí o svoji udržitelnou budoucnost v rodině, společnosti i profesním životě. Prioritou je praktická zkušenost žáka s plánováním a realizací aktivit či projektů.

NAP

Nápady, příležitosti a výzvy

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na proces vyhledávání příležitostí a výzev, generování a rozvíjení nových nápadů v různých oblastech života.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KPP-NAP-000-ZV5-001
Je otevřený nápadům, příležitostem a výzvám.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KPP-NAP-000-ZV9-001
Využívá příležitosti a výzvy pro rozvoj v různých oblastech vlastního života.

ZDR

Mobilizování zdrojů

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na proces získávání a spravování zdrojů k zajištění podpory a rozvoje tvůrčího potenciálu jedince i skupiny potřebného k adaptaci na změny.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KPP-ZDR-000-ZV5-001
Promýšlí potřebné zdroje pro aktivity, které přispívají k rozvoji jeho samotného či blízkého okolí.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KPP-ZDR-000-ZV9-001
Získává zdroje pro aktivity, které přispívají k rozvoji jeho samotného či blízkého okolí.

REA

Realizace akcí, aktivit, projektů

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na proces praktické realizace aktivit a projektů rozvíjejících aktivní, efektivní či inovativní přístupy k profesi a životu.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KPP-REA-000-ZV5-001
Navrhuje realizaci aktivit v jednotlivých krocích.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KPP-REA-000-ZV9-001
Realizuje aktivity podle vlastních či skupinových postupů.

TYM

Spolupráce a týmová práce

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj efektivní spolupráce prostřednictvím uvědomění skupinových, týmových rolí či odpovědnosti za společný výsledek.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KPP-TYM-000-ZV5-001
Podílí se na spolupráci ve skupině.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KPP-TYM-000-ZV9-001
Efektivně přispívá k úspěšné týmové spolupráci.

KRP

Klíčová kompetence k řešení problémů

Charakteristika klíčové kompetence

Klíčová kompetence k řešení problémů přináší schopnosti rozpoznat problém, který vyžaduje řešení, sbírat relevantní informace, provádět analýzu a hledat různá řešení s cílem dosáhnout optimálního výsledku, kriticky posuzovat různá řešení, vyhodnocovat je, vybírat nejlepší z nich a relevantně je obhajovat, přemýšlet inovativně a přicházet s novými přístupy, vytvářet plán postupu řešení a následně ho provádět a zhodnocovat jeho účinnost. Klíčová kompetence přispívá k pochopení důležitosti vědeckých poznatků a kritické práci s nimi. Ukotvuje postoj žáka k problému jako k výzvě, a tím se úzce propojuje s klíčovou kompetencí k podnikavosti a pracovní.

RPS

Řešení běžných problematických situací

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na řešení praktických každodenních problematických situací.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KRP-RPS-000-ZV5-001

Rozlišuje mezi osobními a společnými problémy s ohledem na různé perspektivy.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KRP-RPS-000-ZV9-001

Reflektuje osobní a společné problémy s ohledem na různé perspektivy navrhovaných řešení.

VED

Kritické hodnocení a využití vědeckého poznání

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na práci s vědeckou metodou poznání a na kritické hodnocení prezentovaných tvrzení.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KRP-VED-000-ZV5-001
Vychází při rozhodování a řešení problémů z objektivních dat a informací.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KRP-VED-000-ZV9-001
Analyzuje při rozhodování a řešení problémů objektivní informace a prezentované závěry vědeckého poznání.

BAD

Badatelství

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na proces generování nových poznatků, které přesahují jejich pragmatické využití.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KRP-BAD-000-ZV5-001
Rozpozná jednoduchý výzkumný problém a jeho možné řešení.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KRP-BAD-000-ZV9-001
Navrhne plán pro zkoumání a řešení specifického výzkumného problému.

KRP

Práce s informacemi a kritické myšlení

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na práci s běžnými metodami poznání a na hodnocení informací a zdrojů dat z hlediska kritického myšlení.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KRP-KRP-000-ZV5-001
Uvědomuje si důležitost ověřování informací.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KRP-KRP-000-ZV9-001
Kriticky hodnotí informace z různých zdrojů.

KKT

Klíčová kompetence kulturní

Charakteristika klíčové kompetence

Klíčová kompetence kulturní rozvíjí u žáků schopnost vnímat umění jako specifický způsob poznávání světa a vypovídání o něm, interpretovat a hodnotit různé kulturní a umělecké projevy a porozumět jejich významu a kontextu. Tím přispívá k rozvoji kulturního povědomí a respektu vůči kulturní a umělecké rozmanitosti. Zahrnuje schopnost komunikovat a vyjadřovat se různými uměleckými formami citlivě a adekvátně v různých kontextech a aktivně se podílet na kulturním dění ve škole i v okolí. Klíčová kompetence kulturní hraje významnou roli při rozvíjení tvůrčího myšlení, kreativity, kultivování kulturního dialogu a obohacování kulturního dědictví.

KON

Kulturní kontext

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na schopnost vnímat, interpretovat a hodnotit základní koncepty a události v oblasti kultury a umění v daném prostředí i v širším místním a historickém kontextu a účast v uměleckých a kulturních projektech.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KKT-KON-000-ZV5-001

Uvede příklady některých kulturních institucí, projevů umění a kulturního dění ve svém okolí.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KKT-KON-000-ZV9-001

Rozlišuje různé formy kultury a umění, popíše jejich projevy a uvede významné kulturní instituce na regionální, národní i globální úrovni.

UMK

Umění a kultura jako prostředek komunikace

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj schopnosti přijímat, interpretovat a reflektovat různé formy umění a kulturních projevů jako efektivní komunikaci, jako sdílení myšlenek, emocí, postojů a hodnot mezi jednotlivci a skupinami v různých kulturních kontextech.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KKT-UMK-000-ZV5-001

Vnímá umění a kulturu jako způsob poznávání světa a vypovídání o něm.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KKT-UMK-000-ZV9-001

Rozpoznává estetickou a obsahovou hodnotu uměleckých děl a kulturních projevů, oceňuje jejich význam jako prostředků komunikace a sdílí své názory s ostatními.

SVJ

Kulturní a umělecké sebevyjádření

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na schopnost individuálně i v týmu kreativně vyjádřit své myšlenky, emoce, postoje, hodnoty a témata prostřednictvím různých uměleckých a kulturních projevů.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KKT-SVJ-000-ZV5-001

Vyjadřuje své myšlenky a pocity prostředky různých druhů umění.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KKT-SVJ-000-ZV9-001

Využívá různé formy umění a kultury k vyjádření složitějších myšlenek a emocí a ke zpracování aktuálních témat, samostatně i ve skupinové spolupráci.

IDR

Kulturní identita a rozmanitost

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvíjení vnímání vlastní kulturní identity i respektu k odlišnostem ostatních. Žáci se učí chápat a oceňovat rozmanitost kulturních projevů, tradic, zvyků a hodnot jak v rámci své společnosti, tak v globálním kontextu. Gradační očekávaný výsledek učení podporuje schopnost orientovat se v multikulturním světě, rozvíjí empatii, toleranci a připravuje žáky na život ve společnosti, kde je nutné spolupracovat a komunikovat s lidmi různých národností, etnik, náboženství a kultur.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KKT-IDR-000-ZV5-001

Porovnává kulturní projevy, tradice a umělecká díla vlastní kultury i jiných kultur.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KKT-IDR-000-ZV9-001

Hodnotí kulturní projevy, tradice a umělecká díla vlastní i jiných kultur a porovnává je v kontextu historických a společenských a kulturních souvislostí.

KDI

Klíčová kompetence digitální

Charakteristika klíčové kompetence

Klíčová kompetence digitální představuje soubor znalostí, dovedností a postojů, které umožňují žákům účelně, bezpečně a efektivně využívat digitální technologie při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života, aktivně a respektujícím způsobem se podílet na utváření digitálního světa a nacházet rovnováhu mezi světem digitálním a fyzickým.

DAT

Digitální informace a data

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na získávání dat, informací a obsahu, na kontrolu digitální stopy, utváření digitální identity a správu dat, informací a obsahu.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KDI-DAT-000-ZV5-001

Vyhledává potřebné informace v doporučených digitálních zdrojích.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KDI-DAT-000-ZV9-001

Data získaná na základě vlastních kritérií a formulovaných dotazů z různých digitálních zdrojů posuzuje z hlediska souladu s již známými poznatky i nároku na spolehlivost zdroje.

ZAP

Zapojení do společnosti prostřednictvím digitálních technologií

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na sdílení dat, informací a obsahu prostřednictvím digitálních technologií s vědomím kulturních a generačních odlišností, zapojení se do společnosti prostřednictvím dostupných digitálních služeb a aktivního občanství, nakládání s daty, informacemi a obsahem v souladu s právními a etickými pravidly.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KDI-ZAP-000-ZV5-001

Informace a jiná digitální data podle potřeby sdílí se svými blízkými a učiteli.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KDI-ZAP-000-ZV9-001

Účelně a uvážlivě sdílí data a informace v digitálním prostředí s cílem osobního růstu, podpory školní či zájmové komunity nebo za účelem týmové práce na školních projektech.

TDO

Tvorba digitálního obsahu

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na tvorbu nového digitálního obsahu, úpravu a integraci existujícího digitálního obsahu do stávajícího souboru znalostí, předávání srozumitelných instrukcí počítačovým systémům.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KDI-TDO-000-ZV5-001

Vytváří jednoduchý digitální obsah v rámci plnění stanovených výukových cílů.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KDI-TDO-000-ZV9-001

Generuje digitální obsah v různých formátech s cílem umocnit výstupy vlastní tvořivé činnosti.

BZK

Bezpečnost v digitálním prostředí

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na ochranu obsahu a soukromí v digitálním prostředí, vliv digitálních technologií na wellbeing a sociální začlenění, dopad digitálních technologií a jejich používání na životní prostředí.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KDI-BZK-000-ZV5-001

Respektuje pravidla bezpečného zacházení s digitálními zařízeními i daty a zásadami zdraví neohrožujícího chování v digitálním prostředí.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KDI-BZK-000-ZV9-001

Předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení a dat nebo jeho tělesné či duševní zdraví.

VIN

Digitální vývoj a inovace

Charakteristika složky klíčové kompetence

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na efektivní využití digitálních technologií, využití digitálních nástrojů k inovaci procesů a produktů, sledování vývoje digitálních technologií.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

KDI-VIN-000-ZV5-001

Využívá digitální technologie doporučeným způsobem k zefektivnění vlastní práce.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

KDI-VIN-000-ZV9-001

Využívá digitální technologie, aby sobě či ostatním usnadnil či zjednodušil pracovní postupy a zkvalitnil výsledky práce.

Průřezová témata

PTP

Péče o sebe a druhé

Charakteristika průřezového tématu

Cílem průřezového tématu Péče o sebe a druhé je podpořit aplikaci získaných znalostí, dovedností a postojů v oblasti seberozvoje a aktivní péče o sebe a druhé ve všech dimenzích wellbeingu – fyzické, kognitivní, emoční, sociální a duchovní.

Průřezové téma přispívá k vytváření vzdělávacího prostředí naplňujícího základní a vývojové potřeby žáka, podporujícího adaptaci na změnu a s ní související odolnost jedince. Podporuje žáka v reflexi a spoluvytváření vzdělávacího prostředí na úrovni třídy i celé školy, včetně kontextu využívání digitálních technologií. Napříč obsahem vzdělávacích oborů a jejich výukou ve škole podporuje využívání a další rozvíjení základních sociálně interakčních dovedností (dovednosti spolupráce, diskuse, naslouchání apod.). Posiluje také vazby různorodých vzdělávacích obsahů k rozvoji porozumění sobě samému, plánování a rozhodování. Dosahování očekávaných výsledků učení může být realizováno mimo jiné i projekty spojenými se školním i mimoškolním prostředím, aktivitami žáků zaměřenými na podporu pozitivního školního klimatu apod.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

PTP-000-000-ZV5-001
Podílí se na utváření vzdělávacího prostředí, aby přispívalo k naplňování jeho potřeb a potřeb ostatních členů školní komunity.

PTP-000-000-ZV5-002
Navrhuje a zkouší realizovat vybrané aktivity péče o sebe v jednotlivých oblastech wellbeingu.

PTP-000-000-ZV5-003
Ve spolupráci s druhými navrhuje a zkouší realizovat vybrané aktivity, které podporují wellbeing všech členů školní komunity.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

PTP-000-000-ZV9-001
Aktivně spoluutváří vzdělávací prostředí, aby přispívalo k naplňování jeho potřeb a potřeb ostatních členů školní komunity.

PTP-000-000-ZV9-002
Plánuje, realizuje a vyhodnocuje aktivity péče o sebe v jednotlivých oblastech wellbeingu.

PTP-000-000-ZV9-003
Ve spolupráci s druhými plánuje, realizuje a vyhodnocuje aktivity, které podporují wellbeing všech členů školní komunity.

PTS

Společnost pro všechny

Charakteristika průřezového tématu

Cílem průřezového tématu Společnost pro všechny je rozvíjet u žáka schopnost uvážlivě se orientovat v každodenním životě, rozhodovat se o věcech všedních i zásadních a kriticky reflektovat vlastní přístupy a postoje s vědomím odpovědnosti za důsledky vlastních rozhodnutí pro sebe i pro druhé.

Prostřednictvím tohoto průřezového tématu se žák postupně seznamuje se složitostí, rozmanitostí a propojeností současného světa. Je veden k tomu, aby o svých zjištěních přemýšlel a uvědomoval si, co jeho postoje, uvažování, hodnocení a rozhodování ovlivňuje. Poznává, že se může snažit pozitivně ovlivňovat svůj život a společnost v jejím každodenním chodu s ohledem na dopady na různých úrovních od osobní přes školní, lokální až po globální. Je veden k tomu, aby prosazoval změny s respektováním rovných příležitostí, lidských práv a důstojnosti každého člověka.

Průřezové téma nabízí žákovi možnost prostřednictvím modelových i reálných situací: a) osvojovat si aktivní a bezpečný vztah ke komunikačním technologiím (médiím), b) utvářet si nehodnotící, otevřený postoj k rozmanitostem jak v blízkém okolí, tak ve světě, c) odhalovat sdílené interpretace světa (příběhy) a předsudečné a nepodloženě hodnotící soudy (stereotypy) v současných komunikačních praktikách. Dále poskytuje příležitost zvyšovat odolnost vůči manipulativním technikám a aplikovat principy demokratického rozhodování a spolurozhodování v každodenním životě. Zahrnuje také reflektování a vědomé korekce užívání médií.

Je důležité, aby žák vnímal roli a postavení médií ve svém životě i v životě svého okolí, snažil se kriticky vyhodnocovat zdroje informací, které média nabízejí, a odhalovat manipulativní techniky těch, kteří média ovládají, a vnímal svět jako rozmanitý, vnitřně provázaný prostor, ve kterém je třeba podporovat rovné šance a důstojné vztahy.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

PTS-000-000-ZV5-001
Zkoumá a reflektuje rozmanitost a propojenost světa.

PTS-000-000-ZV5-002
Na konkrétních příkladech kriticky vyhodnocuje obsah a záměr mediálních sdělení.

PTS-000-000-ZV5-003
Na základě vlastní zkušenosti uvede příklady, jak může konzumace médií ovlivnit jeho postoje nebo postoj jeho vrstevníků k určitému tématu.

PTS-000-000-ZV5-004
Navrhuje, jak pomoci lidem v obtížných životních podmínkách a jak předejít konkrétním tíživým situacím.

PTS-000-000-ZV5-005
Přispívá k demokratické kultuře ve třídě, skupině, škole a v situacích běžného života.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

PTS-000-000-ZV9-001
Rozpozná příležitosti, jaké jemu i společnosti přináší propojenost světa, a rizika, která z propojenosti vyplývají.

PTS-000-000-ZV9-002
Rozezná a vysvětlí volbu výrazových prostředků, kterými se mediální sdělení snaží ovlivnit vnímání konkrétního tématu.

PTS-000-000-ZV9-003
Rozezná postoje, stereotypy a předsudky v mediálních sděleních a navrhne možné způsoby, jak lze předcházet rizikům jejich mediálního šíření.

PTS-000-000-ZV9-004
Zvažuje potřeby lidí v obtížných životních situacích a navrhuje, jak posilovat rovné příležitosti a soudržnost společnosti ve svém okolí i ve světě.

PTS-000-000-ZV9-005
Kriticky posoudí uplatňování demokratických principů ve škole a formuluje návrhy podporující demokratické procesy.

PTS-000-000-ZV9-006
Zapojuje se do opatření a akcí, které podporují demokratickou kulturu ve škole, místní komunitě a blízkém prostředí.

PTU

Udržitelné prostředí

Charakteristika průřezového tématu

Cílem průřezového tématu Udržitelné prostředí je vybavit žáka schopností vnímat, poznávat a jednat směrem k udržitelnosti života na naší planetě, a to v oblasti osobní, občanské i profesní. Téma zahrnuje utváření vztahu k životnímu prostředí (přírodnímu, sociálnímu, kulturnímu i vystavěnému) a jeho reflexi. Propojuje environmentální výchovu s dalšími aspekty udržitelnosti a rozvíjí porozumění vzájemné propojenosti mezi environmentální, sociální, ekonomickou a kulturní rovinou udržitelnosti v prostorových i časových souvislostech. Podporuje schopnost samostatně zkoumat problémy a výzvy udržitelnosti. Motivuje žáka a posiluje jeho předpoklady k aktivnímu jednání a řešení problémů udržitelnosti na individuální a kolektivní úrovni.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

PTU-000-000-ZV5-001

Navrhne, jak by v budoucnosti mělo vypadat místo, kde žije, a jak by takový vývoj mohl podpořit.

PTU-000-000-ZV5-002

Naplánuje a uskuteční se spolužáky opatření zaměřená na posílení udržitelnosti ve škole, obci či okolní krajině.

PTU-000-000-ZV5-003

Vyhodnotí, jaké dopady má jeho chování na udržitelný život, a navrhne, v jakých oblastech by mohl dosáhnout zlepšení situace.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

PTU-000-000-ZV9-001

Vyhledá příklady, kdy lidské zásahy do prostředí přinesly původně nepředvídané důsledky, a vysvětlí, jak je možné se z daných příkladů do budoucna poučit.

PTU-000-000-ZV9-002

Prozkoumá a vysvětlí provázanost mezi klimatickou změnou, vlastním životním stylem, životem společnosti a ekonomickou činností.

PTU-000-000-ZV9-003

Vybírá, plánuje, realizuje a vyhodnotí společně se spolužáky nebo dalšími lidmi opatření potřebná pro posílení udržitelnosti v místní komunitě či ve světě.

Vzdělávací oblasti

JJK

Jazyk a jazyková komunikace

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně-vzdělávacím procesu. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat v různých komunikačních situacích a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky jeho poznávání.

Cílem vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace je podpora rozvoje komunikačních kompetencí žáků. V rámci vzdělávací oblasti je kladen důraz na vytváření pozitivního vztahu k mateřskému jazyku. Žáci by měli chápat, že mateřský jazyk je důležitým prostředkem komunikace a poznávání, a měli by se k němu chovat s úctou. Dalším cílem vzdělávací oblasti je rozvoj pozitivního vztahu k vícejazyčnosti a k respektování kulturní a jazykové rozmanitosti. Žáci by měli chápat, že jazyk je důležitým prvkem kulturní identity, a měli by respektovat různé kultury a jazyky a být otevření k jejich objevování.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech **Český jazyk a literatura**, **Anglický jazyk** a **Další cizí jazyk**. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v mateřském jazyce a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

CJL

Český jazyk a literatura

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah vzdělávacího oboru je specifický tím, že ve vzdělávací oblasti zastupuje očekávané výsledky učení směřující k tomu, aby si žáci osvojili dovednost kultivované komunikace v mluvené a psané formě a učí se přizpůsobovat své vlastní vyjadřování dané komunikační situaci a svému komunikačnímu záměru. Učí se formulovat názory podpořené argumenty, vést kritický a konstruktivní dialog a naslouchat partnerovi v komunikaci. Učí se rozumět různým druhům textů, vyhledávají a zpracovávají informace, učí se odhalovat autorský záměr, odlišovat fakta, názory, domněnky a manipulaci. Osvojují si postupy napomáhající tvořivé recepci a interpretaci uměleckých sdělení za účelem posilování vlastních čtenářských prožitků a jejich sdílení.

Výuka na 1. stupni je založená na aktivním zapojení žáka do přirozených komunikačních situací, ve kterých jsou rozvíjeny jeho komunikační dovednosti jako schopnost srozumitelně vyjádřit své myšlenky, aktivně naslouchat a reagovat na druhé. Od počátku výuky techniky čtení žák směřuje k porozumění čtenému s využitím smysluplných textů rozmanitých žánrů a prostřednictvím různých čtenářských strategií. Zaměřuje se také na rozvoj slovní zásoby. Osvojování dovednosti psaní jako prostředku komunikace směřuje od záznamu jednoduchých slov a vět k delším textům, jejichž hlavním znakem je srozumitelnost vyjádření.

Výuka na 2. stupni je charakterizovaná především integračním pojetím vzdělávacího oboru. V praxi to znamená, že předmět není mechanicky rozdělený na jazykovou, slohovou a komunikační a literárněvýchovnou složku, jak tomu bylo doposud. Výuka je založená na komunikačním principu, který je výrazně zastoupený ve všech oblastech učiva a je naplňován v oborových výsledcích učení.

Návaznost výsledků učení 1. a 2. stupně je zajištěná ve výsledcích učení zaměřených na komunikaci, na rozvíjení a sdílení čtenářských dovedností a zážitků, na rozvíjení pravopisných dovedností ad.

Jsou podporovány vazby tohoto oboru na obory Cizí jazyk, Výchova k občanství, Dějepis, Informatika, na klíčovou kompetenci komunikační, na průřezové téma Společnost pro všechny ad.

Na 1. stupni je využíváno formativní hodnocení, které směřuje k podpoře komplexního rozvoje všech aspektů jazykového vzdělávání. Žáci jsou vedeni k sebehodnocení a k oceňování vlastního pokroku. Vhodným prostředkem pro sebehodnocení jsou mapy učebního pokroku, sebehodnoticí archy nebo portfolia.

Tyto dovednosti jsou rozvíjeny na 2. stupni. Žáci navazují na svá portfolia, která nadále doplňují. Hodnoceny jsou dovednosti v oblasti mluvené a písemné komunikace, schopnost vyhledávání informací, tvorba různých typů textu, pravopisné dovednosti, interpretace a sdílení textů a čtenářských zážitků v literární výchově.

001

Český jazyk a literatura

Očekávané výsledky učení:
1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

JJK-CJL-001-ZV5-001
V mluvené komunikaci používá osvojené jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru a dané komunikační situaci.

JJK-CJL-001-ZV5-002
Využívá znalosti o slovní zásobě a způsobech jejího rozšiřování v komunikaci a při práci s textem.

JJK-CJL-001-ZV5-003
Vytváří vlastní písemná sdělení s využitím osvojených mluvnických a pravopisných pravidel a znalosti vybraných slohových útvarů.

JJK-CJL-001-ZV5-004
Posoudí výpověď v konkrétní situaci a adekvátně reaguje.

JJK-CJL-001-ZV5-005
Čte s porozuměním přiměřeně náročné texty včetně textů elektronických.

JJK-CJL-001-ZV5-006
Rozpozná manipulaci v komunikaci a dokáže reagovat přiměřeně svému věku.

JJK-CJL-001-ZV5-007
Experimentuje s jazyky a buduje si vztah k učení se jazykům.

JJK-CJL-001-ZV5-008
Vyjadřuje svoje prožitky ze čtení nebo poslechu uměleckého textu.

JJK-CJL-001-ZV5-009
Tvořivě pracuje s uměleckým textem.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

JJK-CJL-001-ZV9-001
Dorozumívá se kultivovaně, výstižně, s jasným komunikačním záměrem a jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci.

JJK-CJL-001-ZV9-002
Vyslovuje v souladu s jazykovou normou česká a běžně užívaná cizí slova a užívá je vhodně vzhledem ke komunikační situaci.

JJK-CJL-001-ZV9-003
Rozvíjí své znalosti o tvarosloví a funkčně je využívá.

JJK-CJL-001-ZV9-004
Funkčně využívá znalosti o slovní zásobě a tvoření slov.

JJK-CJL-001-ZV9-005
Rozvíjí své znalosti o skladbě a funkčně je využívá.

JJK-CJL-001-ZV9-006
Vytvoří po formální i obsahové stránce funkční písemný projev s využitím znalostí pravidel pravopisu.

JJK-CJL-001-ZV9-007
Zhodnotí aktuální úroveň svých jazykových a komunikačních znalostí a dovedností s ohledem na své další jazykové vzdělávání.

JJK-CJL-001-ZV9-008
Využívá elektronické prostředky a informační zdroje ke tvorbě textu.

JJK-CJL-001-ZV9-009
Vyhledá, kriticky posoudí a sdílí informace a další obsah, k tomu volí etické postupy, způsoby a prostředky odpovídající konkrétní situaci.

JJK-CJL-001-ZV9-010
Rozlišuje komunikační funkce výpovědi a porozumí smyslu konkrétního neuměleckého textu.

JJK-CJL-001-ZV9-011
Využívá poznatky o komunikaci, jazyce a stylu k mluvenému nebo písemnému projevu přiměřenému situaci.

JJK-CJL-001-ZV9-012
Používá záměrně a promyšleně postupy a strategie umožňující vnímat, chápat a interpretovat text.

JJK-CJL-001-ZV9-013
Rozpoznává manipulaci v komunikaci, zaujímá k ní kritický postoj a přiměřeně reaguje.

JJK-CJL-001-ZV9-014
Vyjadřuje svoje prožitky literárního, divadelního a audiovizuálního díla.

JJK-CJL-001-ZV9-015
Interpretuje literární díla a díla z oblasti dalších druhů umění.

JJK-CJL-001-ZV9-016
Tvoří umělecký text podle svých schopností, reflektuje tvorbu uměleckého textu a z reflexe vyvozuje poznatky.

AJA

Anglický jazyk

Charakteristika vzdělávacího oboru

Anglický jazyk umožňuje porozumění skutečnostem, které nejsou zprostředkovány mateřským jazykem nebo jazyky, ve kterých jsou žáci vzděláváni. Anglický jazyk je klíčovým nástrojem pro komunikaci s lidmi z různých kultur, což je nezbytné pro porozumění a respektování rozmanitosti v dnešním globalizovaném světě. Osvojování anglického jazyka pomáhá snižovat jazykové bariéry, a přispívá tak ke zvýšení mobility jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění.

Požadavky na vzdělávání v anglickém jazyce vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERRJ) a z jeho aktualizované podoby (Dodatek k SERRJ). Kromě popisu jednotlivých úrovní ovládání cizího jazyka tento dokument popisuje komunikaci ve čtyřech jazykových činnostech: recepce, produkce, interakce a mediace. Tímto způsobem jsou popsány i očekávané výsledky učení oboru Anglický jazyk.

Recepce zahrnuje přijímání a zpracování informací v mluvené nebo psané podobě, včetně audiovizuálního záznamu, a porozumění těmto informacím. Jedná se tedy o poslech a čtení s porozuměním. **Produkce** začleňuje vyjadřování se mluveným nebo psaným slovem. **Interakce** představuje bezprostřední komunikaci mezi dvěma či více stranami. **Mediace** spočívá zejména ve zprostředkování zjednodušených informací mezi různými jazyky nebo v rámci jednoho jazyka.

Výuka na 1. stupni předpokládá dosažení úrovně A1 (podle SERRJ). Žák na této úrovni rozumí užívaným základním výrazům a frázím a používá je v mluvené i psané podobě. Představí sebe i ostatní, umí se zeptat na údaje týkající se jiných osob (kde žijí, co umějí, jaké mají zájmy, co vlastní apod.) a na podobné otázky odpovídá. Komunikuje v cizím jazyce o každodenních situacích a tématech typických pro jeho věk (např. koníčky, denní činnosti, oblečení, zvířata, jídlo, sporty).

Výuka na 2. stupni předpokládá dosažení úrovně B1 (podle SERRJ). Na úrovni B1 jsou žáci při používání jazyka výrazně samostatnější a schopní efektivně komunikovat v každodenních situacích. Dokážou se bez většího zaváhání zapojit do konverzace o běžných tématech, jako jsou jejich zážitky, plány, zájmy apod. Při komunikaci jsou schopní mluvit o svých přáních a touhách a dokážou jasně vysvětlit své názory a plány. Rozumějí hlavním informacím běžné komunikace o známých věcech, se kterými se pravidelně setkávají ve škole nebo ve volném čase. Žáci na úrovni B1 rozumějí textům, které obsahují slovní zásobu často užívanou v každodenním životě, a dokážou z nich vyvodit hlavní myšlenky a konkrétní informace. Jsou schopní samostatně vytvářet strukturované, jednoduché a souvislé texty na známá témata, jako je popis událostí, osobních zkušeností nebo záležitostí spojených s každodenním životem.

001

Recepce

Charakteristika tematického okruhu

Recepce se zaměřuje na rozvoj schopnosti žáků porozumět textům nebo promluvám v cizím jazyce. Žáci se učí rozumět základním informacím v mluvené a psané podobě jazyka, včetně každodenních rozhovorů, jednoduchých instrukcí a běžných frází. Rozvíjí se dovednost porozumět jednoduchým textům, jako jsou krátké zprávy, dopisy a popisy. Důraz je kladen na rozpoznávání základních gramatických struktur a slovní zásoby, což umožňuje žákům porozumět obsahu a kontextu běžných komunikačních situací.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

JJK-AJA-001-ZV5-001
Rozumí konkrétním informacím v jednoduchých, pomalu a zřetelně pronášených textech.

JJK-AJA-001-ZV5-002
Rozumí jednoduchým krátkým psaným textům.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

JJK-AJA-001-ZV9-001
Rozumí hlavním myšlenkám v mluveném projevu o známých tématech, je-li veden standardním jazykem.

JJK-AJA-001-ZV9-002
Rozumí hlavním myšlenkám obsahu v médiích na známá témata, pokud mluvčí hovoří relativně pomalu a srozumitelně.

JJK-AJA-001-ZV9-003
Rozumí jednodušším audiovizuálně zpracovaným příběhům.

JJK-AJA-001-ZV9-004
Rozumí návodům a pokynům z každodenního života.

JJK-AJA-001-ZV9-005
Rozumí obsahu textů z každodenního života a vyhledá v nich potřebné informace.

JJK-AJA-001-ZV9-006
Rozumí hlavním myšlenkám a některým konkrétním informacím v jednoduchých odborných textech z oblasti svého zájmu.

JJK-AJA-001-ZV9-007
Rozumí obsahu jednoduchých uměleckých textů.

002

Produkce

Charakteristika tematického okruhu

Produkce se zaměřuje na rozvoj dovednosti žáků aktivně používat cizí jazyk. V mluveném projevu se žáci učí vyjadřovat v jednoduchých větách a frázích, komunikovat v běžných situacích a dbát na správnou výslovnost. V písemné komunikaci se zaměřují na psaní jednoduchých textů, vyjadřování základních myšlenek a pocitů a jejich písemný projev je pro čtenáře srozumitelný po jazykové i stylistické stránce.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

JJK-AJA-002-ZV5-003
Mluví v jednoduchých větách o osvojovaných tématech.

JJK-AJA-002-ZV5-004
Napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení z okruhu osvojených témat.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

JJK-AJA-002-ZV9-008
Popíše věci, osoby, místa, situace a události.

JJK-AJA-002-ZV9-009
Vyjádří a zdůvodní své názory a jednání.

JJK-AJA-002-ZV9-010
Popíše své pocity, představy, přání a ambice.

JJK-AJA-002-ZV9-011
Vypráví nebo popíše vlastní nebo cizí zážitek.

JJK-AJA-002-ZV9-012
Prezentuje téma z oblasti svého zájmu.

JJK-AJA-002-ZV9-013
Napíše krátký souvislý text týkající se osvojovaných témat.

003

Interakce

Charakteristika tematického okruhu

Interakce se zaměřuje na rozvoj dovednosti žáků efektivně se zapojovat do komunikace v cizím jazyce. Žáci se učí aktivně se účastnit rozhovorů, klást otázky a reagovat na ně, vyjadřovat své názory a pocity, a to vše v rámci běžných komunikačních situací. Důraz je kladen na rozvoj schopnosti vést konverzaci, včetně zahájení, udržení a ukončení rozhovoru, a na používání vhodných komunikačních strategií pro překonávání jazykových bariér. Žáci se také učí efektivně spolupracovat s ostatními, čímž se posilují jejich interaktivní dovednosti a schopnost pracovat v týmu.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

JJK-AJA-003-ZV5-005
Zapojí se do jednoduchých rozhovorů týkajících se osvojených témat.

JJK-AJA-003-ZV5-006
Napíše krátkou zprávu.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

JJK-AJA-003-ZV9-014
Účastní se přímého rozhovoru o tématech, která ho zajímají.

JJK-AJA-003-ZV9-015
Komunikuje o svých potřebách a zjišťuje si potřebné informace.

JJK-AJA-003-ZV9-016
Napíše jednoduchý vzkaz nebo e-mail, v němž požádá o informace nebo je sám sdělí.

JJK-AJA-003-ZV9-017
Vyjádří své pocity a na vyjádřené pocity ostatních adekvátně reaguje.

JJK-AJA-003-ZV9-018
Vyjádří své osobní názory na témata, která ho zajímají, reaguje na názory ostatních a diskutuje s nimi.

004

Mediace

Charakteristika tematického okruhu

Mediace se zaměřuje na rozvoj dovednosti žáků zprostředkovávat komunikaci mezi mluvčími cizího jazyka a rodilými mluvčími. Žáci se učí interpretovat a předávat základní informace z jednoho jazyka do druhého, včetně překládání jednoduchých textů a shrnování hlavních bodů konverzace. Důraz je kladen na schopnost vyjádřit se srozumitelně a přesně v obou jazycích, stejně jako na kulturní a kontextuální citlivost při zprostředkování významu. Žáci se také učí řešit nedorozumění a podporovat vzájemné porozumění mezi komunikujícími stranami.

Očekávané výsledky učení:

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

JJK-AJA-004-ZV9-019
Zaznamenává si písemně klíčové informace během výkladu na známé téma.

JJK-AJA-004-ZV9-020
Zprostředkuje dílčí informace uvedené v mluveném a psaném textu a ve vizuálních materiálech.

JJK-AJA-004-ZV9-021
Shrne obsah mluveného a psaného textu.

JJK-AJA-004-ZV9-022
Moderuje jednoduchou interakci a činnosti ve skupině.

DCJ
Další cizí jazyk

Charakteristika vzdělávacího oboru

Další cizí jazyk staví na zkušenostech žáka s anglickým jazykem, který se učí od 1. stupně školní docházky. Žák se setkává s novým jazykovým systémem, uvědomuje si rozdílnosti a podobnosti mezi různými jazyky a buduje si vztah k cizím jazykům a rozmanitosti světa. Další cizí jazyk může žák využívat nejen v zahraničí, ale i v rodné zemi během komunikace s cizinci, případně v online prostředí. Podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERRJ) a jeho aktualizované podoby (Dodatek k SERRJ) se zkušenost žáka s jazykem postupně rozšiřuje od domácího jazyka přes jazyk společnosti až po jazyky jiných národů. Tyto jazyky a kultury nejsou přísně oddělené – žák si vytváří komunikační kompetenci díky znalostem a zkušenostem, ve kterých se jazyky propojují a ovlivňují.

Zařazení dalšího cizího jazyka do školního vzdělávacího programu je povinné, a to nejpozději od 7. ročníku. Výběr dalšího cizího jazyka je omezený na tři jazyky: francouzský jazyk, německý jazyk a španělský jazyk, což poskytuje školám a žákům určitou míru flexibility, ale zároveň udržuje jazykovou nabídku přehlednou a zaměřenou na jazyky, které mají nejen v Evropě široké využití.

Očekávané výsledky učení jsou (stejně jako u oboru Anglický jazyk) rozdělené na hlavní jazykové činnosti: recepci, produkci, interakci a mediaci. **Recepce** zahrnuje přijímání a zpracování informací v psané nebo mluvené podobě, včetně audiovizuálního záznamu, a porozumění těmto informacím. **Produkce** začleňuje vyjadřování se mluveným nebo psaným slovem. Podobně je tomu u **interakce**, nicméně ta se odlišuje tím, že se vztahuje na komunikaci mezi dvěma či více stranami. **Mediace** je založená na zprostředkování informací či významů, ať už v rámci jednoho jazyka, nebo mezi dvěma různými jazyky, případně napříč odlišnými systémy znaků.

Výuka dalšího cizího jazyka předpokládá dosažení minimální úrovně A1. Na této úrovni má žák rozumět každodenní slovní zásobě a zcela elementárním frázím. Žák představí sám sebe nebo ostatní a klade jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, například o místě, kde žije, o lidech, které zná, o věcech, které vlastní, a na podobné otázky umí odpovídat. Dokáže se jednoduchým způsobem domluvit, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochotný mu pomoci. Osvojené kompetence žák používá jak ve fyzickém, tak online prostředí.

001
Recepce

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

JJK-DCJ-001-ZV9-001
Rozumí krátkým, velmi jednoduchým otázkám, pokynům a výrokům pronášeným pomalu, zřetelně a opakovaně a doprovázeným vizuálními prvky nebo gesty.

JJK-DCJ-001-ZV9-002
Rozumí jednoduchým větám, které obsahují známé konkrétní situace a běžnou slovní zásobu.

JJK-DCJ-001-ZV9-003
Rozumí konkrétní informaci v jednoduchých autentických materiálech, které se vztahují k jeho potřebám a zájmům.

002
Produkce

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

JJK-DCJ-002-ZV9-004
Mluví o sobě a blízkých tématech v krátkých větách a sděluje základní osobní informace.

JJK-DCJ-002-ZV9-005
Doplní požadované informace nebo napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení z okruhu osvojených témat.

003
Interakce

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

JJK-DCJ-003-ZV9-006
Komunikuje jednoduchým způsobem pomocí základních vzorových výrazů pro každodenní situace, včetně jednoduchých otázek a odpovědí.

JJK-DCJ-003-ZV9-007
Sdělí písemně základní osobní informace v krátkých frázích, větách a formulářích.

004
Mediace

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

JJK-DCJ-004-ZV9-008
Zprostředkuje ostatním informace z krátkých rozhovorů nebo jednoduchých ilustrovaných textů, návodů, tabulí nebo nápisů mezi dvěma různými jazyky nebo v rámci jednoho jazyka

JJK-DCJ-004-ZV9-009
Zjednodušeně sdělí mezi dvěma různými jazyky nebo v rámci jednoho jazyka základní a předvídatelné pokyny týkající se časů a míst, vyslechnuté či přečtené ve formě krátkých a jednoduchých vět.

MAT

Matematika a její aplikace

Charakteristika vzdělávací oblasti

Matematické vzdělávání rozvíjí u žáka jeho logické, strategické, kritické i kreativní myšlení. Umožňuje mu porozumět základním myšlenkovým postupům a pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům. Výuka u něj rozvíjí systematičnost, soustředěnost a vytrvalost.

Žák si osvojuje základní pojmy, postupy, terminologii a symboliku, řeší problémové situace zasazené v různých kontextech včetně reálných. Žák je při řešení úloh a problémů veden k samostatné práci s různorodými zdroji informací, k jejich zpracování a vyhodnocení. Účelně využívá matematické nástroje a technologie, které umožňují efektivnější postupy. Je žádoucí, aby žák v průběhu matematického vzdělávání zvyšoval důvěru ve své schopnosti, aby se zvyšoval jeho zájem o matematické aplikace, utvářel se jeho pozitivní postoj k matematice, který je založený na respektování pravdy a na ochotě hledat odůvodnění a hodnotit jejich platnost.

Vzdělávací obsah byl stanoven podle Globálního rámce (The Global Proficiency Framework, UNESCO; český překlad zde), který vymezuje minimální požadavky na znalosti a dovednosti žáka v 1. až 9. ročníku a je shodně rozčleněný do pěti tematických celků:

- **Číslo a početní operace**
- **Měření a výpočty**
- **Geometrie v rovině a v prostoru**
- **Statistika a pravděpodobnost**
- **Algebra**

Žák se na prvním stupni učí postupně rozumět matematickým pojmům a vztahům mezi nimi. Dovednosti a znalosti jsou budovány prostřednictvím jeho aktivního zapojení, získávání reálných zkušeností, manipulativních činností a experimentováním. Navazují na prekoncepty získané v předškolním období. Na druhém stupni jsou u žáka posilovány a prohlubovány získané dovednosti a znalosti. Výuka se opírá o aktivní zapojení žáka do řešení problémů každodenního života a rozvíjí dovednost objevovat v nich matematická témata, modelovat jejich řešení a interpretovat výsledky.

Stěžejními hodnoticími nástroji jsou sebehodnocení žáka, které se opírá o sdílená kritéria podporující cíle učení, efektivní zpětná vazba učitele, která se odvíjí od aktuálních schopností a individuálních možností žáka, a vrstevnické hodnocení. Hodnocení je zaměřené na sledování učebních pokroků žáka, na jeho postupy při řešení matematických úloh a problémů a na dovednost aplikovat osvojené znalosti a dovednosti i v jiných kontextech.

MAT

Matematika

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor je zároveň integrovanou vzdělávací oblastí se shodnou charakteristikou.

001

Číslo a početní operace

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh se zaměřuje na porozumění číslům a jejich vlastnostem, včetně základních operací jako sčítání, odčítání, násobení a dělení. Klíčové je rozvíjení schopnosti manipulovat s celými čísly, zlomky a desetinnými čísly. Cílem je rozvinout numerickou gramotnost, která je základem pro další matematické dovednosti a řešení každodenních situací.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

MAT-MAT-001-ZV5-001
Řeší problémy s přirozenými čísly (včetně nuly) v kontextu reálných situací.

MAT-MAT-001-ZV5-002
Modeluje a používá zlomky v praktických situacích.

MAT-MAT-001-ZV5-003
Modeluje kladná desetinná čísla pomocí reálných situací.

MAT-MAT-001-ZV5-004
Modeluje celá záporná čísla pomocí reálných situací.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

MAT-MAT-001-ZV9-001
Řeší problémy se zlomky v kontextu reálných situací.

MAT-MAT-001-ZV9-002
Využívá k řešení problémů celá čísla a jejich vlastnosti.

MAT-MAT-001-ZV9-003
Využívá k řešení problémů desetinná čísla, procenta, mocniny a odmocniny v kontextu reálných situací.

002

Měření a výpočty

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh se soustředí na pochopení metrických vlastností objektů, jednotek a procesů měření, včetně délky, plochy, objemu, úhlu, času a dalších veličin. Žáci se učí používat různé měřicí nástroje a metody pro přesné určení fyzikálních vlastností objektů. Schopnost měřit a odhadovat je nezbytná pro aplikaci matematiky v reálném světě.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

MAT-MAT-002-ZV5-005
Využívá standardní jednotky délky k odhadu, měření a porovnávání, prostřednictvím manipulace zjišťuje obsah a objem.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

MAT-MAT-002-ZV9-004
Využívá k odhadu, měření a porovnávání nestandardní a standardní jednotky délky, obsahu a objemu.

MAT-MAT-002-ZV9-005
Využívá metrické vlastnosti útvarů k řešení problému v kontextu reálných situací.

MAT-MAT-002-ZV9-006
Řeší problémy s časovými údaji v kontextu reálných situací.

003

Geometrie v rovině a v prostoru

Charakteristika tematického okruhu

Geometrie se zabývá studiem útvarů a těles, jejich vlastnostmi a prostorovými vztahy. Žáci se je učí rozpoznávat, popisovat a analyzovat. Důraz je kladen na schopnost vizualizace a prostorového uvažování, které jsou klíčové pro řešení geometrických problémů.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

MAT-MAT-003-ZV5-006
Modeluje a rozpozná geometrické útvary.

MAT-MAT-003-ZV5-007
Orientuje se v rovině a v prostoru.

MAT-MAT-003-ZV5-008
Konstruuje geometrické útvary podle zadaných parametrů.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

MAT-MAT-003-ZV9-007
Rozpozná geometrické útvary a využívá jejich vlastnosti k řešení problémů.

MAT-MAT-003-ZV9-008
Skládá a rozkládá tělesa.

MAT-MAT-003-ZV9-009
Konstruuje množiny bodů daných vlastností.

MAT-MAT-003-ZV9-010
Popíše polohu objektů v rovině a v prostoru.

004

Statistika a pravděpodobnost

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh se zaměřuje na sběr, organizaci, zobrazování, analýzu a interpretaci dat. Zahrnuje základní pojmy pravděpodobnosti, které žákům pomáhají pochopit koncepty šance a nejistoty. Cílem je vybavit žáky dovednostmi potřebnými k analýze dat a tvorbě informovaných rozhodnutí na základě statistických informací.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

MAT-MAT-004-ZV5-009
Získává data, graficky je zaznamenává, grafický záznam dat čte a interpretuje.

MAT-MAT-004-ZV5-010
Experimentuje, eviduje a popisuje náhodné jevy.

MAT-MAT-004-ZV5-011
Vyhledá všechny prvky nebo skupiny prvků splňující dané podmínky.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

MAT-MAT-004-ZV9-011
Interpretuje a vytváří různě graficky prezentovaná data.

MAT-MAT-004-ZV9-012
Vypočítá a interpretuje základní charakteristiky souboru dat.

MAT-MAT-004-ZV9-013
Určí pravděpodobnost jevu různými způsoby pro rozhodování v dané situaci.

MAT-MAT-004-ZV9-014
Vyhledá všechny prvky nebo skupiny prvků, které splňují dané podmínky.

005

Algebra

Charakteristika tematického okruhu

Algebra se zabývá rozpoznáváním pravidelností, vztahů a funkcí. Využívá symboly a výrazy k modelování a řešení problémů. Tato oblast pomáhá žákům rozvinout abstraktní myšlení, schopnost manipulovat s algebraickými výrazy a odhalovat závislosti v každodenních situacích. Algebra je klíčová pro pokročilejší matematické koncepty a vědecké aplikace.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

MAT-MAT-005-ZV5-012
Rozpozná, zdůvodní, doplní a tvoří pravidelnosti a řady čísel.

MAT-MAT-005-ZV5-013
Řeší jednoduché reálné problémy s využitím rovnosti a nerovnosti.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

MAT-MAT-005-ZV9-015
Rozpozná, vyjádří, doplní a tvoří pravidelnosti a řady čísel.

MAT-MAT-005-ZV9-016
Řeší reálné problémy pomocí poměru, úměry a procent.

MAT-MAT-005-ZV9-017
Modeluje reálné problémy pomocí výrazů, upravuje je a vyhodnocuje.

MAT-MAT-005-ZV9-018
Řeší reálné problémy pomocí rovnic a nerovnic.

MAT-MAT-005-ZV9-019
Řeší reálné problémy pomocí funkcí.

INF

Informatika

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Informatika nabízí žákovi nástroje a dovednosti, které jsou zásadní pro moderní svět. Pomáhá mu lépe rozumět světu kolem sebe, rozvíjí kritické myšlení a poskytuje mu přenosné dovednosti, které může uplatnit v různých oborech a životních situacích. Navíc, s rychlým rozvojem technologií a digitální transformací společnosti je důležité, aby žák rozuměl principům, na kterých tyto technologie fungují, a byl schopný se bezpečně a eticky orientovat v digitálním prostředí.

Informatika se zaměřuje především na rozvoj informatického myšlení a na porozumění základním principům digitálních technologií. Je založená na aktivních činnostech, při kterých žák využívá informatické postupy a pojmy. Její vzdělávací obsah je členěný do čtyř tematických okruhů: **Data, informace a modelování**, **Algoritmizace a programování**, **Informační systémy** a **Digitální technologie**. Informatika v nich poskytuje prostředky a metody ke zkoumání řešitelnosti problémů i hledání a nalézání jejich optimálních řešení, ke zpracování dat a jejich interpretaci a na základě řešení praktických úkolů i poznatky a zkušenost, kdy je lepší práci přenechat stroji, respektive počítači.

Na prvním stupni základního vzdělávání si žák prostřednictvím her, experimentů, diskusí a dalších aktivit vytváří první představy o způsobech, jakými se dají data a informace zaznamenávat, a objevuje informatické aspekty světa kolem sebe. Postupně si žák rozvíjí schopnost popsat problém, analyzovat ho a hledat jeho řešení. Ve vhodném programovacím prostředí si ověřuje algoritmické postupy. Informatika také společně s ostatními obory pokládá základy uživatelských dovedností. Poznáváním toho, jak se s digitálními technologiemi pracuje, si žák vytváří základ pro pochopení informatických konceptů. Součástí uživatelských dovedností, ke kterým informatika přispívá, je i bezpečné zacházení s technologiemi a osvojování dovedností a návyků, které vedou k prevenci rizikového chování.

I na druhém stupni základního vzdělávání žák tvoří, experimentuje, prověřuje své hypotézy, objevuje, aktivně hledá, navrhuje a ověřuje různá řešení, diskutuje s ostatními a tím si prohlubuje a rozvíjí porozumění základním informatickým konceptům a principům fungování digitálních technologií. Při analýze problému vybírá, které aspekty lze zanedbat a které jsou podstatné pro jeho řešení. Učí se vytvářet, formálně zapisovat a systematicky posuzovat postupy vhodné pro automatizaci, zpracovávat i velké a nesourodé soubory dat. Díky poznávání toho, jak a proč digitální technologie fungují, žák chápe základní principy kódování, modelování a s větším porozuměním chrání sebe, své soukromí, data i zařízení.

V průběhu základního vzdělávání žák začíná vyvíjet funkční technická řešení problémů. Osvojuje si časté testování prototypů a jejich postupné vylepšování jako přirozenou součást designu a vývoje v informačních technologiích. Zvažuje a ověřuje dopady navrhovaných řešení na jedince, společnost, životní prostředí.

Hodnocení v informatice je zaměřené na sledování učebních pokroků žáka, na jeho postupy při řešení informatických problémů a na dovednost aplikovat osvojené vědomosti a dovednosti informatiky v různých kontextech při vývoji informatických řešení různých problémů. Významnou součástí hodnocení v informatice je sebehodnocení žáka, které se opírá o sdílená kritéria podporující cíle učení, o portfolio zachycující průběh učení a o efektivní zpětnou vazbu učitele. Ta se odvíjí od aktuálních schopností a individuálních možností žáka a vrstevnické hodnocení.

INF

Informatika

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor je zároveň integrovanou vzdělávací oblastí se shodnou charakteristikou.

001

Data, informace a modelování

Charakteristika tematického okruhu

S daty pracují počítače i my, když přemýšlíme. Informace zpřesňují naše představy o světě a tím nám pomáhají správně se rozhodovat. Řadu podrobností přitom pomíjíme a pracujeme jen s tím, co je pro danou situaci důležité. Vznikají tak zjednodušující reprezentace, modely. Abychom je mohli ukládat a spolehlivě a levně přenášet a kopírovat, kódujeme je do posloupností znaků – písmen, nul a jedniček atp.

V informatice se žák učí nejen využívat hotové modely, ale také vytvářet nové. Postupuje při tom cílevědomě, sleduje záměr vyřešit daný problém, hledá rovnováhu mezi rozsahem a složitostí modelu a jednoduchostí jeho použití. Hodnotí spolehlivost získávaných informací a míru jistoty, s jakou se podle nich může rozhodovat. Nalézání efektivních reprezentací složitých skutečností je předpokladem úspěšné komunikace, učení i řešení problémů.

Na 1. stupni si žák začíná všímat dat kolem sebe a reflektuje, jak mu mohou být užitečná. Tvoří první schematické modely situací a využívá je k získání informací.

Na 2. stupni už se žák seznamuje s pokročilejším kódováním a modely, které sám tvoří, včetně grafů a trénování modelů strojového učení. Zvyká si na to, že informace jsou správné jen s určitou pravděpodobností.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

INF-INF-001-ZV5-001
Uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout, vyslovuje odpovědi na základě dat.

INF-INF-001-ZV5-002
Znázorní konkrétní situaci na základě její analýzy a určení významných prvků a vztahů mezi nimi.

INF-INF-001-ZV5-003
Odvodí informace z daného modelu.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

INF-INF-001-ZV9-001
Získá z dat informace, interpretuje data získaná pro řešení konkrétního problému.

INF-INF-001-ZV9-002
Navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu.

INF-INF-001-ZV9-003
Modeluje situace různými způsoby, včetně grafů nebo obdobných schémat.

INF-INF-001-ZV9-004
Natrénuje model strojového učení a vyhodnotí, jak dobře model funguje.

002

Algoritmizace a programování

Charakteristika tematického okruhu

Žák se prováděním postupů učí získávat výsledky konkrétních úloh. V informatice pak zaměřuje pozornost na postupy jako takové. Zjišťuje, jak se postupy vedoucí ke stejným výsledkům mohou mezi sebou lišit, tvoří a popisuje postupy vlastní. Všímá si toho, že některé jsou spolehlivější než jiné a co tu spolehlivost určuje. Jejich kvalitní formulace může vyřešit celou skupinu podobných problémů.

Postupy žák zapisuje i jako programy, čímž se učí pracovat s omezenou sadou instrukcí a doslovnou interpretací svých výstupů. Kromě toho získává povědomí o základech fungování běžně používaných aplikací. Cílevědomé plánování pracovních postupů je příležitost k rozvoji strukturovaného přístupu k řešení problémů. Jejich jednoznačný a úsporný popis vyžaduje komunikační dovednosti. Automatizovatelnost postupů je předpokladem uplatnitelnosti v práci a podnikání.

Na 1. stupni žák zkoumá souvislosti vstupů, podmínek, postupů a výstupů, navrhuje jednoduché posloupnosti kroků a zažívá, jak může programováním určovat chování stroje.

Na 2. stupni se žák setkává se složitějšími problémy, do programování přibývají další řídicí struktury. Všímá si výhod a důsledků automatizace svých postupů.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

INF-INF-002-ZV5-004
Navrhne posloupnost kroků řešení jednoduchého problému.

INF-INF-002-ZV5-005
Sestaví v blokově orientovaném jazyce program, ve kterém používá opakování a podprogramy, opraví případné chyby.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

INF-INF-002-ZV9-005
Po přečtení jednotlivých kroků algoritmu vysvětlí celý postup a určí problém, který je daným algoritmem řešen.

INF-INF-002-ZV9-006
Rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne postupy a algoritmy pro jeho řešení.

INF-INF-002-ZV9-007
V blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program, používá opakování, větvení programu, proměnné.

INF-INF-002-ZV9-008
Průběžně ověřuje správnost vytvářeného postupu, zkouší program, opravuje chyby, posoudí efektivitu postupu, programu.

003

Informační systémy

Charakteristika tematického okruhu

Řadu potřeb společnosti pomáhají plnit informační systémy. Lidé je nevyhnutelně využívají, vypořádávají se s jejich nedostatky, mají požadavky na jejich chování. Většina lidí také nějaké evidence sama tvoří, v osobním i pracovním životě (seznam k balení na výlet, evidence zakázek k vyřízení). Výhodu v tom mají ti, kteří mají na základě praktické zkušenosti představu o tom, jak takové systémy vnitřně fungují, jak se vyvíjejí, co mohou pomoci řešit a co už nikoli. Iterativní vývoj a testování řešení se zaměřením na potřeby klienta je znakem užitečných podniků. Uživatelské rozhraní informačních systémů je komunikačním kanálem. Důsledky fungování řady systémů ovlivňují celou občanskou společnost.

Na 1. stupni žák začíná informační systémy zkoumat. Kromě práce s uživatelským rozhraním se učí orientovat i přímo v tabulkách a podobných strukturách.

Na 2. stupni žák svůj průzkum prohlubuje a kromě významu pro uživatele precizněji popisuje, co přesně systémy dělají. Pro řešení konkrétních problémů tvoří také vlastní evidence dat.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

INF-INF-003-ZV5-006
Rozezná, s jakými daty pracuje vybraný informační systém a jaký je jeho účel.

INF-INF-003-ZV5-007
Zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data pro vymezený problém.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

INF-INF-003-ZV9-009
Posoudí účel a užitečnost vybraného informačního systému, popíše jeho vnitřní fungování.

INF-INF-003-ZV9-010
Pro řešení problému vytvoří tabulku evidence dat a stanoví pravidla pro práci se záznamy.

INF-INF-003-ZV9-011
V evidenci dat používá funkce pro automatické zpracování dat a nastavuje zobrazení dat s cílem řešit potřeby uživatelů.

004

Digitální technologie

Charakteristika tematického okruhu

Digitální technologie poskytují konkrétní příklady principů, které žák zkoumá v ostatních okruzích. Dohromady se tak žák učí rozumět tomu, jak technologie a svět kolem něj fungují a jaké to má praktické důsledky. Je to jedním z předpokladů pro to, aby je mohl bezpečně a efektivně využívat v běžném životě.

Porozumění principům fungování technologií mimo jiné umožňuje hodnotit, jak ovlivňují společnost a jak jejich provoz dopadá na životní prostředí. Rozšiřuje možnosti žáků využívat je k rutinní i tvořivé práci.

Na 1. stupni se žák zaměřuje na základní porozumění funkcím digitálních technologií, jejich vhodné využití pro řešení problémů a na pravidla bezpečného používání aplikací a sítí.

Na 2. stupni se výuka prohlubuje o další technické znalosti a dovednosti, které umožní poučeně vybírat hardware, software a propojení do sítě a řešit pokročilejší problémy. Kromě bezpečnosti se žák v bohatých souvislostech věnuje také inovacím.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

INF-INF-004-ZV5-008
Vybírá na základě zkušenosti aplikace a data pro řešení problému.

INF-INF-004-ZV5-009
Používá digitální technologie připojené k síti nebo k sobě navzájem k posílání a získávání dat.

INF-INF-004-ZV5-010
Rozpoznává rizika ztráty, poškození či zneužití dat při práci s digitálními technologiemi.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

INF-INF-004-ZV9-012
Vybírá pro své potřeby hardware, software a způsob připojení digitálních zařízení do sítě na základě porozumění jejich vlastnostem.

INF-INF-004-ZV9-013
Navrhne základní způsoby zabezpečení zařízení a systémů, se kterými pracuje, na základě posouzení rizik ztráty, poškození či zneužití dat.

INF-INF-004-ZV9-014
Diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě.

CJS

Člověk a jeho svět

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která je koncipovaná pouze pro 1. stupeň, svým široce pojatým integrovaným obsahem dává prostor k funkčnímu propojení rozvoje klíčových kompetencí, základních gramotností, průřezových témat a vlastních vzdělávacích obsahů a směřuje ke znalostem a dovednostem uplatnitelným v běžném životě žáka a k utváření návyků a postojů pro celoživotní učení.

Cílem vzdělávací oblasti je utváření uceleného náhledu na svět a sebe sama, kultivace žákovy osobnosti včetně jeho emocionální složky a podpory zdravého životního stylu.

Žák si na základě vlastní zkušenosti postupně osvojuje znalosti týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti a přírody. Poznává sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamuje s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději. Vhled do minulosti získává s využitím specifik a událostí, které souvisejí s konkrétním regionem. Prostřednictvím pozorování si utváří dovednosti, které směřují k pojmenovávání věcí, jevů a dějů, jejich vzájemných vztahů a souvislostí. Získává dovednost vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných. Na základě poznání sebe, svých potřeb a porozumění světu kolem sebe přirozeně utváří postoje k hodnotám a vztahům ve společnosti, učí se porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti.

Obsah vzdělávací oblasti je rozdělený do šesti okruhů:

- **Místo, kde žijeme**
- **Lidé kolem nás**
- **Lidé a čas**
- **Rozmanitost přírody**
- **Člověk, jeho zdraví a bezpečí**
- **Lidé a svět financí**

CJS

Člověk a jeho svět

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor je zároveň integrovanou vzdělávací oblastí se shodnou charakteristikou.

001

Místo, kde žijeme

Charakteristika tematického okruhu

Žák poznává nejbližší okolí, vztahy a souvislosti v obci, v širším regionu a ve společnosti. Pomocí rozmanitých zdrojů informací se učí hledat odpovědi na otázky spojené s nejbližším okolím i širším regionem a získané poznatky interpretovat či aplikovat. Důraz je kladen na místně zakotvené učení a na utváření přímých zkušeností žáka prostřednictvím terénní výuky.

Očekávané výsledky učení:
1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CJS-CJS-001-ZV5-001
Vymezí hlavní typy krajiny a demonstruje rozdíly mezi nimi z hlediska přírody a lidské společnosti na úrovni lokální, regionální a globální.

CJS-CJS-001-ZV5-002
Využívá mapy k orientaci a vyjadřování o světě kolem nás.

CJS-CJS-001-ZV5-003
Uvede příklady dokládající, že člověk, společnost a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí.

CJS-CJS-001-ZV5-004
Posoudí na základě lokalizace specifika vlastního regionu, krajů ČR, sousedních států ČR a vybraných států v odlišných částech Evropy i světa a vliv těchto specifik na život v nich.

CJS-CJS-001-ZV5-005
Prokáže pochopení principu hlasování a jeho významu pro život v demokratické společnosti.

CJS-CJS-001-ZV5-006
Prokáže základní porozumění roli prezidenta, politiků, soudců a policistů na základě reflexe příběhu či modelové situace.

CJS-CJS-001-ZV5-007
Vyhledá odpovědi na otázky související s činností obecního úřadu v dané lokalitě.

002

Lidé kolem nás

Charakteristika tematického okruhu

Žák si utváří prvotní poznatky a dovednosti budoucího občana demokratického státu. Seznamuje se s významem základních společenských hodnot, na příkladech se učí prokazovat jejich význam. Na konkrétních příkladech a situacích ze svého regionu se seznamuje s úkoly orgánů státní správy a územní samosprávy. Nedílnou součástí je i téma respektu k jinakosti, života bez násilí, digitálního bezpečí a wellbeingu.

Očekávané výsledky učení:
1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CJS-CJS-002-ZV5-008
Rozpozná ve svém okolí a v digitálním světě jednání a chování, které není v souladu s pravidly a není možné ho tolerovat a přehlížet, a adekvátně na něj zareaguje.

CJS-CJS-002-ZV5-009
Rozpozná v modelových situacích, které právo člověka bylo porušeno nebo jaká povinnost byla zanedbána.

CJS-CJS-002-ZV5-010
Posoudí, co nebo kdo na něj má vliv ve fyzickém a digitálním prostředí, v modelové situaci se vymezí vůči nepříjemné nebo rizikové komunikaci.

CJS-CJS-002-ZV5-011
Uvede příklady toho, v čem se shoduje a čím se liší život různých lidí.

003
Lidé a čas

Charakteristika tematického okruhu

Žák se učí zkoumat minulost prostřednictvím mapování běžného života lidí v daném regionu (dějiny každodennosti, historie rodiny žáka, historie místa a regionu, v němž žák žije). Samostatně vyhledává, získává a zkoumá informace z dostupných zdrojů, především pak od členů své rodiny i od lidí v nejbližším okolí. Navštěvuje historické památky, sbírky regionálních i specializovaných muzeí, veřejnou knihovnu atd.

Očekávané výsledky učení:
1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CJS-CJS-003-ZV5-012
Zkoumá lokální historii prostřednictvím vlastního bádání nejméně ve dvou zdrojích.

CJS-CJS-003-ZV5-013
Porovná, jak lidé žili dříve a jak žijí dnes.

CJS-CJS-003-ZV5-014
Vyjádří vlastními slovy význam vybraných státních svátků, významných dnů, regionálních výročí a tradic.

004
Rozmanitost přírody

Charakteristika tematického okruhu

Tento okruh směřuje k rozvoji environmentální senzitivity, postojů a vztahu k přírodě. Žák prostřednictvím pozorování a experimentů přírodu zkoumá a na základě praktického poznávání daného regionu a dalších informací se učí hledat důkazy o jejích proměnách. Učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody, zlepšení životního prostředí a k trvale udržitelnému rozvoji. Je veden k tomu, aby si uvědomil, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a velmi obtížně obnovovat.

Očekávané výsledky učení:
1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CJS-CJS-004-ZV5-015
Porovná na základě pozorování rozmanitost živé a neživé přírody ve svém okolí a realizuje zásah, kterým tuto rozmanitost podpoří.

CJS-CJS-004-ZV5-016
Zhodnotí vliv podmínek prostředí na životní funkce a projevy vybraných organismů na základě vlastního pokusu.

CJS-CJS-004-ZV5-017
Porovná jednotlivé organismy z hlediska jejich podobných a odlišných znaků a vzájemné příbuznosti.

CJS-CJS-004-ZV5-018
Oceňuje rozmanitost přírody a způsobů jejího poznávání na základě reflexe společně prožité výukové zkušenosti.

CJS-CJS-004-ZV5-019
Odhadne a změří vhodnými měřidly vzdálenost, čas, hmotnost, objem a teplotu, výsledek měření uvede se správnými jednotkami a zjištěné informace využije v praktických situacích.

CJS-CJS-004-ZV5-020
Porovná základní vlastnosti látek jednotlivých skupenství na základě vlastních pokusů.

CJS-CJS-004-ZV5-021
Charakterizuje Zemi jako jednu z planet Sluneční soustavy.

005

Člověk, jeho zdraví a bezpečí

Charakteristika tematického okruhu

Žák poznává zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Citlivě s ohledem na sebepojetí se seznamuje s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy i mezilidských vztahů. Získává základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci, osvojuje si dovednosti týkající se poskytování první pomoci. Osvojuje si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí.

Očekávané výsledky učení:
1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CJS-CJS-005-ZV5-022
Dodržuje pravidla bezpečného pohybu a pobytu v různém prostředí, prokáže zodpovědné jednání při styku s neznámými osobami, předměty a látkami.

CJS-CJS-005-ZV5-023
Předvede v modelové situaci správné chování podle pravidel silničního provozu, pohybuje se bezpečně a samostatně v reálném silničním provozu v roli chodce i cyklisty.

CJS-CJS-005-ZV5-024
Využívá poznatky o fungování lidského těla k podpoře vlastního zdravého způsobu života, rozlišuje jednotlivé etapy lidského života.

CJS-CJS-005-ZV5-025
Předvede v modelové situaci základní techniky odmítnutí návykových látek a posoudí vliv návykových látek a závislostního chování na zdraví člověka.

CJS-CJS-005-ZV5-026
Vysvětlí funkci základních složek Integrovaného záchranného systému a uplatňuje v modelových situacích účelné způsoby chování při mimořádných událostech.

CJS-CJS-005-ZV5-027
Zdůvodní význam bezpečného chování při styku s hořlavými látkami a zábavní pyrotechnikou, aplikuje pravidla protipožární ochrany v modelových situacích.

CJS-CJS-005-ZV5-028
Rozlišuje činnosti Armády ČR v době míru a při válečných konfliktech.

CJS-CJS-005-ZV5-029
V modelové situaci ošetří drobná poranění a poranění menšího rozsahu, odliší je od závažných úrazů a život ohrožujících stavů a přivolá první pomoc.

CJS-CJS-005-ZV5-030
Uplatňuje respektující chování při navazování vztahů a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování, obrátí se na důvěryhodnou osobu či instituci v případě pocitu ohrožení.

CJS-CJS-005-ZV5-031
Plánuje vlastní denní režim a uplatňuje v něm základní zdravotně preventivní návyky.

CJS-CJS-005-ZV5-032
Navrhne celodenní stravu pro sebe a zhodnotí ji z hlediska základních výživových doporučení.

006
Lidé a svět financí

Charakteristika tematického okruhu

Žák si osvojuje vědomosti a dovednosti související se základními finančními koncepty, jako jsou peníze, úspory, výdaje a rozpočet. Učí se rozumět hodnotě peněz a základním pojmům spojeným s hospodařením. Získané vědomosti a dovednosti aplikuje v modelových situacích tak, aby je následně využil v reálném životě. Vzdělávací obsah vychází ze Standardu finanční gramotnosti, zároveň respektuje věkové a vývojové možnosti žáka 1. stupně.

Očekávané výsledky učení:
1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CJS-CJS-006-ZV5-033
Používá peníze v běžných modelových situacích.

CJS-CJS-006-ZV5-034
Vysvětlí na příkladu, proč není možné realizovat všechny chtěné výdaje.

CJS-CJS-006-ZV5-035
Sestaví jednoduchý osobní rozpočet.

CAS

Člověk a společnost

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a společnost vybavuje žáka kompetencemi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Je zásadní pro formování a posilování postojů souvisejících s demokracií, rovností, respektem k rozmanitosti a významně se podílí na utváření hodnotové orientace žáků.

Vzdělávání směřuje k tomu, aby žák poznal dějinné, sociální a kulturně historické aspekty života lidí v jejich pestrosti, proměnlivosti a ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáka s postavením člověka v minulém, současném i budoucím světě, s vývojem společnosti a s důležitými společenskými jevy a procesy, které se promítají do každodenního života, do prostředí, v němž lidé žijí, a které podporují udržitelný přístup k životu. Důležité je porozumění vlastní roli ve společnosti a rovněž kultivace historického myšlení žáka, včetně jeho aktivního podílu na utváření a kultivaci veřejného prostoru a péči o kulturní dědictví. Vzdělávací oblast prohlubuje zodpovědnost žáka za sebe, svůj budoucí život, za své vztahy, rodinu, komunitu, obec, stát, Evropu i planetu Zemi.

Vzdělávací oblast Člověk a společnost směřuje k obecným cílům explicitně pojmenovaným ve školském zákoně, zejména pak k cílům, které souvisejí s pochopením a uplatňováním zásad demokracie a právního státu, lidských práv a svobod, principu rovnosti žen a mužů ve společnosti, nediskriminace, s utvářením vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k identitě každého, k poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, k ochraně prostředí, ve kterém žák žije. Vzdělávací oblast usiluje o to, aby se žák projevoval jako svébytná, svobodná a zodpovědná osobnost, uplatňoval svá práva a naplňoval své povinnosti, aby projevoval respekt a ohleduplnost k jiným lidem, jejich životním zkušenostem, kulturám a duchovním hodnotám.

Vzdělávací obsah je členěný do vzdělávacích oborů **Dějepis** a **Výchova k občanství**, OVU navazují na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět pro 1. stupeň. Výuku je potřeba organizovat tak, aby učební činnosti žáka vedly k budování jeho vlastní zkušenosti, názorů a postojů na základě ověřených fakt, k zapojování do společnosti a pěstování vzájemné spolupráce mezi žáky i v rámci širší společnosti. Důležitá je vlastní činnost žáka, vlastní objevování (badatelská forma výuky), aplikace znalostí v konkrétních situacích a opakované reflektování prožitků. Učební aktivity jsou navržené tak, aby žák nejen přijímal informace, ale také aktivně přemýšlel o jejich významu a dopadu na společnost a území, kde žije. Klíčové je to, aby se vzdělávací obsah a učební činnosti vztahovaly k aktuálním a reálným problémům, kterým mladí lidé a společnost čelí. Je potřeba, aby byl žákovi nabízen prostor pro vyjádření, navrhování a prosazování změn a aby byly vytvářeny takové výukové situace, jejichž prostřednictvím si žák utváří vlastní postoje a pěstuje kritický přístup k informačním zdrojům. Do výuky jsou zařazovány aktivity, při kterých žák na konkrétních modelových životních situacích navrhuje, jak by se rozhodoval. Jsou nabízeny aktivity, které podporují zapojení žáka do praktických aktivit a školních projektů. V diskusích o společenských nebo kontroverzních tématech žák předkládá argumenty a protiargumenty, stanoviska podporuje důkazy, rozlišuje fakta a názory.

Při hodnocení v této oblasti je potřeba uplatňovat velkou míru citlivosti, rovněž je vhodné se hodnotově vymezovat vůči názorům, které popírají ústavně ukotvené hodnoty a demokratické principy či které mohou podporovat nenávist nebo trestnou činnost. Předmětem hodnocení může být to, jak žák hodnoty, postoje, názory formuluje, jak je schopný reflexe.

DEJ

Dějepis

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah vzdělávacího oboru Dějepis je specifický tím, že ve vzdělávací oblasti zastupuje očekávané výsledky učení směřující k rozvoji historického myšlení a badatelských dovedností žáka. Očekávané výsledky učení předpokládají aktivní práci žáka se zdroji historických informací. Zároveň vyžadují, aby si žák postupně osvojil poznání, že principem dějepisu není opakování definitivních závěrů, ale kladení a zodpovídání klíčových otázek:

- Proč se události dějí a jaké mají dopady?
- Jak porozumět složitým historickým procesům?
- Jak lépe porozumět lidem, kteří žili v minulosti?
- K čemu jsou dějiny?

Potřebné je také rozvíjet u žáka časové a prostorové představy, které umožňují lépe proniknout do pochopení historických jevů, procesů a událostí. Jejich pochopení je předpokladem pro mezigenerační a meziskupinový dialog, aktivní podíl na rozvoji historické kultury i zodpovědné plánování budoucnosti. Výuka dějepisu má u žáka na základě práce s prameny rozvíjet kritické a analytické myšlení, historickou empatii, podporovat diskusi o povaze dějin a formulovat vlastní postoje k různým dějinným událostem.

Vzdělávací obsah umožňuje pojmout výuku jak chronologicky, tak tematicky a je členěný do dvou tematických okruhů: **Poznáváme minulost** a **Tvoříme dějiny**. Tematické okruhy usnadňují redukci obsahu výuky dějepisu tím, že vybírají aktuální přístupy a témata historické vědy, které lze v jednotlivých dějinných epochách prioritně poznávat.

001

Poznáváme minulost

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh Poznáváme minulost vybavuje žáka základními znalostmi a dovednostmi pro aktivní poznávání minulosti, historických tradic, společenských změn a jejich příčin a dopadů na různé skupiny obyvatel. Využívá k tomu mj. příklady z dějin technologií, náboženství, konfliktů, genderu nebo diktatur. Zaměřuje se na práci s různými médii a zdroji historických informací, od historických pramenů po mapy nebo produkty umělé inteligence.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAS-DEJ-001-ZV9-001
Přiřadí kulturní projevy k jednotlivým dějinným epochám.

CAS-DEJ-001-ZV9-002
Posoudí informační hodnotu a důvěryhodnost zdrojů z různých dějinných epoch.

CAS-DEJ-001-ZV9-003
Vysvětlí rozdíl mezi zobrazováním minulosti v dějepisectví a ve filmu, v literatuře a v nových médiích včetně produktů umělé inteligence.

CAS-DEJ-001-ZV9-004
Specifikuje proměnu politických útvarů, krajiny a lidských sídel od pravěku po současnost pomocí map a dalších informačních zdrojů.

CAS-DEJ-001-ZV9-005
Posoudí, jak se připomínání historických událostí a tradic podílí na utváření jeho osobní identity a identity lidí v jeho okolí.

CAS-DEJ-001-ZV9-006
Doloží příklady vlivu náboženství na jednání lidí v různých dějinných epochách.

CAS-DEJ-001-ZV9-007
Posoudí pozitivní a negativní vliv technologického vývoje a zejména industrializace na život různých společenských vrstev v minulosti.

CAS-DEJ-001-ZV9-008
Vysvětlí proměny fungování hospodářství od pravěku po současnost.

CAS-DEJ-001-ZV9-009
Rozliší příčiny, důsledky a podobu konfliktů a spolupráce v minulosti.

CAS-DEJ-001-ZV9-010
Posoudí dopady kolonialismu, imperialismu a dekolonizace na různé skupiny lidí.

CAS-DEJ-001-ZV9-011
Určí, jak se proměňovaly a v čem zůstávaly stejné genderové role v dějinách.

CAS-DEJ-001-ZV9-012
Diskutuje o projevech moderního politického extremismu a o povaze, příčinách vzniku a důsledcích nastolení diktatur a autoritativních režimů.

002
Tvoříme dějiny

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh Tvoříme dějiny vytváří žákům prostor pro aktivní jednání, hodnocení a vlastní tvorbu na základě poučeného poznání minulosti. Obsahuje výsledky učení, které žáka seznamují s pokročilejšími koncepty, jako je veřejný prostor, kulturní dědictví nebo historická paměť a odpovědnost. Absolvent základní školy si v bezpečném prostředí školy při těchto výstupech nacvičuje, jak může s využitím historie spoluutvářet lepší budoucnost.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAS-DEJ-002-ZV9-013
Vytvoří vlastní dějepisný výstup s využitím vhodných kriticky posouzených zdrojů.

CAS-DEJ-002-ZV9-014
Vytvoří vlastní výstup na základě absolvování aktivizačního edukačního programu v paměťové instituci nebo ve veřejném prostoru.

CAS-DEJ-002-ZV9-015
Vyjádří vlastní představu o funkci a významu historických objektů a motivů ve veřejném prostoru.

CAS-DEJ-002-ZV9-016
Podílí se na utváření historického významu regionálních kulturních památek, popřípadě památek s celostátní či mezinárodní hodnotou.

CAS-DEJ-002-ZV9-017
Zhodnotí zamýšlené i nezamýšlené důsledky lidského jednání, které souvisejí s narušováním životního prostředí a klimatickými jevy v minulosti.

CAS-DEJ-002-ZV9-018
V modelové situaci předvede, jak může historické poznání pomoci v současném životě.

VKO

Výchova k občanství

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah vzdělávacího oboru podporuje porozumění společnosti v její rozmanitosti a v širších souvislostech, což zahrnuje proaktivní i kritický přístup k sobě samému, ke společnosti, k dění ve své obci, v regionu, v České republice a ve světě a k informacím obecně. Vzdělávací obsah je členěný do tří tematických okruhů:

- **Já ve společnosti**
- **Odpovědný občan**
- **Já a svět financí**

Žák se věnuje rozpoznávání a posuzování společenských rolí, práci s předsudky a stereotypy, rozpoznávání toho, co ovlivňuje rozhodování a jak se odrážejí hodnoty v různých životních situacích. Specifikem je zaměření na problematiku demokracie a lidských práv, na orientaci ve veřejném a politickém dění na různých úrovních, na rozvoj právního a občanského povědomí pro běžné situace fyzického i digitálního života, na uplatňování zásad finanční gramotnosti. Žák je veden k přijímání, rozvíjení a projevování odpovědného přístupu, včetně respektování a prosazování demokratických principů, ústavních hodnot a lidských práv a svobod.

001

Já ve společnosti

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh se zaměřuje na to, aby žák porozuměl společnosti v její rozmanitosti a v širších souvislostech, což zahrnuje kritický přístup k sobě samému i ke druhým, ke společnosti a k informacím obecně. Žák se učí rozpoznávat, přijímat a respektovat vzájemné rozmanitosti, prozkoumává sociální interakce, pojmenovává své hodnoty a uvádí je do praxe, formuje své postoje, rozvíjí se v oblasti empatie, morálky a reflexe.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAS-VKO-001-ZV9-001
Charakterizuje společenské role, do kterých se ve svém životě dostává, a posoudí, co pro něj znamená příslušnost k rodině, ke škole, ke kultuře, k náboženství, k genderu, k obci, k národu, ke státu.

CAS-VKO-001-ZV9-002
Zdůvodní svůj žebříček hodnot a způsoby jeho uplatňování v různých životních situacích.

CAS-VKO-001-ZV9-003
Rozpozná předsudky a stereotypy v komunikaci a jednání a zaujímá k nim kritický přístup.

CAS-VKO-001-ZV9-004
Zhodnotí, co nebo kdo má vliv na něj a na jeho rozhodování ve fyzickém a v digitálním prostředí.

002

Odpovědný občan

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh se zaměřuje na problematiku státu a politického systému, liberální demokracie a lidských práv, na orientaci ve veřejném a politickém dění na různých úrovních, na rozvoj právního povědomí pro běžné situace a na zvládání komunikace s úřady. Nezbytností je rozvoj kritického myšlení ve vztahu k informacím, které se objevují v mediálním prostoru a na sociálních sítích, a k utváření vlastního informovaného názoru podloženého argumenty. Vzdělávací obsah je nahlížen především z pohledu občana a praktických životních situací a ukazuje možnosti současného i budoucího zapojení do občanského života. Rozvíjí také aktivní postoj vůči nespravedlivým situacím, nenávistnému chování, popírání demokratických principů a porušování práv.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAS-VKO-002-ZV9-005
Zhodnotí na příkladech ze života občanů přednosti, úskalí a dopady demokratické a autokratické formy vlády.

CAS-VKO-002-ZV9-006
Prozkoumá průběh a výsledky voleb v České republice, rozhodování občanů při volbách a jejich zapojování do veřejného politického dění.

CAS-VKO-002-ZV9-007
Pracuje s ukázkami konkrétních právních textů, jako je Ústava ČR, Listina základních práv a svobod, zákony, různé typy smluv.

CAS-VKO-002-ZV9-008
Rozpozná na příkladech různých životních situací porušování práv, zákonů a smluv a navrhne, jak situace řešit.

CAS-VKO-002-ZV9-009
Prozkoumá činnost státní správy a samosprávy při řešení životních situací občana a při řešení lokálních výzev a problémů.

CAS-VKO-002-ZV9-010
Kriticky posuzuje dění ve svém regionu, v České republice a ve světě.

CAS-VKO-002-ZV9-011
Zhodnotí na příkladech ze života občanů projevy ekonomické a politické integrace v Evropě a její výhody a nevýhody.

CAS-VKO-002-ZV9-012
Vytváří návrh společensky prospěšné akce a do některé se aktivně zapojuje.

003

Já a svět financí

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh se zaměřuje na praktickou orientaci ve světě osobních financí, hospodaření domácnosti, na porozumění základům tržního hospodářství a základním ekonomickým pojmům. Cílem je vést žáka k zodpovědnému rozhodování v oblasti osobních financí a k úspěšnému budoucímu životu bez finančních problémů. Obsah vychází z potřeb a zkušeností, které má žák vzhledem ke svému věku a k používání financí, a věnuje se také mediálnímu rozměru finančních témat.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAS-VKO-003-ZV9-013
Používá základní ekonomické pojmy, které jsou aktuálně diskutovány ve veřejném prostoru.

CAS-VKO-003-ZV9-014
Rozhoduje v modelových situacích o řešení životních potřeb s ohledem na rodinný a osobní rozpočet.

CAS-VKO-003-ZV9-015
Vysvětlí tvorbu cen v tržním hospodářství z pohledu kupujícího a prodávajícího.

GEO

Geografie

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Geografie přispívá k dosažení hlavních cílů všeobecného vzdělání tím, že umožňuje žákům získat základy chápání světa v územním kontextu. Ten chápeme jako vzájemné spolupůsobení jevů a procesů patrných v území, od místa nebo regionu bydliště přes regionální, národní či kontinentální měřítko až po globální úroveň. Jak v osobním, tak profesním životě napomáhá dosažené geografické vzdělání žákům zodpovědně se rozhodovat v území (prostoru) a plnohodnotně žít. Geografie přispívá k výchově a vzdělání zodpovědných občanů Česka, Evropy i Země, občanů, kteří rozumějí, jak čelit výzvám ve svém dosahu – v podobě dopadů přírodních rizik a nových technologií či v podobě obav z nedostatku pracovních příležitostí nebo energetických zdrojů, ze šíření nemocí, z narůstajících sociálních nerovností, nebezpečných válečných konfliktů nebo z problémů udržitelnosti života.

Pro naplnění tohoto obecného cíle vytváří výuka geografie podmínky umožňující žákům:

- porozumět, jak přírodní a společenské procesy a jejich vzájemné interakce ovlivňují podobu, kvalitu a vývoj životního prostředí konkrétních míst a regionů od lokální po globální úroveň,
- vzdělávat se a poznávat realitu s využitím geografického poznání, způsobů poznávání (včetně geografického myšlení) a osvojených klíčových kompetencí,
- zvnitřnit si potřebu jednat v reálném i digitálním prostředí na základě spolehlivých informací; vnímat při tom sebe sama jako součást propojeného světa a uvědomovat si, že každé rozhodnutí přímo či zprostředkovaně ovlivňuje udržitelnost života na Zemi.

Uvedené vzdělávací cíle geografie jsou promítnuté do očekávaných výsledků učení, které jsou strukturované do čtyř provázaných tematických celků:

- **Geografie a její metody poznávání**
- **Přírodní a socioekonomické prostředí a jejich vzájemné interakce**
- **Místa a regiony světa**
- **Udržitelnost života na Zemi**

Žáci by měli výsledků učení dosáhnout aktivním zapojením do procesu poznávání, učení i hodnocení vlastního procesu učení. Toto aktivní zapojení žáků podporuje důraz na praktické aplikace geografického poznání v každodenním životě. Nabízí se při tom využívat různé zdroje informací o území a geoinformační technologie, principy badatelsky orientované výuky a v neposlední řadě realizovat část výuky přímo v terénu, kde je „žitá geografie“ nejvíce zřejmá. Významnou roli v podpoře aktivního učení žáků mají i obecné zásady tzv. responzivní výuky. Účinnost všech zmíněných principů je vyšší, když fungují jako přirozená součást celkové koncepce výuky geografie v dané škole.

Vzdělávací oblast Geografie je tvořená jedním oborem stejného názvu, přičemž tradičně úzce spolupracuje s dalšími vzdělávacími oblastmi, především Člověk a společnost a Člověk a příroda. Tím navazuje na integrované pojetí přírodovědného a společenskovědního poznání na 1. stupni základních škol v rámci vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Z těchto oborů geografie využívá řadu poznatků, dává jim ovšem specifický územní rozměr a primárně vysvětluje jejich vzájemné souvislosti a spolupůsobení na území. Důraz je kladen na řešení územních dopadů, kdy jsou přirozeně zapojeny i afektivní cíle vzdělávání. Školní geografie má však potenciál spolupracovat rovněž se vzdělávacími oblastmi Informatika, Matematika a její aplikace, Jazyk a jazyková komunikace i se všemi ostatními vzdělávacími oblastmi. V neposlední řadě umožňuje komplexní povaha geografie participovat na rozvoji všech klíčových kompetencí, základních gramotností i průřezových témat.

GEO

Geografie

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor je zároveň integrovanou vzdělávací oblastí se shodnou charakteristikou.

001

Geografie a její metody poznávání

Charakteristika tematického okruhu

Tematický celek se zaměřuje na rozvoj základních geografických dovedností a způsobů myšlení, které umožňují žákům efektivně využívat různé zdroje geografických dat, kriticky je analyzovat a aplikovat v reálném životě. Tento celek pokrývá tři hlavní oblasti: práce s mapami, geotechnologie (GIS, DPZ a GNSS) a geografické myšlení a poznávání reality.

Práce s mapami zahrnuje dovednosti čtení, interpretace a tvorby map, včetně základní analýzy leteckých a satelitních snímků. Žáci se učí využívat jak papírové, tak digitální mapy a geoportály, což podporuje jejich schopnost pracovat s geografickými informacemi v širších souvislostech. Geotechnologie, zahrnující GIS, DPZ a GNSS, jsou klíčové pro získávání, zpracování a sdílení geografických dat. Žáci se učí používat tyto technologie kriticky a bezpečně, což je připravuje na řešení aktuálních globálních problémů, jako je změna klimatu či urbanizace. Geografické myšlení a poznávání reality umožňuje žákům pochopit příčiny a důsledky prostorového uspořádání přírodních a společenských jevů. Tento přístup podporuje formulaci geografických otázek, sběr dat, pozorování a interpretaci výsledků, což vede k hlubšímu porozumění světa.

Tematický celek podporuje naplňování hlavních vzdělávacích cílů geografie. Předpokládá se, že tyto dovednosti budou rozvíjeny na geografickém obsahu – vybraných jevech a procesech probíhajících v konkrétních místech a regionech různé měřítkové úrovně. Je tedy nutná úzká provázanost se všemi ostatními tematickými celky geografie.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

GEO-GEO-001-ZV9-001
Kriticky využívá mapy a další zdroje geografických dat pro vlastní učení i každodenní poznávání světa.

GEO-GEO-001-ZV9-002
Využívá geoinformační technologie k řešení reálných problémů.

GEO-GEO-001-ZV9-003
Využívá geografické myšlení a způsoby poznávání k porozumění příčinám a důsledkům změn míst a regionů.

002

Přírodní a socioekonomické prostředí a jejich vzájemné interakce

Charakteristika tematického okruhu

Tematický celek se zaměřuje na komplexní porozumění vztahům mezi přírodními procesy a lidskými aktivitami. Žáci se učí analyzovat prostorové a časové rozložení slunečního záření, pohybu vzduchu a vody, což je klíčové pro pochopení klimatických podmínek, dostupnosti přírodních zdrojů a přírodních rizik. Tyto znalosti jsou nezbytné pro interpretaci vlivu těchto faktorů na přírodní procesy a lidskou společnost, což podporuje kritické myšlení a rozhodování. Vznik a rozmístění tvarů zemského povrchu, jakožto další klíčový

prvek tohoto celku, umožňuje žákům chápat geomorfologické procesy a jejich důsledky pro přírodu i lidské aktivity. Toto pochopení se prolíná s analýzou prostorového uspořádání půd a bioty, kde se žáci učí o interakcích mezi klimatem, reliéfem a lidskou činností. Tím se posiluje jejich schopnost předpovídat změny v přírodním prostředí a přispívat k jeho udržitelnému rozvoji. Důležitou součástí je také studium pohybu a struktury obyvatelstva, včetně migračních procesů a jejich příčin. Žáci zkoumají, jak demografické změny ovlivňují společnost a ekonomiku, což je zásadní pro regionální politiku a pro územní a strategické plánování. Tyto poznatky se propojují s porozuměním rozvoji sídel a ekonomických aktivit, včetně faktorů ovlivňujících jejich rozmístění.

Celkově tento tematický celek propojuje poznatky z různých geografických oblastí, což podporuje naplňování vzdělávacích cílů geografie. Žáci si osvojují schopnost komplexně analyzovat vzájemné vztahy mezi přírodním a socioekonomickým prostředím, což je nezbytné pro udržitelný přístup k životnímu prostředí a informované rozhodování v každodenním životě.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

GEO-GEO-002-ZV9-004
Odvodí příjem slunečního záření pro konkrétní místo a čas, jeho příčiny a důsledky na přírodní procesy a lidské aktivity.

GEO-GEO-002-ZV9-005
Odvodí dostupnost vody v konkrétním místě během roku, její příčiny a vliv na tamní přírodní prostředí a lidskou společnost.

GEO-GEO-002-ZV9-006
Vysvětlí vznik a rozmístění tvarů zemského povrchu a jejich vliv na další přírodní procesy a lidské aktivity.

GEO-GEO-002-ZV9-007
Odvodí charakter půd a živých organismů pro konkrétní místo, jeho příčiny a vliv na tamní přírodní prostředí a lidskou společnost.

GEO-GEO-002-ZV9-008
Vysvětlí, jak přírodní a společenské faktory ovlivňují přirozený i migrační pohyb obyvatel a strukturu i rozmístění obyvatelstva v různých místech a regionech.

GEO-GEO-002-ZV9-009
Posoudí geografickou polohu, funkce, vnitřní strukturu a možnosti rozvoje různých sídel.

GEO-GEO-002-ZV9-010
Identifikuje hlavní faktory ovlivňující rozmístění a zaměření hospodářských aktivit a jejich vliv na konkrétní region a jeho další rozvoj.

GEO-GEO-002-ZV9-011
Na základě porozumění příčinám a průběhu globalizace doloží příklady jejích pozitivních i negativních důsledků na přírodu a společnost konkrétního místa či regionu.

GEO-GEO-002-ZV9-012
Na příkladu mezinárodních a regionálních konfliktů rozliší jejich podobné a rozdílné příčiny, důsledky a snahy o mírové řešení.

003
Místa a regiony světa

Charakteristika tematického okruhu

Tematický celek se zaměřuje na rozvoj schopnosti žáků orientovat se v geografických místech a regionech různých měřítek a získávat, analyzovat a interpretovat jejich charakteristiky. Prostřednictvím vytváření mentálních map se žáci učí lokalizovat místa, odvozovat jejich základní charakteristiky a pochopit vzájemné vztahy mezi různými místy a regiony. Tím podporují vlastní geografické myšlení podporující porozumění přírodním a společenským procesům ovlivňujícím životní prostředí míst a regionů. Žáci by měli získávat, analyzovat a porovnávat i interpretovat informace o místech a regionech, což jim umožňuje pochopit shodnosti a rozdíly v přírodních a socioekonomických podmínkách a podporuje jejich schopnost vidět svět v souvislostech a chápat globální propojenost. Tematický celek také rozvíjí kritické hodnocení prezentace míst a regionů v médiích, což přispívá k eliminaci předsudků a stereotypů. Žáci se učí rozlišovat mezi objektivními a zkreslenými informacemi, což je důležité pro získání spolehlivých informací a zodpovědné jednání.

Výuka tohoto tematického celku by měla být úzce provázaná s tematickým celkem Geografie a její metody poznávání i ostatními geografickými celky, kterým přináší regionální dimenzi. Výběr regionů je ponechán v kompetenci vyučujícího, je ovšem předpokládán důraz na žákovo místo, region školy, Česko, Evropu a následně další regiony světa.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

GEO-GEO-003-ZV9-013
Orientuje se v místech a regionech různého měřítka prostřednictvím vlastní mentální mapy daného území.

GEO-GEO-003-ZV9-014
Identifikuje shodné a rozdílné charakteristiky míst a regionů a způsoby, jakými ovlivňují život v ostatních místech a regionech.

GEO-GEO-003-ZV9-015
Doloží konkrétními příklady rozdílnou mediální prezentaci míst a regionů a její dopady na vnímání daných míst a regionů.

GEO-GEO-003-ZV9-016
Odůvodní svou identifikaci s určitým místem i regiony různého řádu a komunitou lidí, kteří tam žijí.

004
Udržitelnost života na Zemi

Charakteristika tematického okruhu

Tematický celek se zaměřuje na rozvoj pochopení vzájemné provázanosti mezi potřebami jedince, společnosti a životního prostředí. Žáci se učí analyzovat, interpretovat i předvídat změny v místech a regionech, což jim pomáhá pochopit, jak lidské aktivity ovlivňují životní prostředí a jaké jsou podstatné environmentální problémy v různých místech a regionech. Tento celek rozvíjí nutnost jednat zodpovědně

s ohledem na udržitelnost a podporuje schopnost žáků aplikovat udržitelné principy v různých prostorových a časových kontextech, což je klíčové pro porozumění globálním a lokálním výzvám. Žáci se seznámí se základními principy udržitelnosti, které vyvažují ekonomické, sociální a environmentální potřeby. Naučí se posuzovat environmentální problémy z různých perspektiv a rozumět dopadům svých rozhodnutí a aktivit na životní prostředí. V rámci vzdělávacích cílů geografie tento celek přispívá k rozvoji dovedností žáků jednat na základě spolehlivých informací a vnímat své místo v propojeném světě. Podporuje také rozvoj hodnot a postojů, které vedou k aktivnímu zájmu o environmentální problémy a zodpovědnému chování.

Výuka tematického celku by měla vycházet z poznání získaného v ostatních tematických celcích, které syntetizuje za účelem rozvoje zodpovědného jednání žáků.

Očekávané výsledky učení:

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

GEO-GEO-004-ZV9-017

Zhodnotí, jak naplňování potřeb jedince, společnosti a přírodního prostředí v konkrétním místě napomáhá či zabraňuje udržitelnosti života na Zemi.

GEO-GEO-004-ZV9-018

Uplatňuje základní principy udržitelnosti života při vlastním zodpovědném jednání v prostoru.

CAP

Člověk a příroda

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a příroda hraje klíčovou roli v poznávání přírody a světa kolem nás. Navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která na elementární úrovni přibližuje přírodovědné poznávání žákům 1. stupně. Obsah vzdělávací oblasti je na 2. stupni základního vzdělávání rozdělený do vzdělávacích oborů **Fyzika**, **Chemie** a **Přírodopis**, které se dále člení na tematické okruhy představující klíčová témata přírodovědného vzdělávání.

Cílem výuky je to, aby byl žák schopný klást otázky a formulovat hypotézy k pojmenování a objasňování vztahů mezi zkoumanými přírodními jevy. Výuka vede žáka k porozumění světu kolem sebe s důrazem na propojení s běžným životem, na provázanost přírody a člověka a na uvědomění si a přijetí spoluzodpovědnosti za stav přírody v nejbližším okolí i na celé planetě. Vzdělávací oblast Člověk a příroda směřuje především k rozvoji přírodovědné gramotnosti a technického myšlení, a to ve všech aspektech osobnosti žáka – kognitivním, afektivním a psychomotorickém.

Žák se učí vyhodnocovat a interpretovat svá zjištění a vyvozovat z nich závěry, které poskytují důkazy pro vysvětlení nebo řešení zkoumaných jevů. Je veden k pochopení základních přírodních dějů a jejich zákonitostí a k využívání těchto znalostí. Používá při tom především empirické metody a postupy poznávání světa, jako jsou pozorování, měření, experimentování, ověřování hypotéz a využívání modelů.

Žák je podporován v tom, aby navrhoval řešení na základě využívání více zdrojů v souladu s vědeckými principy a postupy. Učí se argumentovat na základě důkazů, kterými podporuje nebo vyvrací daná tvrzení či řešení zkoumaných jevů. Učí se také využívat a propojovat poznatky z oblasti přírodních věd a technologií s dalšími oblastmi lidského poznávání a jejich praktickými aplikacemi v každodenním životě. Diskutuje možnosti využití výsledků přírodovědného zkoumání v etických, společenských, politických a ekonomických souvislostech.

FYZ

Fyzika

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah vzdělávacího oboru je specifický tím, že ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda představuje očekávané výsledky učení směřující k postupnému chápání reality materiálního světa kolem nás. Pochopení dějů a jejich zákonitostí přináší schopnost v životě prakticky konat, chápat technologie a optimálně je využívat, uspokojovat některé naše potřeby, chovat se odpovědně a bezpečně a zažívat radost z poznání. Očekávané výsledky učení jsou psané s důrazem na užitečnost pro běžný život. Současně je dáván důraz na aktivní práci žáka.

Očekávané výsledky učení jsou rozdělené do pěti tematických okruhů:

- **Vlastnosti látek a měření veličin**
- **Pohyb, síly a energie**
- **Zvuk a světlo**
- **Elektřina a magnetismus**
- **Mikrosvět a makrosvět**

Optimální ověřování výsledků učení spočívá například v testování řešení „standardních situací“ procvičovaných ve výuce, jejich modifikací a malých rozšíření, porozumění prováděným experimentům, popisu a vysvětlování dějů vlastními slovy, aplikaci získaných poznatků v praktických situacích apod.

001

Vlastnosti látek a měření veličin

Charakteristika tematického okruhu

Výuka o vlastnostech látek se v základní škole zaměřuje na porozumění základním charakteristikám, které různé látky vykazují. Žáci se učí rozlišovat mezi pevnými látkami, kapalinami a plyny na základě jejich vlastností, jako je tvar, objem nebo hmotnost. Zkoumají, jak se látky mohou měnit z jednoho skupenství do druhého při změnách teploty, například při tání ledu na vodu nebo při odpařování vody na páru.

Téma měření veličin se na základní škole soustředí na rozvoj dovedností potřebných pro přesné a spolehlivé měření fyzikálních veličin. Žáci se učí používat různé měřicí nástroje, jako jsou pravítka, váhy, teploměry a odměrné válce. Žáci se také seznamují se základními pravidly pro provádění měření a zaznamenávání výsledků, včetně významu přesnosti a odchylek.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-FYZ-001-ZV9-001

Porovná jednotlivá skupenství látek na základě jejich typických vlastností, vlastnosti ilustruje konkrétními situacemi z vlastní zkušenosti a navrhne a provede experimenty, které umožní zjistit další vlastnosti.

CAP-FYZ-001-ZV9-002

Změří vybrané fyzikální veličiny, vyjádří je ve vhodných jednotkách a odhadne chyby (nejistoty) měření; výsledek měření prezentuje v číselné i grafické podobě.

002

Pohyb, síly a energie

Charakteristika tematického okruhu

Výuka o pohybu, silách a energiích se v základní škole zaměřuje na porozumění základním fyzikálním principům, které ovlivňují, jak se objekty pohybují a jak na ně působí různé síly. Žáci se učí rozlišovat mezi typy pohybů, jako je rovnoměrný přímočarý nebo křivočarý pohyb, a používají pojmy jako rychlost a dráha k popisu pohybu těles.

Žáci se dále seznámí s různými typy sil, včetně gravitační a třecí síly, a tím, jak tyto síly ovlivňují pohyb těles.

V části věnované energii se žáci seznamují s různými formami energie, jako je kinetická, potenciální energie, teplo a další, s principy přeměny energie a zákonem zachování energie.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-FYZ-002-ZV9-003

Pozoruje, porovná, změří, popíše různé pohyby a předpoví jejich průběh.

CAP-FYZ-002-ZV9-004

Popíše některé důležité případy působení sil mezi tělesy, s využitím vlastních pozorování, experimentů a historického pohledu fyziky vysvětlí souvislost silového působení se změnami pohybového stavu těles.

CAP-FYZ-002-ZV9-005
Popíše a předvede použití sil a tlaku v konkrétních praktických aplikacích (páka, kladka, tlak v tekutinách, Archimédův zákon).

CAP-FYZ-002-ZV9-006
Představí formy a přeměny energie v každé oblasti fyziky, se kterou se setkává, a ukáže také souvislosti různých forem energie v různých oblastech fyziky.

CAP-FYZ-002-ZV9-007
Ilustruje roli energie v běžném životě a kvalitativně i kvantitativně s ní pracuje, včetně finanční stránky.

003

Zvuk a světlo

Charakteristika tematického okruhu

Výuka o zvuku se v základní škole zaměřuje na pochopení toho, jak zvuk vzniká, jak se šíří a jak ho vnímáme. Žáci porozumějí, že zvuk je mechanické vlnění, a prozkoumají jeho vlastnosti i způsoby šíření v různých materiálech.

Téma světla se v základní škole soustředí na pochopení základních vlastností světla a jeho chování. Žáci experimentálně prozkoumají chod světla různými optickými zařízeními, která znají ze svého okolí.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-FYZ-003-ZV9-008
Na základě vlastních experimentů popíše, co je zvuk, jeho vznik, vlastnosti a šíření; fyzikální vlastnosti zvuku dá do souvislosti s hudebním pohledem na zvuk.

CAP-FYZ-003-ZV9-009
Porovná chování světla v různých prostředích a na jejich rozhraních; popíše důsledky ve vybraných praktických situacích.

004

Elektřina a magnetismus

Charakteristika tematického okruhu

Výuka elektřiny a magnetismu se v základní škole zaměřuje na základní principy a jevy, které tyto oblasti fyziky zahrnují. Žáci se nejprve seznamují s elektrickým nábojem a jeho vlastnostmi. V rámci výuky prakticky zapojí elektrický obvod a změří v něm veličiny charakterizující chování obvodu. Žáci se seznámí se základními vlastnostmi permanentních magnetů i elektromagnetů. Prakticky prozkoumají elektromagnetické jevy a popíšou jejich důsledky v běžném životě.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-FYZ-004-ZV9-010
Experimentálně ukáže vybrané vlastnosti elektrického náboje.

CAP-FYZ-004-ZV9-011
Zapojí elektrický obvod, změří v něm vybrané elektrické veličiny a na základě měření mezi nimi najde souvislost.

CAP-FYZ-004-ZV9-012
Experimentálně ukáže vzájemné působení permanentních magnetů i magnetu a vodiče s proudem a uvede praktické využití těchto jevů.

005

Mikrosvět a makrosvět

Charakteristika tematického okruhu

Výuka o mikrosvětě se v základní škole zaměřuje na porozumění částicím mikrosvěta a strukturám, které nejsou viditelné pouhým okem, ale tvoří základ veškeré hmoty kolem nás. Žáci se seznamují s atomy jako základními stavebními kameny hmoty. Současně poznávají důsledky fyziky mikrosvěta pro každodenní život – od bezpečnosti jaderných elektráren po využití a možná rizika radioaktivního záření.

V rámci astronomie se žáci seznamují se Sluneční soustavou a důsledky pohybu těles ve Sluneční soustavě na Zemi. Volitelně poznávají i další objekty ve vesmíru (např. černé díry, neutronové hvězdy, galaxie).

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-FYZ-005-ZV9-013
Popíše základní strukturu látek a relevantní částice při postupu z makrosvěta do mikrosvěta a uvede některé konkrétní příklady dějů, které na dané úrovni probíhají.

CAP-FYZ-005-ZV9-014
S využitím informací z různých vhodných zdrojů ilustruje, že Země je součást komplexní struktury vesmíru, a popíše, jak vesmír Zemi ovlivňuje.

CHE

Chemie

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Chemie je zaměřený na integraci specifických oborových znalostí a dovedností s důrazem na bezpečnost práce, ochranu zdraví a životního prostředí. Cílem je rozvoj nejen chemického, ale i udržitelného myšlení, důraz je kladen i na rozvoj praktických vědeckých dovedností (science process skills). Vzdělávací obsah míří na propojení teoretických znalostí s praktickými dovednostmi v oblastech, jako je význam chemie pro osobní zdraví, studium vlivu chemických procesů na životní prostředí a pochopení role chemie ve společnosti. Důležitým cílem oboru je propojení představ žáků o látkách a chemických dějích na pozorovatelné úrovni s částicovým světem a významem používané symboliky, což je klíčové pro hluboké porozumění chemickým konceptům a rozvoj schopnosti abstraktního myšlení, nezbytného pro vědecké bádání a inovace.

Tematické oblasti jsou rozdělené do okruhů podle kontextů tak, aby výuka nového oboru začínala tématy pro

žáky nejbližšími a až postupně se přidávala témata obecnější. Strukturu oboru tvoří: **Chemie a já**, **Chemie a planeta Země** a **Chemie a společnost**. Očekávané výsledky učení pak otevírají jednotlivá témata, přičemž postupné kroky umožňují postup od povrchu do hloubky oboru.

Vzhledem k potřebě abstraktních představ je obor Chemie na 1. stupni zastoupen prostřednictvím rozvoje základních pozorovacích dovedností žáků a základů jejich schopnosti bádat. Výuka na 2. stupni pak navazuje a prohlubuje tyto dovednosti a míří na rozvoj přírodovědné gramotnosti.

Při ověřování získaných dovedností a znalostí žáků je vhodné především hodnocení produktů práce žáků (samostatně či ve skupinách), tj. výsledných schémat, myšlenkových map, posterů, videí a dalších podobných výstupů. Vzhledem k experimentálním činnostem je dále vhodné hodnotit badatelské protokoly, koláže, komiksy a další záznamy dokládající jak postup práce žáků, tak jejich pochopení studovaného obsahu. Dále jsou doporučeny ústní projevy typu prezentace vlastní práce nebo práce skupiny a především problémové úlohy.

Zásadní složkou hodnocení je sebehodnocení žáků. Je vhodné nechat žáky srovnávat výše uvedené mapy, schémata apod. vytvořené před zahájením práce na tématu a na jeho výstupu. Důraz je zapotřebí klást na responzivní výuku, neustálé získávání formativní zpětné vazby od učitele, poskytování zpětné vazby učiteli i spolužákům a reflektování vlastního pokroku jak v rámci jednotlivých témat, tak po jednotlivých celcích. Je žádoucí zaměřit se i na postoje k oboru, zájem o jednotlivá témata s ohledem na jejich prohloubení i reflexi vnímané důležitosti témat.

001

Chemie a já

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh staví na kontextu kontaktu žáků s běžně dostupnými chemickými látkami. Je proto akcentováno bezpečné zacházení s nimi, porozumění smyslu jejich využívání, zároveň ale i kategorizace směrem k udržitelnosti.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-CHE-001-ZV9-001
Posoudí kvalitu a složení potravin z hlediska vyváženého obsahu základních živin a aditiv.

CAP-CHE-001-ZV9-002
Vytvoří model, kterým popíše chemické přeměny látek v lidském těle při trávení živin.

CAP-CHE-001-ZV9-003
Na vybraných příkladech ilustruje základní vlastnosti tuků, sacharidů a bílkovin a jejich funkci v organismech.

CAP-CHE-001-ZV9-004
Na příkladech chemického složení a vlastností látek běžně užívaných v domácnosti zdůvodní možnosti a limity jejich využití.

CAP-CHE-001-ZV9-005
Zhodnotí rizika práce s běžně dostupnými chemickými látkami a pracuje s nimi bezpečně.

002

Chemie a planeta Země

Charakteristika tematického okruhu

Kontextem tohoto tematického okruhu je prostředí, v němž žáci žijí. Je proto tematicky rozčleněný na:

- Chemii vzduchu
- Chemii vody
- Chemii půdy

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-CHE-002-ZV9-006
Analyzuje a interpretuje dostupná data o složení ovzduší v ČR i ve svém okolí.

CAP-CHE-002-ZV9-007
Schématem znázorní příčiny a projevy znečišťování ovzduší vlivem lidské činnosti včetně kroků k jeho omezování.

CAP-CHE-002-ZV9-008
Vytvoří model koloběhu vody v přírodě a zahrne do něj vliv lidské činnosti i význam pro živé organismy.

CAP-CHE-002-ZV9-009
Vysvětlí význam pedosféry a litosféry jako zdroje obživy, surovin a životního prostředí organismů včetně člověka.

003

Chemie a společnost

Charakteristika tematického okruhu

Tento tematický okruh obsahuje výsledky učení směřující k chemii jako oboru, profesi, podporuje porozumění povaze vědy (nature of science). Okruh zároveň provazuje dva předchozí prostřednictvím důrazu na principy získávání poznání v přírodních vědách, resp. v chemii. Očekávané výsledky učení spadají do oblastí:

- Chemie v průmyslu
- Chemie jako věda
- Chemie a energie
- Chemie a moje okolí

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-CHE-003-ZV9-010
Zhodnotí využívání materiálů a energetických surovin v kontextu udržitelnosti.

CAP-CHE-003-ZV9-011
Navrhne a provede pozorování, demonstrace a pokusy včetně záznamu, zpracování a prezentace jejich výsledků.

CAP-CHE-003-ZV9-012
Na konkrétních příkladech popíše chemickou reakci jako změnu výchozích látek na produkty za uvolnění nebo spotřebování energie při přeskupování atomů a chemických vazeb.

CAP-CHE-003-ZV9-013
S pomocí různých informačních zdrojů ilustruje rozmanitost chemie a reflektuje aktuální dění v tomto vědním oboru.

CAP-CHE-003-ZV9-014
Zmapuje chemické (a jiné) provozy v místě svého bydliště, zjistí informace o jejich produkci a zhodnotí její vliv na kvalitu životního prostředí a vlastní život.

PRI

Přírodopis

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah vzdělávacího oboru je specifický svým zaměřením na oceňování významu přírody a pochopení procesů, vztahů a jevů, které se v ní odehrávají. Vzdělávací obor vyzdvihuje význam přírody samotné a zdůrazňuje, jak dlouhodobý byl vývoj její současné podoby a jaké procesy k ní vedly. Vede k prohlubování vztahu k místu, rozvoji citlivosti k přírodě (environmentální senzitivity) a k reflexi etických otázek.

Očekávané výsledky učení jsou rozdělené do 5 tematických okruhů, vycházejících z klíčových oborových konceptů (big ideas of science):

- **Živé struktury a jejich funkce**
- **Organismy a prostředí**
- **Rozmnožování a dědičnost**
- **Evoluce a rozmanitost**
- **Dynamická planeta**

Očekávané výsledky učení se vždy zaměřují na organismy včetně člověka. Lidskému zdraví se věnuje obor Výchova ke zdraví a bezpečí.

Formulace výsledků učení zdůrazňují využívání badatelských metod při zkoumání živých organismů a jevů v přírodním prostředí a vedou k chápání významu péče a ochrany životního prostředí. Důraz se klade na kritickou práci s informačními zdroji, promyšlené využívání digitálních technologií a na laboratorní a terénní práci. Organizace výuky (zařazování delších časových bloků) by měla umožnit učení venku a v souvislostech a aktivní zapojení žáka do péče o přírodu.

001

Živé struktury a jejich funkce

Charakteristika tematického okruhu

Žák se učí, že všechno živé je složené z buněk, které pozoruje pod mikroskopem. Pozná, jak se buňky v tělech rostlin a živočichů spojují do větších celků (tkáně/pletiva, orgány, orgánové soustavy), plnících speciální funkce. Žák zjistí, proč je důležité, aby tělo udržovalo správnou teplotu a další podmínky pro fungování buněk a jejich dělení. Okruh pomáhá žákovi porozumět tomu, jak spolu části živých organismů vzájemně souvisejí.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-PRI-001-ZV9-001

Rozpozná složení organismů z buněk s použitím mikroskopu a při další práci s informačními zdroji objasní funkci buňky jako komplexního živého celku.

CAP-PRI-001-ZV9-002

Na základě pokusu popíše faktory ovlivňující základní životní procesy v organismech včetně člověka.

CAP-PRI-001-ZV9-003

Objasní základní vnější a vnitřní stavbu vybraných organismů včetně člověka a fungování těla jako celku s vysvětlením funkce orgánů a orgánových soustav pomocí modelu.

002

Organismy a prostředí

Charakteristika tematického okruhu

Žák poznává závislost všech organismů na energii ze Slunce a zásadní roli fotosyntézy. Žák se zaměřuje na porozumění koloběhu látek a energie v přírodě a na vztahy mezi organismy. V rámci tematického celku se žák zapojuje do ochrany přírody ve svém okolí a navrhuje způsoby obnovy narušených území. Učí se přitom oceňovat význam přírody pro člověka a rozvíjet schopnost aktivně přispívat k její ochraně. Zaměřuje se na biologické aspekty příčin, dopadů a možných řešení změny klimatu.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-PRI-002-ZV9-004

Vytvoří zjednodušující model vztahů mezi organismy navzájem a prostředím v ekosystému na základě vlastního pozorování a práce s informačními zdroji a na konkrétních příkladech posoudí udržitelnost využívání ekosystému člověkem.

CAP-PRI-002-ZV9-005

Podílí se na návrhu způsobu obnovy nebo ochrany cenného nebo člověkem narušeného území v regionu a posoudí možné dopady navrženého opatření.

CAP-PRI-002-ZV9-006
Zapojí se do péče o přírodu ve svém okolí nebo do aktivit pro její obnovu.

CAP-PRI-002-ZV9-007
Objasní roli přírodních procesů v příčinách, dopadech a opatřeních týkajících se změn klimatu.

CAP-PRI-002-ZV9-008
Zhodnotí význam přírody pro život člověka na základě vědeckých důkazů a s využitím konkrétních příkladů.

003

Rozmnožování a dědičnost

Charakteristika tematického okruhu

Žák srovnává pohlavní a nepohlavní rozmnožování a jejich důsledky. Poznává roli DNA v dědičnosti a její vliv na vlastnosti organismů. Žák pochopí význam genetické rozmanitosti pro evoluci. Diskutuje o etických souvislostech výzkumu v oblasti pozměňování DNA a jeho aplikaci.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-PRI-003-ZV9-009
Zhodnotí výhody a nevýhody pohlavního a nepohlavního rozmnožování pro projevení se konkrétních znaků s ohledem na dané prostředí.

CAP-PRI-003-ZV9-010
Vysvětlí význam DNA pro jedince a diskutuje o výhodách a rizikách jejího pozměňování.

004

Evoluce a rozmanitost

Charakteristika tematického okruhu

Žák poznává, jak souvisejí vlastnosti organismů s jejich přežitím a rozmnožováním. Studuje princip evoluce na konkrétních příkladech a dlouhých časových škálách a využívá při tom fylogenetická zobrazení. Zkoumá podobnosti mezi člověkem a ostatními živočichy ve stavbě těla i chování (etologii) a diskutuje o etické stránce využívání živočichů lidmi. Vysvětluje procesy přirozeného výběru a adaptace vedoucí k biodiverzitě. Žák rozvíjí environmentální senzitivitu, vnímání příbuznosti člověka s ostatními organismy a nahlíží význam rozmanitosti pro život na Zemi.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-PRI-004-ZV9-011
Vysvětlí, jak vlastnosti vybraného organismu souvisejí s jeho vývojem a umožňují mu přežít a rozmnožit se.

CAP-PRI-004-ZV9-012
Určí vybrané druhy a zdůvodní jejich zařazení do taxonomických skupin na základě typických znaků a popíše evoluci skupin organismů s použitím vhodných vyobrazení vývoje.

CAP-PRI-004-ZV9-013
Na základě pozorování a společných diskusí analyzuje shody a rozdíly ve vývoji a životních projevech mezi člověkem a ostatními živočichy.

CAP-PRI-004-ZV9-014
Reflektuje svůj vztah k přírodě na základě aktivit podporujících environmentální senzitivitu, ocenění rozmanitosti a chápání evoluční příbuznosti lidí a ostatních organismů.

005

Dynamická planeta

Charakteristika tematického okruhu

Žák poznává význam minerálů, hornin a půdy praktickým zkoumáním. Studuje pohyby litosférických desek a jejich vliv na vznik a přeměnu hornin. Zabývá se neobnovitelnými zdroji, jejich rozložením a dopady těžby. Pomocí časové osy, hornin a zkamenělin zkoumá historii Země včetně současných změn. Žák rozvíjí porozumění Zemi jako dynamickému systému a schopnost kriticky hodnotit geologické procesy i aktuální environmentální výzvy, jako je změna klimatu a člověkem způsobené vymírání.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CAP-PRI-005-ZV9-015
Odvozuje význam minerálů, hornin a půdy na základě charakteristik zjištěných z informačních zdrojů a pomocí zkoumání jejich vlastností.

CAP-PRI-005-ZV9-016
Vysvětlí vztah mezi pohyby litosférických desek a vznikem a přeměnou hornin na základě studia informačních zdrojů a modelů.

CAP-PRI-005-ZV9-017
Objasní příčiny neobnovitelnosti a nerovnoměrného rozložení zdrojů minerálů, energie, podzemní vody a dopady jejich těžby a využití na zdraví lidí a přírodu.

CAP-PRI-005-ZV9-018
Objasní události významné pro vznik a vývoj života v jednotlivých geologických érách (včetně vymírání v současnosti) s využitím časové osy a informačních zdrojů; vybrané události dokládá na příkladech hornin a zkamenělin z regionu.

UAK

Umění a kultura

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Umění a kultura poskytuje žákovi rozmanité příležitosti k vlastní tvorbě a interpretaci, ke komunikaci uměleckými prostředky, k estetickému vnímání a prožívání světa i jeho utváření. Umožňuje žákovi uvědomit si a rozvíjet vlastní kreativitu a porozumět procesu tvorby a interpretace, především na základě vlastních tvůrčích činností a přímé zkušenosti ze setkání s uměleckými díly. Umělecké myšlení obohacuje přístupy ve vzdělávání o rovinu osobní, intuitivní a citovou a v tandemu s vědeckým a exaktním vnímáním světa podporuje komplexně osobnostní rozvoj žáka.

Vzdělávací oblast pomáhá utvářet žákův vztah k uměleckému a kulturnímu dědictví, zároveň mu přibližuje diverzitu umělecké tvorby a kulturních projevů.

Cílem oblasti je vybavit žáka nejen soubory znalostí, dovedností, osobnostních kvalit a hodnot specifických pro obory uměleckého vzdělávání, ale i takových, které uplatní mimo umělecké pole, v celoživotním vzdělávání a každodenním životě.

Důrazem na wellbeing žáků může oblast Umění a kultura významně přispět k jejich psychické pohodě, ke kultivaci vzájemných vztahů a celkově k pozitivnímu klimatu školního společenství. Pomáhá vytvářet prostředí, které je vnímavé k individualitě každého žáka, respektuje a podporuje různorodost a zároveň vytváří prostor pro spolupráci, sdílení a společné tvoření. Rozmanité tvůrčí a interpretační činnosti poskytují všem žákům bez rozdílu příležitosti k sebepoznání, seberealizaci, participaci na společném díle, na uměleckém a kulturním dění školy, komunity, místa.

Vzdělávací oblast Umění a kultura je tvořená vzdělávacími obsahy výtvarné výchovy, hudební výchovy, dramatické výchovy, taneční a pohybové výchovy a filmové výchovy. Tyto obsahy jsou rozčleněné do dvou vzdělávacích oborů: **Výtvarná a filmová výchova** a **Hudební, taneční a dramatická výchova**. Škola by měla hledat/vytvářet příležitosti k propojování obou oborů tak, aby žák poznával uměleckou tvorbu v její provázanosti, integritě, komplexnosti.

Obsahy dvou vzdělávacích oborů jsou rozdělené do tří tematických okruhů:

- **Vlastní tvorba a její sdílení / Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení** [1] – žák různými uměleckými prostředky vyjadřuje podle individuálních schopností své vjemy, pocity, prožitky, představy, myšlenky, zpracovává různé náměty a témata, interpretuje díla jiných nebo prezentuje svá a reflektuje proces individuální i skupinové tvorby a interpretace.
- **Recepce a reflexe uměleckého díla** – žák se setkává s různými uměleckými díly, učí se porozumět jazyku různých druhů umění a s větší mírou porozumění reflektovat svůj zážitek ze setkání s uměním.
- **Kulturní povědomí a jednání** – žák přirozeně utváří postoje k uměleckému a kulturnímu dědictví, současnému umění a rozmanitým projevům kultury v dnešním světě. Obsahy a cíle tematického okruhu podporují místně zakotvené učení a identifikaci s místem, ve kterém žák žije.

Základní formou realizace Výtvarné a filmové výchovy a Hudební, taneční a dramatické výchovy je na obou stupních pravidelná kontinuální výuka. Škola si pro vybrané vzdělávací obsahy ovšem může zvolit další formy realizace – umělecké tematické bloky, tvůrčí dílny, třídní nebo školní projekty. Pro všechny formy výuky je vhodná spolupráce se základními uměleckými školami, uměleckými a kulturními institucemi a organizacemi nebo spolupráce učitele a výkonného umělce. Tato spolupráce vytváří příležitosti pro to, aby se žák setkal s uměleckými obsahy v různých kontextech, mohl vnímat umělecká díla v jejich původní podobě a v autentickém prostředí nebo měl možnost přímého setkání se živým uměním, ať už se jedná o divadlo, tanec, nebo hudbu aj.

Zprostředkování zpětné vazby u jakékoli tvůrčí činnosti a autorského výstupu musí vždy probíhat v atmosféře vzájemné důvěry a respektu k jedinečnosti každého žáka. Důležité je podporovat vnitřní motivaci žáka, jeho osobní nasazení a zodpovědnost provázející celý tvůrčí proces. K hodnocení je zapotřebí přistupovat z pohledu pokroku žáka, v souvislosti s dovednostmi, kterých již dosáhl, a s důrazem na kvalitu jeho zapojení se do procesu tvorby. V hodnocení lze ocenit i žákovu chuť rozvíjet své dovednosti, tvořit, experimentovat a dále pracovat na díle

s vědomím, že se jedná o výsledek určité etapy tvorby. V hodnocení je důležité věnovat pozornost i míře žákova zapojení do reflexí a společných diskusí o vlastní tvorbě a interpretaci i o uměleckém díle.

[1] V oboru Hudební, taneční a dramatická výchova mají velký význam i interpretační činnosti. Interpretací rozumíme způsob, jakým žák přistupuje k původnímu uměleckému dílu a jak ho předává posluchačům nebo divákům.

VFV

Výtvarná a filmová výchova

Charakteristika vzdělávacího oboru

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Výtvarná a filmová výchova se zaměřuje na obsahy výtvarného a filmového umění, v širším pojetí může zahrnovat i různé projevy audiovizuální tvorby a kultury (videoart, videa na internetových stránkách a sociálních sítích, televizní produkce).

Cílem tvůrčích činností, při kterých se žák seznamuje s vyjadřovacími prostředky oboru, je poskytnout mu prostor pro seberealizaci, vnímání vizuálního umění a pochopení tvůrčího procesu jako celku.

Na 1. stupni vycházejí činnosti z dětské hravosti a spontaneity, využívají žákovu fantazii. Žák navazuje na své dosavadní, zejména výtvarné zkušenosti a zážitky a postupně se seznamuje s dalšími prostředky a postupy, vycházejícími především z výtvarného umění. Na 2. stupni tyto zkušenosti již samostatně aplikuje a kombinuje s ohledem na tvůrčí záměr, a to jak při individuální, tak společné tvorbě, a zároveň objevuje vztahy mezi jednotlivými druhy umění a experimentuje s jejich různorodými prostředky.

Vzdělávací obor je rozdělený do tří tematických okruhů: 1) vlastní tvorba a její sdílení, 2) recepce a reflexe uměleckého díla a 3) kulturní povědomí a jednání, které se navzájem prolínají.

Tematický okruh **Vlastní tvorba a její sdílení** se zaměřuje na tvůrčí proces. Jedná se o postup od autorského záměru přes jeho realizaci až k reflexi, sdílení a prezentaci výsledků. V tomto procesu je důležité nalézání vhodných vyjadřovacích prostředků a experimentování s nimi. Žáci se učí tvůrčí práci s rozmanitými materiály, prostředky, postupy a technologiemi. Zejména na 1. stupni je důležité, aby byla při tvůrčích činnostech a individuální či společné hře rozvíjena jemná motorika a současně se utvářela škála oborových pojmů.

V tematickém okruhu **Recepce a reflexe uměleckého díla** dostává žák příležitost sdílet s ostatními zážitek ze setkání s uměleckým dílem. Důležité je to, aby žák mohl na umělecké dílo reagovat vlastní tvorbou, a to neverbálními i verbálními prostředky. Na 2. stupni si žák rozšiřuje schopnost reagovat i na jiná než umělecká díla a při jejich posouzení využívat vhodné oborové pojmy a formulovat svůj postoj k nim.

V rámci tematického okruhu **Kulturní povědomí a jednání** se žák učí chápat důležitost umění a kultury pro společnost a jejich význam pro sebe i ostatní. Seznamuje se s různými kulturními aktivitami, tradicemi a institucemi, především ve svém okolí a regionu, na 2. stupni pak i v širším kontextu národním, evropském a mezinárodním. Objevuje rozmanitost výtvarné a audiovizuální kultury a hledá si k ní osobní vztah. Současně si uvědomuje vliv digitálních technologií na umění a kulturu a poznává možnosti jejich tvůrčího využití.

Pro naplnění cílů oboru je důležitá spolupráce školy s institucemi, které umožňují přímé setkání s uměním a kulturou.

001

Vlastní tvorba a její sdílení

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na dosažení výsledků učení, díky nimž žák různými uměleckými prostředky vyjadřuje podle individuálních schopností svoje vjemy, pocity, prožitky, představy, myšlenky, zpracovává

různé náměty a témata, prezentuje svá díla a reflektuje proces individuální i skupinové tvorby.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

UAK-VFV-001-ZV5-001
Uplatňuje a kombinuje při vlastní výtvarné tvorbě linie, tvary, barvy v ploše i prostoru a objevuje vztahy mezi nimi.

UAK-VFV-001-ZV5-002
Vyjadřuje výtvarnými prostředky vjemy, pocity, prožitky, myšlenky, představy a zkušenosti a realizuje svůj tvůrčí záměr.

UAK-VFV-001-ZV5-003
Reaguje na svou tvorbu i tvorbu ostatních prostřednictvím slova, pohybu, zvuku či jiných nonverbálních prostředků a sdílí ji s ostatními.

UAK-VFV-001-ZV5-004
Experimentuje s výtvarnými a filmovými prostředky a uplatní je ve vlastní tvorbě a tvořivé hře.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

UAK-VFV-001-ZV9-001
Uplatňuje a kombinuje při vlastní tvorbě prvky výtvarného umění

UAK-VFV-001-ZV9-002
Realizuje svůj tvůrčí záměr s využitím prostředků výtvarného umění, filmového umění a jejich kombinací.

UAK-VFV-001-ZV9-004
Dokumentuje vlastní tvorbu a vede si přehled zdrojů pro inspiraci a využití ve své další tvorbě.

UAK-VFV-001-ZV9-005
Reflektuje svou tvůrčí výtvarnou či filmovou zkušenost a přijímá zpětnou vazbu jako impulz pro další tvorbu.

UAK-VFV-001-ZV9-003
Užívá a kombinuje prostředky filmu s důrazem na vyprávění pomocí pohyblivého obrazu.

002

Recepce a reflexe uměleckého díla

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na dosažení výsledků učení, díky nimž se žák setkává s různými uměleckými díly, učí se porozumět jazyku různých druhů umění a s větší mírou porozumění reflektovat svůj zážitek ze setkání s uměním.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

UAK-VFV-002-ZV5-005
Vyjádří, co prožíval při vnímání výtvarného a audiovizuálního díla

UAK-VFV-002-ZV5-006
Komunikuje o výtvarném či filmovém uměleckém díle s využitím základních oborových pojmů.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

UAK-VFV-002-ZV9-006
Popíše zážitek z výtvarného a audiovizuálního díla a zhodnotí, v čem spatřuje jejich význam.

UAK-VFV-002-ZV9-007
Komunikuje o uměleckých dílech minulosti a současnosti i o běžné vizuální a audiovizuální produkci s použitím oborových pojmů.

003

Kulturní povědomí a jednání

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na dosažení výsledků učení, díky nimž si žák utváří postoje k uměleckému a kulturnímu dědictví, současnému umění a rozmanitým projevům kultury v dnešním světě. Oblast podporuje místně zakotvené učení a identifikaci s místem, ve kterém žijeme.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

UAK-VFV-003-ZV5-007
Uvede příklad kulturní události či kulturní instituce ve svém nejbližším okolí.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

UAK-VFV-003-ZV9-008
Uvede příklady vlivu nových technologií na proměnu umělecké tvorby a jejího vnímání.

UAK-VFV-003-ZV9-009
Představí ostatním konkrétní dílo, projev nebo osobnost z oblasti výtvarného a filmového umění a zdůvodní, v čem spatřuje jejich význam.

HTD

Hudební, taneční a dramatická výchova

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Hudební, taneční a dramatická výchova je primárně založený na využívání sebe sama (svého těla, hlasu, pohybu, instrumentačních dovedností) jako prostředku uměleckého vyjádření. Jeho podstatou je bezprostřední a jedinečné setkání umělce a diváka/posluchače, ať už se jedná o setkání se spolužáky ve třídě

nebo se živým uměním v autentickém prostředí mimo školu.

V tematickém okruhu **Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení** jsou akcentovány činnosti rozvíjející múzické dovednosti žáka. Rozvíjejí reprodukční, interpretační a tvůrčí vyjadřování žáka a dovednost komunikovat prostřednictvím osvojených vyjadřovacích prostředků umění – uměleckých druhů od prosté nápodoby, po interpretaci, vlastní tvorbu až po sdílení vlastní tvorby s diváky/posluchači. Působí na rozvoj žákovy jedinečné osobnosti v její celistvosti. Dávají prostor pro seberealizaci, podněcují fantazii a posilují emoční inteligenci. V procesu tvorby žák rozvíjí a kultivuje své vyjadřovací schopnosti, verbální i neverbální komunikaci, empatii a sociální inteligenci, vnímavou pozornost a respekt vůči sobě, prostředí i společenství.

Na 1. stupni vycházejí tvůrčí činnosti z dětské hravosti, spontaneity a přirozené potřeby vyjadřovat se hlasem, pohybem a hrou.

Na 2. stupni nabízejí tvůrčí a umělecké činnosti žákovi širokou škálu možností individuální volby výrazových prostředků pro své vlastní sdělení, zároveň mu umožňují přijímat různé role ve společném tvůrčím nebo interpretačním procesu a budují schopnost týmové spolupráce. Žák nachází vlastní preference a uvědomuje si význam těchto činností pro svůj rozvoj.

Hudební činnosti specificky rozvíjejí hudební schopnosti žáka, jež se následně projevují individuálními hudebními dovednostmi sluchovými, rytmickými, pěveckými, intonačními, instrumentálními, hudebně pohybovými, hudebně tvořivými a poslechovými. Vedou žáka k porozumění hudebnímu umění, aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a k jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace. Pro budování těchto dovedností je potřebná pravidelnost, dlouhodobost a kontinuita.

Tvůrčí a interpretační činnosti vycházející z kreativního tance pomáhají žákovi vytvářet trvalé vztahy mezi myšlením, prožíváním a fyzickou složkou. Prostřednictvím kreativních pohybových her, taneční tvorby a improvizace rozvíjí žák své osobité pohybové a taneční vyjadřování, citovost, citlivost a tělesnou inteligenci. S respektem k individuálním dispozicím vede učitel žáka k sebepoznávání skrze pohyb, k vnímání vlastního těla, posilování sebedůvěry a k pochopení významu pohybu.

Tvůrčí činnosti vycházející z divadla zobrazují uměleckými prostředky svět mezilidských vztahů a situací. Žák v individuální, ale zejména skupinové a týmové tvorbě využívá prostředky divadla ke komunikaci s divákem, ale i k prozkoumávání situací, vztahů, příběhů, témat. Skrze improvizace, hry, divadelní tvorbu a jejich reflexi se tak učí porozumět jak prostředkům a postupům divadla, tak sobě samému, druhým, objevovat svět okolo sebe z nových perspektiv.

V tematickém okruhu **Recepce a reflexe uměleckého díla** dostává žák na 1. stupni příležitost sdílet spolu s ostatními zážitek ze setkání s uměleckým dílem a vypovídat o něm přirozeným jazykem nebo skrze vlastní tvůrčí činnost. Na 2. stupni popisuje svůj zážitek s porozuměním základním prostředkům, struktuře i významu díla. Žák se může s uměleckými díly seznamovat zprostředkovaně formou audiozáznamů a videozáznamů, ale škola by měla umožnit i přímý kontakt se živým uměním. Ten rozvíjí porozumění žáka podstatě tohoto oboru a žákovy schopnosti vnímat umělecká díla v autentickém a jedinečném okamžiku setkání umělce a diváka/posluchače.

V tematickém okruhu **Kulturní povědomí a jednání** se žák učí porozumět významu živého umění a kultury pro sebe i pro společnost. Seznamuje se s příklady různých kulturních aktivit, tradic, institucí, zejména v místě, kde žije, ve svém regionu a na 2. stupni i v širším měřítku. Poznává živé umění a kulturu v jejich diverzitě, pestrosti a hledá si k nim svůj osobní vztah.

Vzhledem k provázanosti oboru se živým uměním a kulturou je pro naplňování jeho cílů vítaná spolupráce školy s uměleckými a kulturními institucemi, základními uměleckými školami, institucemi neformálního vzdělávání, umělci z praxe.

001

Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na dosažení výsledků učení, díky nimž žák různými uměleckými prostředky vyjadřuje podle individuálních schopností svoje vjemy, pocity, prožitky, představy, myšlenky, zpracovává různé náměty a témata, interpretuje díla jiných, prezentuje svá díla a reflektuje proces individuální i skupinové tvorby.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

UAK-HTD-001-ZV5-001
Zapojuje se aktivně do her, cvičení a tvořivých činností, v nichž získává, upevňuje a rozvíjí základní reprodukční, interpretační i tvůrčí dovednosti.

UAK-HTD-001-ZV5-002
Využívá jednoduché postupy a prostředky vycházející z hudby, tance, divadla při samostatných i společných interpretačních a tvůrčích činnostech.

UAK-HTD-001-ZV5-003
Zapojuje se do reflexe reprodukčních, tvůrčích a interpretačních činností s porozuměním základním oborovým pojmům.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

UAK-HTD-001-ZV9-001
Zapojuje se do tvůrčího procesu v různých rolích na základě svých schopností, osvojených dovedností a osobních preferencí.

UAK-HTD-001-ZV9-002
Vědomě využívá své hudební schopnosti a dovednosti získané prostřednictvím vokálních, instrumentálních a hudebně pohybových činností v individuálních i skupinových aktivitách.

UAK-HTD-001-ZV9-003
Využívá osvojené postupy, prostředky kreativního tance k vnímání vlastního těla, k osobitému pohybovému a tanečnímu vyjadřování a k vlastní tvorbě.

UAK-HTD-001-ZV9-004
Využívá postupy a prostředky divadla k vlastní tvorbě, prozkoumávání témat, mezilidských vztahů a situací, poznávání sebe sama.

UAK-HTD-001-ZV9-005
Reflektuje tvůrčí a interpretační proces s využitím základních oborových pojmů.

002

Recepce a reflexe uměleckého díla

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na dosažení výsledků učení, díky nimž se žák setkává s různými uměleckými díly, učí se porozumět jazyku různých druhů umění a s větší mírou porozumění reflektovat svůj zážitek ze setkání s uměním.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

UAK-HTD-002-ZV5-004

Rozvíjí a buduje svůj vztah k hudbě pomocí poslechových činností a propojuje svou zkušenost se základními prvky hudební řeči.

UAK-HTD-002-ZV5-005

Vyjádří svůj zážitek z hudebního, divadelního nebo tanečního díla nebo programu.

UAK-HTD-002-ZV5-006

Rozliší hudební, taneční a divadelní dílo a orientuje se v prostředcích jejich vyjádření.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

UAK-HTD-002-ZV9-006

Oceňuje díky zkušenostem získaným z poslechových činností kvalitu a přínos hudebního díla.

UAK-HTD-002-ZV9-007

Využívá získané zkušenosti a znalosti k vlastnímu výkladu uměleckého díla a jeho základní analýze.

003

Kulturní povědomí a jednání

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na dosažení výsledků učení, díky nimž si žák utváří postoje k uměleckému a kulturnímu dědictví, současnému umění a rozmanitým projevům kultury v dnešním světě. Oblast podporuje místně zakotvené učení a identifikaci s místem, ve kterém žije.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

UAK-HTD-003-ZV5-007

Uvede příklady hudebních, divadelních nebo tanečních projevů, kulturní tradice, kulturní instituce vztahující se k těmto druhům umění ve svém nejbližším okolí, lokalitě či regionu.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

UAK-HTD-003-ZV9-008

Zhodnotí přínos svého zapojení do třídních, školních nebo místních kulturních nebo uměleckých aktivit a projektů.

UAK-HTD-003-ZV9-009

Uvede příklady živého umění, kulturních projevů, akcí, tradic a kulturních institucí na regionální, národní i celosvětové úrovni.

CZB

Člověk, zdraví a bezpečí

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk, zdraví a bezpečí (dále VO ČZB) je vymezená na základě celostního pojetí zdraví (bio-psycho-sociálně). Zajišťuje v základním vzdělávání cílený a systematický rozvoj pohybových dovedností a tělesné zdatnosti žáka, zdravého životního stylu, preventivní a aktuální ochrany zdraví v běžných situacích i při mimořádných událostech, osobních kvalit žáka, jeho jednání i schopností rozhodovat se v různých životních situacích ve prospěch zdraví a bezpečí. VO ČZB představuje specifickou oblast kompenzující vzrůstající dopad trendů negativně ovlivňujících životní styl žáka.

VO ČZB svým pojetím a obsahem reaguje na výrazné společensko-politické události (pandemie, mimořádné přírodní události, válečné konflikty, migrace, zpochybňování a nestabilita demokratických principů, energetická krize atd.), které měly a mají zásadní vliv na zdraví a bezpečí (snížení množství pohybových aktivit, nárůst nadváhy a obezity žáků, negativní posun ve stravování žáků, zvýšený výskyt psychických problémů žáků, změny ve složení týmů tříd – nárůst počtu žáků s odlišným mateřským jazykem atd.). Význam VO ČZB je zdůrazněný v mezinárodních dokumentech i ve strategických dokumentech jednotlivých resortů a v meziresortních dohodách, které zdůrazňují začlenění pohybových aktivit, široké problematiky zdraví a bezpečí v základním vzdělávání.

Cílem VO ČZB je seznamovat žáka (ve vazbě na jeho věk, schopnosti a potřeby) s tím, že žák sám nebo ve spolupráci s ostatními může výrazně ovlivňovat své zdraví a zdraví jiných. K tomu potřebuje získat znalosti, dovednosti, návyky a postoje související s rozvojem pohybových dovedností a tělesné zdatnosti, preventivní podporou zdraví v každodenním životě, s uplatňováním vlastního odpovědného jednání a rozhodování v situacích týkajících se zdraví a bezpečí, s rozvojem mezilidských vztahů, s možnostmi ovlivňovat kvalitu prostředí a svůj budoucí život. Ve VO ČZB má velký význam propojování formálního a neformálního vzdělávání a spolupráce s partnery mimo školu i podpora žáků se SVP a žáků nadaných a mimořádně nadaných.

VO ČZB je v základním vzdělávání úzce propojená s klíčovými kompetencemi, průřezovými tématy a s kulturou školy, které směřují k podpoře všestranné pohody žáka – wellbeingu. Ve vzdělávání se využívá především činnostní, aktivizační a prožitkové učení s konkrétními příklady a diskusemi nad vhodností a účinností konkrétních postupů a jednání. To by mělo žákovi umožnit získávat praktické zkušenosti a návyky, vést k sebepoznávání i ke vzájemnému poznávání, k posilování jeho odolnosti, k účinné spolupráci a k odpovědnému rozhodování v různých životních situacích.

Ve VO ČZB se propojují 2 vzdělávací obory. **Tělesná výchova** zahrnuje 1. i 2. stupeň základního vzdělávání. **Výchova ke zdraví a bezpečí** je ve VO ČZB vymezená pro 2. stupeň základního vzdělávání a přímo navazuje na danou problematiku na 1. stupni, která je součástí VO Člověk a jeho svět.

VZB

Výchova ke zdraví a bezpečí

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví a bezpečí (dále VZB) v rámci vzdělávací oblasti ČZB podporuje celkový rozvoj jedince a vede k celoživotní potřebě aktivně uplatňovat zdravý a bezpečný způsob života.

VZB se podílí na formování zdravotní a bezpečnostní gramotnosti, které jsou nutným předpokladem pro zodpovědný přístup k vlastnímu zdraví i zdraví ostatních lidí. Utvářet u žáka tyto gramotnosti představuje rozvíjet potřebné znalosti a dovednosti týkající se problematiky zdraví i bezpečí a utvářet postoje, které mu umožní se rychle a správně rozhodovat v každodenních i mezních situacích. Ke každodenní podpoře zdraví by žák měl získávat vnitřní motivaci a škola by měla podporovat zdravý způsob života ve výuce a při všech aktivitách školy.

Problematika zdraví a bezpečí prostupuje oběma stupni základního vzdělávání. Vzdělávací obsah je pojatý jako

kontinuum, které žákovi umožňuje spirálovitě rozvíjet vzdělávací obsah a dosahovat očekávaných výsledků učení průběžně během celého vzdělávání – ve vazbě na potřeby a možnosti žáka.

Obsah vzdělávání ve VZB je tvořený čtyřmi vzájemně úzce provázanými tematickými okruhy: **Ochrana a podpora zdraví** – nemoci, úrazy, prevence, sexuální a reprodukční zdraví; **Denní režim** – hygiena, výživa a pohyb; **Osobní bezpečí**; **Osobní bezpečí za mimořádných událostí a v souvislosti s obranou státu**.

Osvojování očekávaných výsledků učení připravuje žáka na samostatné plánování denního režimu a aktivit z hlediska rozvoje a ochrany zdraví, směřuje k formování správného stravovacího chování, k praktickému uplatňování zásad tělesné a duševní hygieny v každodenním životě. Uvádí žáka do problematiky sexuálního dospívání, odpovědného, respektujícího a konsenzuálního sexuálního a partnerského chování. Orientuje žáka v základních mechanismech přenosu a vzniku nemocí a vytváří u něj návyky aktivní ochrany proti onemocněním a praktické dovednosti pro poskytování první pomoci. Rozvíjí dovednosti potřebné pro asertivní odmítání návykových látek. Vede žáka k bezpečnému chování a pohybu ve škole, mimo školu, v dopravě, v digitálním prostředí, v případech požárů, při mimořádných událostech antropogenních i působených přírodními vlivy na všech místech, kde se pohybuje, k aktivnímu zájmu o otázky obrany státu.

VZB využívá znalosti a dovednosti žáka získané v dalších vzdělávacích oborech (Tělesná výchova) a vzdělávacích oblastech (Člověk a jeho svět, Člověk a příroda, Geografie, Člověk a společnost, Člověk, jeho osobnost a svět práce, Informatika).

VZB staví na prožitkovém učení a praktických zkušenostech žáka, preferuje individualizaci vzdělávání. Respektuje individuální potenciál žáka, citlivě reaguje na jeho problémy. Pomáhá rozvoji vztahů mezi žáky, k dosažení očekávaných výsledků učení využívá jejich účast na organizaci, evaluaci a reflexi výuky. Zvyšuje odolnost žáka, potřebnou ke zvládání dopadů různých krizí na společnost, buduje dovednosti nutné ke zvládání mimořádných událostí. Cíleně využívá metody formativního hodnocení pro sledování pokroku žáka a motivuje ho k dalšímu rozvíjení osobnostního potenciálu.

Vzhledem k aktuálním společensko-politickým událostem posledních let se význam VZB zvyšuje. Systémové působení na žáka by mělo být kontinuální, provázané s kulturou školy, s činnostmi probíhajícími ve výuce v propojení s aktivitami uplatňovanými ve školním a mimoškolním režimu žáka.

001

Ochrana a podpora zdraví – nemoci, úrazy, prevence, sexuální a reprodukční zdraví

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh zařazuje do společného obsahového základu očekávané výsledky učení umožňující žákovi uvažovat o zdravotním stavu člověka v propojení všech složek zdraví. Žák sleduje faktory, které ovlivňují lidské zdraví, a poznává, jak souvisí uspokojování lidských potřeb s kvalitou zdraví. Znalosti o fungování lidského organismu a dovednosti chránit své zdraví jsou uváděny do souvislosti s běžnými, přenosnými, chronickými neinfekčními a jinými chorobami, což umožňuje rozvíjet preventivní jednání a chování žáka. Dané téma se dále zaměřuje na změny v dospívání a v souladu s vývojovými zvláštnostmi a potřebami žáka otevírá otázky vztahů, genderové identity, partnerského a sexuálního chování založeného na respektu i možného ohrožení sexuální kriminalitou, domácím a sexuálním násilím.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CZB-VZB-001-ZV9-001
Posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých s využitím příkladů přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím.

CZB-VZB-001-ZV9-002
Na základě znalosti základních mechanismů vzniku nemocí (infekčních, neinfekčních, degenerativních, psychosomatických aj.) uplatňuje zásady aktivní ochrany zdraví.

CZB-VZB-001-ZV9-003
Zdůvodní význam odpovědného, respektujícího sexuálního a partnerského chování pro zdraví a bezpečí člověka, navrhne a aplikuje postupy ochrany reprodukčního a sexuálního zdraví.

CZB-VZB-001-ZV9-004
Analyzuje a hodnotí tělesné a psychosociální změny v období dospívání a adekvátně na ně reaguje, rozezná nevhodné i nekonsenzuální chování související se sexualitou ve fyzickém i digitálním prostředí.

CZB-VZB-001-ZV9-005
Uplatňuje osvojené návyky a dovednosti v situacích úrazů a náhle vzniklých stavů, v rámci svých možností poskytne první pomoc ve škole.

002

Denní režim – hygiena, výživa a pohyb

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh významně přispívá k připravenosti žáka pro každodenní život. Učí žáka sledovat při posuzování zdravotního stavu všechny vzájemně se ovlivňující složky lidské bytosti (tělesnou, duševní, sociální) a jejich interakci s prostředím. Rozvíjí dovednosti podporující zdravý životní styl, vytváří příležitosti pro upevňování zdravotně preventivních návyků, směřuje k tomu, aby žák dokázal posoudit, nakolik mohou každodenní aktivity, způsob stravování, zařazování pohybových aktivit, odpočinku, relaxace a spánku ovlivňovat jeho tělesné zdraví i psychickou pohodu. Významnou součástí tématu je podpora správného nutričního chování žáka, rozvoj dovednosti vedoucí k dodržování stravovacího a pitného režimu i k sestavování jídelníčku, který odpovídá výživovým doporučením odborníků.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CZB-VZB-002-ZV9-006
Na základě zásad zdravého životního stylu plánuje a upravuje svůj denní režim a každodenní činnosti.

CZB-VZB-002-ZV9-007
Zdůvodní význam tělesné, intimní a duševní hygieny pro podporu zdraví a samostatně využívá osvojené dovednosti k regeneraci sil a předcházení stresovým situacím.

CZB-VZB-002-ZV9-008
Sestaví jednodenní i dlouhodobý jídelníček na základě výživových doporučení, která aplikuje vzhledem k potřebám organismu.

003
Osobní bezpečí

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh umožňuje žákovi získat vhled do situací, které mohou ohrozit jeho osobní bezpečí. Žák si osvojuje způsoby chování potřebné pro svou ochranu a předcházení nebezpečným situacím doma, ve škole, v komunitě, při kontaktu s neznámými lidmi, zvířaty či předměty, je veden k bezpečnému používání digitálních technologií. V tematickém okruhu se funkčně propojují cíle programu prevence rizikových projevů chování žáka s realizací očekávaných výsledků učení. Vzdělávací obsah se zaměřuje na zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek, dopady závislostního chování na zdraví a rozvíjí argumentaci ve prospěch života bez závislostí.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CZB-VZB-003-ZV9-009
Zaujímá odmítavý postoj vůči nevhodnému chování (vulgárnímu, násilnému, nerespektujícímu, agresivnímu, manipulativnímu) a v modelových situacích používá vhodné způsoby, jak se vůči takovému chování vymezit.

CZB-VZB-003-ZV9-010
Identifikuje nebezpečné aktivity a situace vyskytující se v digitálním prostředí a odůvodní, proč je důležité chránit zde bezpečí své i ostatních, včetně ochrany osobních údajů.

CZB-VZB-003-ZV9-011
Chová se zodpovědně, předvídavě a bezpečně ve škole, v neznámém prostředí i v prostředí virtuální reality, při styku s neznámými osobami, zvířaty a nebezpečnými předměty.

CZB-VZB-003-ZV9-012
Pohybuje se samostatně a bezpečně v běžném silničním provozu v roli chodce, cyklisty, spolujezdce, cestujícího ve veřejné dopravě, řeší modelové dopravní situace a zvládá zásady bezpečného chování v případě dopravní nehody.

CZB-VZB-003-ZV9-013
Uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika zneužívání legálních i nelegálních návykových látek se životní perspektivou člověka, vysvětlí rizika a dopady závislostního chování.

004
Osobní bezpečí za mimořádných událostí a v souvislosti s obranou státu

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh umožňuje žákovi osvojit si znalosti a dovednosti potřebné k tomu, aby rozpoznal a srozumitelně ohlásil mimořádnou událost, zvládl základní praktické kroky, které mohou snížit dopady mimořádných událostí a umožní základní ochranu zdraví a přežití. Vede žáka k osvojení základních pravidel protipožární ochrany ve škole a cíleně ho připravuje na to, aby dokázal v případě požáru správně reagovat a chovat se podle naučených postupů. Tematický celek umožňuje žákovi seznámit se s bezpečnostním

systémem ČR a typy krizových stavů a s požadavky na připravenost civilních obyvatel pro případ obrany státu.

Očekávané výsledky učení:
2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CZB-VZB-004-ZV9-014
Uplatňuje adekvátní způsoby bezpečného chování v modelových situacích ohrožení spojeného s mimořádnou událostí.

CZB-VZB-004-ZV9-015
Aplikuje zásady bezpečného chování při antropogenních mimořádných událostech a mimořádných událostech způsobených přírodními vlivy na místech, kde se pohybuje.

CZB-VZB-004-ZV9-016
Charakterizuje zásady požární prevence; v případě vzniku požáru adekvátně reaguje a v modelových situacích použije vhodné způsoby chování, metody a prostředky hašení požáru.

CZB-VZB-004-ZV9-017
Vysvětlí roli občana a jeho práva a povinnosti při zajišťování bezpečnosti a obrany státu, orientuje se v principech zajišťování vnější i vnitřní obrany, v bezpečnostním systému ČR a typech krizových stavů.

TEV

Tělesná výchova

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor tělesná výchova (dále TV) rozvíjí u žáka cíleně pohybovou gramotnost, která zdůrazňuje osvojení základních znalostí o pohybu, o potřebném objemu a intenzitě pohybu v denním režimu, o jeho rozvíjejících i korektivních účincích na organismus atd., rozvoj pohybových dovedností a odpovídající tělesné zdatnosti a motivaci k pravidelnému každodennímu pohybu jako základu pro eliminaci sedavého způsobu života, který je příčinou nadváhy, vzniku svalové nerovnováhy, zdravotních problémů atd. Žák by tak měl získávat kladný postoj k pohybu jako základní životní potřebě.

Obsah vzdělávání v TV je členěný do tematických okruhů:

- **Činnosti ovlivňující pohybové učení a zdraví** – směřuje k osvojování pohybových dovedností, rozvoji tělesné zdatnosti, rozvoji pohybové tvořivosti, k organizaci pohybového režimu a k hygieně a bezpečnosti při pohybových činnostech.
- **Činnosti podporující pohybové učení** – směřuje k osvojení specifické TV terminologie a práci s informacemi o TV a sportu, k fair play jednání a dodržování pravidel her a soutěží, k zaznamenávání a vyhodnocování výkonů.

Očekávané výsledky učení (dále OVU) TV v souladu s tím směřují k rozvoji pohybových dovedností v širokém spektru pohybových činností, k rozvoji tělesné zdatnosti a adaptaci na tělesnou zátěž, k pohybové tvořivosti, k vlastnímu podílu na organizaci pohybového režimu, k hygienickým návykům a bezpečnému chování v prostředí sportovišť a přírody, ke komunikaci a spolupráci při pohybových činnostech, dodržování pravidel her a soutěží, fair play jednání, vzájemnému respektu, k ochraně přírody při pohybových činnostech atd. Realizované pohybové činnosti pak slouží jako nástroj pro pozitivní formování osobnostně-sociální úrovně žáka. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní a řízené pohybové činnosti žáka na 1. stupni (v koedukovaných skupinách žáků) k řízené a výběrové činnosti na 2. stupni, kde se případně spojuje výuka žákyň a žáků při činnostech, které nejsou z hlediska odlišné hmotnosti a síly nebezpečné (např. lyžování, turistika, plavání, tanec). Vzdělávání na 1. a 2. stupni na sebe navazuje v obsahu OVU. V TV je důležitá především trvalá pohybová aktivita žáka, ukázky

činností, ohleduplnost, spolupráce, vlastní i vzájemné hodnocení žáků. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je žákův prožitek z pohybu. V TV je velmi důležité motivační hodnocení, které vychází z individuálních předpokladů žáka i jeho aktuálního zdravotního stavu a je postavené na posuzování jeho osobního zlepšení. Proaktivní přístup k pohybovým činnostem napomáhá rozvíjet u žáka klíčové kompetence.

Objem TV v rozsahu minimálně 2 hodin týdně v každém ročníku je zachován. Na 1. stupni je povinně realizována plavecká výuka v minimálním rozsahu 40 hodin. Je žádoucí zařazovat volitelné předměty zaměřené na pohybové činnosti podle zájmu žáků a možností školy. TV by měla být ve škole podpořena vhodnými prostory a vybavením a dalšími pohybovými aktivitami v denním režimu žáka. Významné místo ve vzdělávání zaujímá spolupráce s partnery zaměřenými na organizaci zájmových pohybových činností žáků.

Pro žáky se zrakovým postižením, tělesným postižením, poruchou autistického spektra, žáky s dyspraxií, pro žáky se souběžným postižením více vadami a další žáky se zdravotním znevýhodněním, které omezuje jejich účast v tělesné výchově a dalších formách pohybového vzdělávání realizovaných školou či školským zařízením, je poskytováno vzdělávání ve **Zdravotní a aplikované tělesné výchově**. Zařazení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami do Zdravotní a aplikované tělesné výchovy je možné, až když jeho zařazení do společného vzdělávání není vhodné či s ohledem na jeho potřeby a zdravotní stav žádoucí. Obsah Zdravotní a aplikované tělesné výchovy je součástí metodické podpory.

001

Činnosti ovlivňující pohybové učení a zdraví

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh zajišťuje ve společném vzdělávání žáků 1. a 2. stupně základního vzdělávání to nejdůležitější, co vede k rozvoji pohybové gramotnosti. Jeho podstatou je především rozvoj pohybových dovedností žáka na základě co nejširší nabídky pohybových činností (v souladu s věkovými možnostmi žáka, jeho zájmy a podmínkami škol). Odehrává se v motivujícím prostředí, odpovídajícími způsoby výuky a v podněcujícím přístupu k žákům, hodnoceným na základě jejich zájmu a osobního zlepšování. Tematický okruh směřuje i k poznání rozvoje tělesné zdatnosti (na základě pochopení délky, kvality, intenzity pohybu, překonávání námahy při pohybových činnostech) a výhod zapojení do pravidelné pohybové činnosti jako předpokladu zdravého vývoje organismu a přínosů pro zdravý životní styl. To by mělo u žáka utvářet nejen poznání o potřebě dostatečného množství pohybu, ale především rozvíjet jeho návyky a potřebu pravidelného opakování pohybových činností a jejich zařazování do každodenního pohybového režimu – v kontrastu s dlouhodobou statickou zátěží výuky vsedě. Součástí tématu je i problematika hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CZB-TEV-001-ZV5-001

Zvládá v souladu s individuálními možnostmi osvojované pohybové dovednosti a uplatňuje je v individuálních a týmových pohybových činnostech.

CZB-TEV-001-ZV5-002

Tvoří podle zadání, své fantazie, hudebního či rytmického doprovodu varianty jednoduchých pohybových dovedností.

CZB-TEV-001-ZV5-003
Uplatňuje osvojované postupy vedoucí k rozvoji tělesné zdatnosti, k duševní a sociální pohodě, k pozitivnímu naladění, k překonávání námahy a obtíží spojených s tělesnou zátěží.

CZB-TEV-001-ZV5-004
Zapojuje se do organizace svého pohybového režimu, plánuje své pohybové činnosti a jejich konkrétní realizaci.

CZB-TEV-001-ZV5-005
Uplatňuje základní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech, svým jednáním předchází nebezpečným situacím a při jejich vzniku adekvátně reaguje.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CZB-TEV-001-ZV9-001
Zvládá v souladu s individuálními možnostmi širší spektrum osvojovaných pohybových dovedností a uplatňuje je v individuálních a týmových pohybových činnostech.

CZB-TEV-001-ZV9-002
Tvoří varianty pohybových dovedností podle zadání, své fantazie, hudebního a rytmického doprovodu, podle účelu pohybových činností, společně zvolené taktiky hry, soutěže.

CZB-TEV-001-ZV9-003
Samostatně uplatňuje osvojené postupy ke zlepšení či udržení své tělesné zdatnosti, duševní a sociální pohody, k překonávání námahy a obtíží spojených s tělesnou a psychickou zátěží.

CZB-TEV-001-ZV9-004
Aktivně se podílí na plánování a organizaci svého pohybového režimu (ve škole, mimo školu) a naplňuje ho.

CZB-TEV-001-ZV9-005
Uplatňuje zásady hygieny a bezpečného chování při pohybových činnostech v prostředí sportovišť a přírody; aktivně předchází krizovým situacím a při jejich vzniku adekvátně reaguje.

002

Činnosti podporující pohybové učení

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh obsahuje očekávané výsledky učení směřující k dorozumění a spolupráci při pohybových činnostech, k poznání a dodržování základních pravidel her a soutěží jako základu pro fair play jednání, včetně respektu k žákům různé výkonnosti, podpory žáka s tělesnými a zdravotními odlišnostmi, dorozumění a pomoci při týmových činnostech atd. Součástí tématu jsou OVU směřující k dovednostem měřit a hodnotit pohybové výkony (své i jiných) a respektovat náměty na další zlepšování. Jde i o dovednost (návyk) žáků samostatně sledovat a hodnotit tělesnou zdatnost, udržovat ji na optimální úrovni jako základ celoživotní péče o zdraví. V neposlední řadě směřuje tematický okruh i k práci s informacemi v oblasti pohybových činností a sportu, k jejich vyhledávání a kritickému hodnocení – co lze využít, čeho se účastnit, co nezapadá do čestného jednání atd.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CZB-TEV-002-ZV5-006
Reaguje správně na základní pokyny, povely, signály a vykonává podle nich individuální i týmovou pohybovou činnost.

CZB-TEV-002-ZV5-007
Dodržuje základní pravidla jednoduchých her a soutěží, adekvátně reaguje na zjevné přestupky.

CZB-TEV-002-ZV5-008
Měří pohybové výkony a na základě pokynů učitele či porovnání výkonů s předchozími na ně adekvátně reaguje.

CZB-TEV-002-ZV5-009
Při pohybových činnostech jedná v duchu fair play, respektuje pohybové dovednosti, předpoklady a zájmy ostatních.

CZB-TEV-002-ZV5-010
Spolupracuje při organizaci pohybových činností ve známých prostorech určených pro realizaci tělesné výchovy.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CZB-TEV-002-ZV9-006
Používá osvojované tělocvičné názvosloví, správně reaguje na pokyny, povely, smluvená gesta a signály, samostatně řídí skupinu při pohybové činnosti.

CZB-TEV-002-ZV9-007
Dodržuje základní pravidla her a soutěží, označí přestupky proti herním či soutěžním pravidlům a vysvětlí, v čem došlo k jejich porušení.

CZB-TEV-002-ZV9-008
Zaznamená a zhodnotí s pomocí dostupných technologií pohybový výkon, na základě zjištěných výsledků a dalších podnětů usiluje o jeho zlepšení.

CZB-TEV-002-ZV9-009
Naplňuje při pohybových činnostech některé olympijské myšlenky – čestné soupeření, respekt k odlišnostem, podpora znevýhodněných osob, ochrana přírody, uplatňování práv a povinností vyplývajících z různých rolí.

CZB-TEV-002-ZV9-010
Spolupracuje při organizaci prostoru a pohybových činností ve známých i méně známých prostorech určených pro realizaci pohybových činností.

CZB-TEV-002-ZV9-011
Vyhledá a prezentuje informace o aktuálním sportovním dění ve škole, v obci, regionu, ČR, ve světě.

CSP

Člověk, jeho osobnost a svět práce

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk, jeho osobnost a svět práce v základním vzdělávání systematicky rozvíjí sociálně-emocionální dovednosti žáka a dovednosti pro řízení vlastní kariéry. Podporuje žáka v sebepoznání, v plánování a reflektování vlastního rozvoje, posilování vlastní odolnosti a zvládání náročných situací, rozvíjení dobrých vztahů s druhými.

Významným cílem je postupná příprava žáka na celoživotní kariérový rozvoj, na další vzdělávací cestu a na svět práce. Vzdělávací oblast pomáhá porozumění dynamickému vývoji světa práce, významu celoživotního vzdělávání, podporuje úspěšný přechod mezi vzděláváním a prací, zvládání životních a kariérových změn. Přispívá také k získání zkušenosti s praktickými činnostmi a k rozvoji zručnosti žáka.

Vzdělávací obsah je členěný do vzdělávacích oborů **Osobnostní a sociální výchova** a **Polytechnická výchova a praktické činnosti**.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Osobnostní a sociální výchova** rozvíjí pozitivní sebepojetí žáka, odolnost vůči stresu, sebepoznání a sebeorganizaci. Věnuje se rozvoji pozitivního vnímání druhých lidí, komunikaci a zvládání konfliktů, prosociálního a etického chování. Zaměřuje se na kariérový rozvoj, využívání příležitostí v oblasti vzdělávání a práce, rovnováhu mezi volným časem a prací. Podporuje systematickou práci s osobním portfoliem. Žák si utváří pozitivní postoje k sobě, k druhým lidem, k vlastnímu rozvoji, učení i dalšímu vzdělávání a světu práce.

Vzdělávací obor **Polytechnická výchova a praktické činnosti** přispívá k rozvoji žáka v oblasti zručnosti, tvořivosti a získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti. Prostřednictvím integrace souvisejících vědeckých disciplín (STEM) podporuje žáka v aktivním a přínosném využívání techniky v životě. Praktické činnosti jsou příležitostí také pro osobní rozvoj žáka.

OSV

Osobnostní a sociální výchova

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Osobnostní a sociální výchova zahrnuje také etický a kariérový rozvoj žáka. Kontinuálně, průběžně na 1. a 2. stupni, systematicky a komplexně rozvíjí potřebné znalosti, dovednosti, hodnoty, postoje, které explicitně podporují odolnost žáka vedoucí ke zvládání běžných i náročných životních situací.

Obor rozvíjí praktickými, zkušenostními přístupy sebereflektivní, seberegulační a psychohygienické dovednosti, interakční, komunikační a prosociální chování. Základní psychosociální dovednosti jsou primární prevencí a základem pro duševní zdraví, podporují motivaci k učení a ve spojení s kariérovými dovednostmi odpovídají současnému celostnímu pojetí kariéry. Obor přispívá k sebepoznání a ke kvalitě života žáka. Podporuje sociálně-emocionální dovednosti, odpovědný přístup k sobě i druhým, k seberozvoji a celoživotnímu učení, k zapojení se v měnící se společnosti a světě práce. Specifikem oboru je to, že učivem je žák sám, stává se jím konkrétní žákovská skupina a stávají se jím běžné situace každodenního života, včetně těch budoucích. Obor vytváří prostor pro to, aby mohl žák v bezpečném prostředí a s oporou reflektovat, rozvíjet či regulovat způsoby prožívání a chování. Vytváří příležitost pro zkoušení, objevování a získávání vhodných mechanismů reagování na vnitřní a vnější svět.

Obsah vzdělávacího oboru Osobnostní a sociální výchova je rozdělený do tří tematických okruhů:

- **Osobnostní rozvoj**
- **Sociální a etický rozvoj**
- **Kariérový rozvoj**

Osobnostní rozvoj se zaměřuje zejména na sebepojetí žáka, sebepoznávání, zvládání stresu a náročných situací, efektivní strategie učení, sebeorganizaci a plánování vlastního rozvoje. **Sociální a etický rozvoj** se věnuje

sociálně-emocionálním dovednostem, sociální komunikaci a interakci v různorodých situacích, mezilidským vztahům a prosociálnímu chování. **Kariérový rozvoj** se vztahuje k objevování, rozhodování a plánování ve vlastním kariérovém směřování, k hodnotám a příležitostem spojeným se světem práce.

Na obou stupních jsou zohledněné individuální charakteristiky žáka a jeho zkušenosti, osobnostní a sociální vývoj, charakter třídy (skupiny) ad. Nedílnou součástí oboru je rozvíjení sebehodnocení žáka, práce s portfoliem pro zachycení osobního a kariérového pokroku a formativní zpětná vazba respektující individuální podobu učení. Ve výuce jsou využívány také dovednosti a znalosti žáka z neformálního vzdělávání. Rozvoj sociálně-emocionálních dovedností probíhá kontinuálně v každém ročníku základního vzdělávání. Vybraná témata jsou v případě potřeby připravována ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm.

001

Osobnostní rozvoj

Charakteristika tematického okruhu

Osobnostní rozvoj je zaměřený na sebepojetí žáka, sebepoznávání, zvládání stresu a náročných situací, efektivní strategie učení, sebeorganizaci a plánování vlastního rozvoje.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CSP-OSV-001-ZV5-001
Rozpozná své vybrané osobnostní vlastnosti, silné stránky a zkouší uplatňovat sebepoznání ve svém jednání.

CSP-OSV-001-ZV5-002
Všímá si svého prožívání v běžných i náročných situacích, uplatňuje základní postupy předcházení stresu, jeho zmírňování a vyhledání pomoci.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CSP-OSV-001-ZV9-001
Reflektuje svůj vztah k sobě a druhým, uplatňuje sebepoznání a zpětnou vazbu ve svém jednání.

CSP-OSV-001-ZV9-002
Uplatňuje strategie zvládání zátěže, předcházení a řešení náročných situací, včetně vyhledání pomoci.

CSP-OSV-001-ZV9-003
Stanovuje si plán osobního rozvoje, realizuje postupné kroky k dosažení stanovených cílů a vyhodnotí jejich dosažení.

CSP-OSV-001-ZV9-004
Prezentuje sám sebe v různých situacích s využitím sebehodnocení a zpětné vazby druhých.

CSP-OSV-001-ZV9-005
Reflektuje své vzdělávací potřeby a využívá efektivní strategie učení.

002

Sociální a etický rozvoj

Charakteristika tematického okruhu

Sociální a etický rozvoj se věnuje sociálně-emocionálním dovednostem, sociální komunikaci a interakci v různorodých situacích, mezilidským vztahům a prosociálnímu chování.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CSP-OSV-002-ZV5-003
Zapojuje se do interakce ve skupině, rozpoznává svůj přínos a přínos druhých ve skupinové činnosti.

CSP-OSV-002-ZV5-004
Rozpozná základní emoce a potřeby své i druhých lidí a zkouší uplatnit vnímavost k nim ve svém jednání.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CSP-OSV-002-ZV9-006
Reflektuje různé formy mezilidských vztahů, společné znaky a odlišnosti u sebe a druhých.

CSP-OSV-002-ZV9-007
Uplatňuje vhodné způsoby sociální interakce ve skupině v modelových situacích.

CSP-OSV-002-ZV9-008
Uplatňuje efektivní strategie sociální komunikace a řešení konfliktu v modelových situacích.

CSP-OSV-002-ZV9-009
Respektuje pravidla etického chování a uplatňováním prosociálního chování přispívá k utváření vzájemně podporujících vztahů s druhými.

CSP-OSV-002-ZV9-010
Reflektuje své emoce a emoční prožívání druhých a využívá seberegulaci v interakci s druhými.

003

Kariérový rozvoj

Charakteristika tematického okruhu

Kariérový rozvoj se vztahuje k objevování, rozhodování a plánování ve vlastním kariérovém směřování, k hodnotám a příležitostem spojeným se světem práce.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CSP-OSV-003-ZV5-005
Rozpoznává různé druhy profesí ve svém blízkém okolí a sdílí zkušenosti se zapojením do pracovních činností ve svém domácím prostředí.

CSP-OSV-003-ZV5-006
Navrhuje a zkouší realizovat svůj rozvoj ve vybrané oblasti svých zájmů.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CSP-OSV-003-ZV9-011
Reflektuje význam práce a aktivního zapojení do světa práce pro sebe, komunitu, společnost a přírodu.

CSP-OSV-003-ZV9-012
Využívá pro svůj kariérový rozvoj různé informační zdroje, vztahy a sítě ve fyzickém a digitálním prostředí.

CSP-OSV-003-ZV9-013
Rozpoznává relevantní vzdělávací a pracovní příležitosti pro své kariérové plánování.

CSP-OSV-003-ZV9-014
Reflektuje význam udržování rovnováhy mezi pracovním a osobním životem, různými rolemi v životě.

CSP-OSV-003-ZV9-015
Tvoří osobní kariérové portfolio, které využívá v modelových situacích zájmu o vzdělávací a pracovní příležitosti.

TCH

Polytechnická výchova a praktické činnosti

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Polytechnická výchova a praktické činnosti je zaměřený na rozvoj žáka v oblasti zručnosti, tvořivosti a na získání základních uživatelských dovedností nejen v technicky zaměřených oborech lidské činnosti.

Žák v návaznosti na předchozí rozvoj postupně prohlubuje a precizuje jemnou motoriku, která je nezbytná nejen pro rozvoj zručnosti, ale i pro další učení a uplatnění jedince ve společnosti. Postupně přichází do bezprostředního kontaktu s podněty k aktivitám propojujícím nápaditost, představivost a touhu po objevování s koordinací, úsilím, prací s materiály, nástroji a pomůckami a schopností technicky myslet a tvořit. Polytechnické vzdělávání je pojímané jako vhodný prostředek pro komplexní rozvoj žáka, zahrnující více oborů techniky do jednoho integrovaného celku. Podporuje interdisciplinární přístup (STEM) ke vzdělávání a zdůrazňuje aplikaci vědeckých, přírodovědných, matematických, ale i společenských principů na technické problémy a inovace.

Polytechnické vzdělávání v kombinaci s praktickými činnostmi v základní škole je nezastupitelnou součástí všeobecného vzdělávání a cílí na výchovu technicky gramotného člověka, kompetentního k využívání techniky za účelem dalšího studia, řešení problémů doprovázejících každodenní život nebo na seberealizaci jedince v rámci volnočasových aktivit. V rámci realizace praktických činností je žák veden k osvojení základních pracovních dovedností a návyků, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, nářadí, pomůcek a technologií při práci i v běžném životě. Vzdělávací obor akcentuje uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při praktické činnosti prostřednictvím aplikace moderních přístupů k výuce, jako je badatelsky orientovaný

a problémový přístup. Obsah oboru Polytechnická výchova a praktické činnosti vychází z konkrétních životních situací, v nichž žák přichází do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech.

Vzdělávací obsah je na 1. i 2. stupni rozdělený na tři tematické okruhy: **Práce s technickým materiálem a technická tvořivost, Péče o domácnost a zahradu, Konstrukční činnosti a automatizace**. Očekávané výsledky na sebe navazují a směřují k rozvoji technické gramotnosti i osobnostních kvalit žáka.

Vzdělávací obsah je určený všem žákům. Učí se pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se projevovat vlastní tvůrčí myšlenky, realizovat je, plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

001

Práce s technickým materiálem a technická tvořivost

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na seznámení žáka s různými postupy, na základě kterých se učí volit a využívat vhodné technické materiály, nástroje a pomůcky. Podporuje rozvoj zručnosti, tvořivosti a pozitivní ovlivňování postojů k praktickým činnostem.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CSP-TCH-001-ZV5-001

Zhotovuje výrobky z technického materiálu s využitím tradičních, inovativních a digitálních technologií za dodržení zásad hygieny a bezpečnosti práce.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CSP-TCH-001-ZV9-001

Volí a tvůrčím způsobem bezpečně zpracovává technický materiál s ohledem na jeho funkčnost.

CSP-TCH-001-ZV9-002

Posuzuje výsledný produkt i celkový proces tvorby z hlediska funkčnosti, efektivity práce, estetiky, úspory materiálu.

002

Péče o domácnost a zahradu

Charakteristika tematického okruhu

V rámci tematického okruhu je žák veden k osvojování znalostí, dovedností a postojů nezbytných pro řešení různých životních situací spojených s fungováním a údržbou domácnosti a zahrady.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CSP-TCH-002-ZV5-002

Používá běžné nářadí a nástroje pro péči o domácnost, zahradu nebo zeleň v interiéru.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CSP-TCH-002-ZV9-003

Zvládá základní údržbu a jednoduché opravy základního technického vybavení domácnosti v modelových situacích, porovnává možnosti vybavení domácnosti.

CSP-TCH-002-ZV9-004

Užívá vybrané nářadí, techniku a moderní technologie při péči o zahradu nebo zeleň v interiéru za dodržení zásad hygieny a bezpečnosti práce.

003

Konstrukční činnosti a automatizace

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh žákovi umožňuje propojovat poznatky z různých vědeckých disciplín a poznávat, jak věci fungují a jak jsou konstruovány. Žák konstruuje smysluplné celky za účelem pochopení základních principů a podpory inovativního myšlení.

Očekávané výsledky učení:

1. stupeň, 5. ročník (ZV5)

CSP-TCH-003-ZV5-003

Provádí jednoduché konstrukční činnosti s návodem i bez návodu.

2. stupeň, 9. ročník (ZV9)

CSP-TCH-003-ZV9-005

Využívá konstrukční dovednosti v modelových situacích, sestaví a upraví přiměřeně složitou konstrukci, model či robotické zařízení za dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce.